

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΚΑ΄ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

ΤΕΛΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ

«Σχέσεις της ΕΕ με Διεθνείς Οργανισμούς: Η περίπτωση του ΟΗΕ»

ΤΜ. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ:

ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Επιβλέπων: Σπυρίδων Μπλαβούκος

Σπουδάστρια: Αικατερίνη Βιδάλη

ΑΘΗΝΑ – 25 Οκτωβρίου 2017

Ευχαριστίες

στον επιβλέποντα καθηγητή κ. Σπυρίδωνα Μπλαβούκο, Επίκουρο Καθηγητή στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, για την πολύτιμη βοήθεια του καθ' όλη τη διαδικασία συγγραφής της παρούσας εργασίας

στους συναδέλφους μου του τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της ΚΔ' εκπαιδευτικής σειράς για την άψογη συνεργασία μας σε όλο το διάστημα των σπουδών μας, τη συμπαράσταση και τη φιλία τους.

Περίληψη

Η παρούσα εργασία εξετάζει τη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, η οποία αποτελεί μια ειδική περίπτωση “διασταυρούμενων πολυμερειών” (intersecting multilateralisms). Αναδεικνύοντας της προκλήσεις που πηγάζουν από το θεσμικό και το πολιτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο εκτυλίσσεται η δράση της, αλλά και από το γεγονός ότι η Ε.Ε. καλείται να δράσει παράλληλα και σε συντονισμό με τα κράτη μέλη της, τα οποία είναι και τα ίδια κυρίαρχοι δρώντες στο σύστημα των Ηνωμένων Εθνών, η ανάλυση αυτή επιχειρεί να δώσει μια απάντηση στο ερώτημα της αποτελεσματικότητας ή ορθότερα της ικανοποιητικής επίδοσης της Ε.Ε. Μετά από μια επισκόπηση της εκπροσώπησης και του συντονισμού της Ε.Ε. στα βασικότερα όργανα των Η.Ε., τη Γενική Συνέλευση και το Συμβούλιο Ασφαλείας, εξετάζεται η *de jure* και *de facto* αναγνώριση της ως αυτόνομου δρώντα. Στη συνέχεια, η εσωτερική αποτελεσματικότητα της Ένωσης εξετάζεται πρωτίστως υπό το πρίσμα της επίτευξης συνοχής κατά την ψηφοφορία μεταξύ των κρατών μελών της. Για την ανάλυση της επίδοσης της Ε.Ε. στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο οποίος επελέγη ως μελέτη περίπτωσης, παρατίθενται στοιχεία σχετικά με τη δραστηριότητα της Ένωσης, όπως εκδηλώνεται υπό τη μορφή δηλώσεων, αιτιολογήσεων ψήφων και αποφάσεων ενώπιον της Τρίτης Επιτροπής και του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Παράλληλα, επιχειρείται μια ποιοτική αποτίμηση της επίδοσης της, λαμβάνοντας υπ’ όψιν την ικανότητα της να αντιδρά σε περιπτώσεις κατάφωρων παραβιάσεων θεμελιωδών δικαιωμάτων, να αναλαμβάνει καινοτόμες πρωτοβουλίες και να επηρεάζει με την πολιτική της την ατζέντα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε διεθνές επίπεδο.

Λέξεις κλειδιά: Ευρωπαϊκή Ένωση, Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, αποτελεσματική πολυμέρεια, προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Τρίτη Επιτροπή, Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Abstract

This paper examines the European Union's cooperation with the United Nations, which constitutes a special case of "intersecting multilateralisms". Emphasising the challenges stemming from the institutional and political environment in which it unfolds its action, but also from the fact that the EU is called upon to act in parallel and in coordination with its Member States, which are equally leading actors within the United Nations system, this analysis attempts to answer the question of the EU's effectiveness or, more accurately, its satisfactory performance. After an overview of EU representation and coordination in the UN's most important bodies, the UN General Assembly and the UN Security Council, we examine its *de jure* and *de facto* recognition as an autonomous actor. Subsequently, The Union's internal effectiveness is examined first and foremost in terms of its ability in achieving consistency in voting among its member states. For the analysis of EU performance in the field of human rights, which was selected as a case study, we present data concerning the Union's activity, as expressed in the form of statements, explanations of votes and decisions before the Third Commission and the Human Rights Council. At the same time, we attempt a qualitative assessment of its performance, taking into account its ability to react in cases of gross violations of fundamental rights, to take innovative initiatives and to influence through its policy the agenda setting in the field of human rights protection at an international level.

Key words: European Union, United Nations Organization, effective multilateralism, human rights protection, Third Committee, Human Rights Council.

Περιεχόμενα

Περίληψη	3
Abstract	4
Πίνακας Συντιμήσεων και Συντομογραφιών	6
Εισαγωγή.....	8
1.) Εκπροσώπηση και Συντονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών	11
1.1 Εκπροσώπηση και Συντονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών.....	11
1.2 Εκπροσώπηση και Συντονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.....	16
2.) Πώς αξιολογείται η επίδοση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως Ενεργού Δράντος στο Σύστημα των Ηνωμένων Εθνών.....	23
2.1 <i>De jure</i> και <i>de facto</i> Αναγνώριση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	23
2.2 Εσωτερική Συναίνεση	25
2.3 Η Ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να Παράγει Αποτελέσματα εντός του Συστήματος των Ηνωμένων Εθνών.....	33
3.) Η Συνεργασία μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένων Εθνών για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.....	37
3.1 Η Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον Τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	37
3.2 Η Επίδοση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών.....	41
3.3 Η Επίδοση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών.....	49
3.4 Συγκριτική Ανάλυση της Επίδοσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Τρίτη Επιτροπή και στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων- Ευρήματα.....	57
Συμπεράσματα	61
Βιβλιογραφία.....	65
<i>Έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης</i>	70
<i>Έγγραφα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών</i>	73
<i>Διαδικτυακοί τόποι</i>	74
Παράρτημα I: Η Εκπροσώπηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών.....	76
Παράρτημα II: Η Εσωτερική Συναίνεση των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Ηνωμένα Έθνη.....	78
Παράρτημα III: Η Επίδοση της Ε.Ε. στην Τρίτη Επιτροπή.....	89
Παράρτημα IV: Η Επίδοση της Ε.Ε. στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	100

Πίνακας Συντμήσεων και Συντομογραφιών

CHR	Commission on Human Rights
COHOM	Council Working Party on Human Rights
CONUN	United Nations Group on Coordination
ECOSOC	United Nations Economic and Social Council
EU	European Union
GRULAC	Latin American and Caribbean Group
HRC	Human Rights Council
IA	Index of Agreement
IVC	Index of Voting Cohesion
OIC	Organisation of Islamic Conference
UNGA	United Nations General Assembly
UPR	Universal Periodic Review
WEOG	Western European and Others Group
ΓΣ	Γενική Συνέλευση
ΕΑΔ	Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚ	Ευρωπαϊκές Κοινότητες
ΕΠΑ	Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
ΕΥΕΔ	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης
ΗΕ	Ηνωμένα Έθνη
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΣΑΔ	Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
ΣΕΕ	Συνθήκη Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣΛΕΕ	Συνθήκη Λειτουργίας Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣυνΘΕΚ	Συνθήκη Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

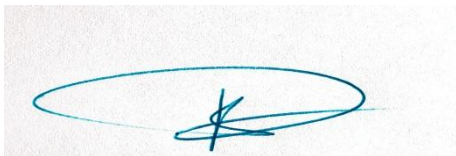
ΕΣΔΔΑ, Αικατερίνη Βιδάλη © 2017

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος

Δήλωση

«Δηλώνω ρητά ότι, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας, δεν παραβιάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής.»

Αθήνα, 27/ 10/2017

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized loop followed by a vertical stroke and a horizontal stroke.

Αικατερίνη Βιδάλη

Εισαγωγή

Σύμφωνα με μια πρόσφατη δήλωση της Υπατης Εκπροσώπου για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, Φεντερίκα Μογκερίνι, “ο ευρωπαϊκός τρόπος είναι επίσης ο τρόπος των Ηνωμένων Εθνών. Αυτό εξηγεί γιατί όλες οι ενέργειές μας, όλες μας οι πρωτοβουλίες λαμβάνονται πάντοτε με πλήρη συντονισμό και συνεργασία με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ). Πιστεύουμε στον ΟΗΕ, επειδή πιστεύουμε στις ίδιες αρχές, στις ίδιες αξίες και οι κοινωνίες μας βασίζονται στα ίδια θεμελιώδη ιδεώδη” (Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, 9 Μαΐου 2017). Από την ανάλυση της ρητορικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), όπως εμφανίζεται σε επίσημα έγγραφα και δηλώσεις, συνάγεται αναμφισβήτητα η προσήλωση της Ένωσης στην πολυμερή προσέγγιση, η οποία φαίνεται να έχει μια εγγενή αξία για την ενωσιακή έννομη τάξη.

Το ερώτημα που προκύπτει, ωστόσο, είναι αν αυτή η προσήλωση αποτελεί αυτοσκοπό ή αν είναι προσανατολισμένη προς την επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων στο πλαίσιο του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών (ΗΕ). Η απάντηση στο ερώτημα αυτό δεν είναι εύκολη. Το γεγονός ότι και η ίδια η ΕΕ είναι μια διαρκώς εξελισσόμενη “πολυμερής τάξη” (multilateral order) καθιστά την αλληλεπίδραση της με το σύστημα των Η.Ε. μια ειδική περίπτωση “διασταυρούμενων πολυμερειών” (intersecting multilateralisms) (Blavoukos S. and Bourantonis D., 2011: 7), όπου η Ένωση αγωνίζεται να αποκτήσει ενιαία φωνή με όλες τις προκλήσεις που συνεπάγεται το γεγονός ότι ο ΟΗΕ αποτελεί έναν διακυβερνητικό οργανισμό με βασική αρχή την προστασία της κρατικής κυριαρχίας.

Υπό το πρίσμα αυτό, η θεσμική αναβάθμιση της ΕΕ στη Γενική Συνέλευση των ΗΕ με την απόφαση 65/276 το Μάιο του 2011, πέρα από τις πρακτικές της συνέπειες στην εκπροσώπηση της Ένωσης, είχε πρωτίστως μεγάλη πολιτική σημασία, καθώς τα πρόσθετα δικαιώματα που αναγνώρισε στην ΕΕ, συνεπάγονταν ουσιαστικά την επίσημη αναγνώριση των θεσμικών αλλαγών που επέφερε η Συνθήκη της Λισαβόνας, αλλά και της εξελισσόμενης φύσης της ΕΕ γενικότερα (Basu et al., 2012: 3). Η ΕΕ έχει πλέον κατοχυρώσει τη θέση της ως ένας κυρίαρχος δρών, διακριτός από τα κράτη μέλη του και ως τέτοιος αναγνωρίζεται, όχι μόνο από το θεσμικό σύστημα των ΗΕ, αλλά και από τα τρίτα κράτη μέλη. Ωστόσο, μια ενισχυμένη νομική θέση δεν εγγυάται απαραίτητα ότι η ΕΕ θα είναι και ένας αποτελεσματικός (effective) δρών.

Κατ' αρχάς, ο συντονισμός των θέσεων των κρατών μελών και η επίτευξη εσωτερικής συνοχής αποτελούν αναγκαίες προϋποθέσεις, προκειμένου να αποκτήσει η ΕΕ μια ενιαία φωνή προτού μπορέσει να την εκφράσει στη διεθνή σκηνή. Κι αυτή όμως η πτυχή της “εσωτερικής αποτελεσματικότητας” (Laatikainen K. and Smith K., 2006: 10) της ΕΕ είναι αναγκαία αλλά όχι ικανή συνθήκη, ώστε να μπορέσει η Ένωση να επιτύχει τους στόχους της στις διεθνείς αλληλεπιδράσεις της. Η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της ΕΕ ως ενεργού δρώντος εντός του διεθνούς συστήματος απαιτεί την εφαρμογή μιας πολυπαραγοντικής προσέγγισης, η οποία να λαμβάνει υπ' όψιν το θεσμικό και το πολιτικό περιβάλλον εντός του οποίου δρα, αλλά και τις ενδογενείς προκλήσεις που προκύπτουν από την έλλειψη κεντρικού σχεδιασμού σε ορισμένους τομείς πολιτικής.

Σκοπός της παρούσας ανάλυσης είναι η εξέταση της πορείας της ΕΕ στο σύστημα των ΗΕ και η ανάδειξη των προκλήσεων που θέτουν εμπόδιο στην πραγμάτωση της φιλόδοξης ρητορικής της, ιδιαίτερος όσον αφορά στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κατ' αρχάς, εξετάζεται η ενεργός παρουσία (“actorness”) της ΕΕ με μια συνολική επισκόπηση της εκπροσώπησης και του συντονισμού της στα δύο βασικότερα όργανα των ΗΕ, τη Γενική Συνέλευση και το Συμβούλιο Ασφαλείας, τόσο κατά το προϊσχύον σύστημα όσο και μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας. Στο ίδιο πλαίσιο εξετάζεται και η ικανότητα της να αλληλεπιδρά με τρίτα κράτη, τα οποία την αναγνωρίζουν ως αυτόνομο δρώντα.

Στη συνέχεια, ακολουθεί η διερεύνηση του βαθμού εσωτερικής συναίνεσης των κρατών μελών της ΕΕ, η οποία βασίζεται κυρίως στη μέθοδο της στατιστικής ανάλυσης της συνοχής κατά την ψηφοφορία, τόσο ενώπιον της Γενικής Συνέλευσης όσο και ενώπιον του Συμβουλίου Ασφαλείας, μολονότι για το δεύτερο η εγκυρότητα της μεθόδου ανάλυσης των προτύπων ψηφοφορίας είναι μάλλον αμφισβητήσιμη, λόγω του ιδιαίτερου τρόπου με τον οποίο διεξάγονται οι ψηφοφορίες και λαμβάνονται οι αποφάσεις. Οι δείκτες που χρησιμοποιούνται, με μικρές παραλλαγές στις επιμέρους μελέτες που παρατίθενται, είναι ο Δείκτης Συμφωνίας (Index of Agreement) και ο Δείκτης Συνοχής κατά την Ψηφοφορία (Index of Voting Cohesion).

Ακολούθως, επιχειρείται μια συνοπτική ανάλυση των παραγόντων που επηρεάζουν το βαθμό “εξωτερικής αποτελεσματικότητας” (external effectiveness) της ΕΕ, υπό την έννοια της ικανότητας της να επιτυγχάνει τους στόχους της, να προωθεί την πολιτική

της και να κατοχυρώνει την παρουσία της ως ηγετικός παράγοντας του συστήματος των ΗΕ. Τέλος, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στην επίδοση (performance) της ΕΕ στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με τη σχετική ανάλυση να επικεντρώνεται στα δύο βασικά όργανα των ΗΕ που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό, την Τρίτη Επιτροπή και το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΣΑΔ).¹

Αυτό που προκύπτει γενικά είναι ένα κενό μεταξύ των αντικειμενικών δυνατοτήτων της Ένωσης και των προσδοκιών που δημιουργεί η φιλόδοξη ρητορική της (capabilities-expectations gap) (Hill, 1993: 305-328)². Το δυσμενές πολιτικό περιβάλλον από τη μια και η διακυβερνητική φύση του συγκεκριμένου τομέα πολιτικής από την άλλη καθορίζουν το προβληματικό πλαίσιο εντός του οποίου η ανάληψη ηγετικού ρόλου αποδεικνύεται δυσχερής. Εντούτοις, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι η εδραίωση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων προϋποθέτει συχνά την προσαρμογή της συλλογικής συνείδησης και για το λόγο αυτό απαιτεί χρόνο, επιμονή και σταθερότητα. Από την άποψη αυτή, μολονότι τα αποτελέσματα της δράσης της ΕΕ μπορεί να μη γίνονται άμεσα ορατά, η συμβολή της στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε βάθος χρόνου είναι αναμφισβήτητη.

¹ Για την οριοθέτηση των εννοιών της “ενεργούς δράσης” (actorness), “αποτελεσματικότητας” (effectiveness) και “επίδοσης” (performance), βλ. Blavoukos S., Bourantonis D. and Portela C., “Introduction”, in Blavoukos S., Bourantonis D. and Portela C. (eds) *The EU and the Non-Proliferation of Nuclear Weapons*, UK: Palgrave Macmillan, σελ. 12-23.

² Hill C. (1993), “The Capability- Expectations Gap or Conceptualising Europe’s International Role”, *Journal of Common Market Studies*, 31: 3, σελ. 305- 328, όπως αναφέρεται στο Blavoukos S., Bourantonis D. and Portela C. (eds), βλ. ανωτέρω, σελ. 6.

1.) Εκπροσώπηση και Συντονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών

1.1 Εκπροσώπηση και Συντονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών

Η ΕΕ έχει θέσει την αρχή της “αποτελεσματικής πολυμερούς προσέγγισης” (“effective multilateralism”) ως το θεμέλιο λίθο της εξωτερικής της πολιτικής (Duke S., 2012: 15). Η αρχή αυτή, η οποία τοποθετεί στον πυρήνα της ευρωπαϊκής διεθνούς δράσης την αναζήτηση της πολυδιάστατης συνεργασίας της με διεθνείς οργανισμούς εν γένει και με τα ΗΕ ειδικότερα, διακηρύχθηκε ρητά στο κείμενο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Ασφάλειας το 2003³, όπου αναγνωρίστηκε, όχι μόνο η δέσμευση της ΕΕ για την ανάληψη διεθνούς δράσης, αλλά και η στόχευση η δράση αυτή να υλοποιείται στο πλαίσιο που ορίζεται από τη λειτουργία των ΗΕ (Basu S. et al., 2012: 4). Στην πράξη, ωστόσο, η εκπλήρωση της αυτοδέσμευσης της ΕΕ στην αποτελεσματική πολυμερή προσέγγιση αποδεικνύεται ενίοτε δυσχερής. Εξετάζοντας την επίδοση της ΕΕ στους κόλπους των ΗΕ γενικά και στη Γενική Συνέλευση ειδικότερα, τα βασικότερα προβλήματα που έχουν απασχολήσει την επιστημονική κοινότητα εντοπίζονται αφενός στη δυσκολία επίτευξης ομοφωνίας μεταξύ των κρατών μελών και αφετέρου στους περιορισμούς που θέτει στη βέλτιστη εκπροσώπηση της Ένωσης η διακυβερνητική θεσμική οργάνωση των ΗΕ.

Η ανάγκη για μια κοινή ευρωπαϊκή φωνή ήταν ήδη ορατή από την έναρξη της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας το 1979, όταν τα κράτη μέλη της ΕΕ διακήρυξαν τη δέσμευσή τους να προσπαθούν να συντονίζουν τις θέσεις τους ενώπιον των διεθνών οργανισμών, δέσμευση η οποία ουσιαστικά εκδηλώθηκε στην πράξη στις αρχές του 1980 στη Νέα Υόρκη και τη δεκαετία του '90 στη Γενεύη, όταν παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά από την ΕΕ κοινές δηλώσεις και κοινά σχέδια ψηφισμάτων (Smith K.,

³ European Commission (2003), “Communication from the Commission to the Council and the European Parliament”, *The European Union and the United Nations: The Choice of Multilateralism*, COM (2003) 526 final, Brussels, 10 September; European Commission (2001), “European Governance: A White Paper”, COM (2001) 428 final, Brussels, 25 July; European Council (2008), “Report on the Implementation of the European Security Strategy- Providing Strategy in a Changing World” (doc. S 407/08), Brussels, 11 December, όπως αναφέρονται στο Μπουραντώνης Δ., (2015). “Η Ε.Ε. στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών”, στο Μπουραντώνης Δ. (επ.), *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική-Τετραμηνιαία Πολιτική και Οικονομική Επιθεώρηση*, Τ.33, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, σ.σ. 63-70.

2008: 156)⁴. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ προέβλεπε σχετικώς ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να συντονίζουν τη δράση τους στους διεθνείς οργανισμούς και τις διεθνείς διασκέψεις, υποστηρίζοντας τις κοινές θέσεις της Ένωσης (πρώην άρθρο 19 ΣΕΕ.- νυν άρθρο 34 ΣΕΕ)⁵. Πράγματι, η γενική εικόνα της Ένωσης στη Γενική Συνέλευση παρουσιάζει αυξημένη συνοχή ιδίως σε θέματα αποκλειστικής αρμοδιότητας της Ε.Ε. (Rasch M., 2008: 220-253; Hoffmeister F., 2007: 41-68)⁶. Ωστόσο, πρέπει να αναφερθεί ότι στον τομέα της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας η συνοχή τείνει να είναι πιο προβληματική εξαιτίας των σχετικών εθνικών συμφερόντων, αλλά και της διακυβερνητικής φύσης αυτού του τομέα πολιτικής (Laatikainen K. and Smith K., 2012: 17).

Από την άλλη μεριά, μολονότι το σύστημα των ΗΕ περιλαμβάνει συνασπισμούς και περιφερειακές πολιτικές ομάδες κατά τη θεσμική και πολιτική λειτουργία του, παραμένει πρωτίστως ένας διακυβερνητικός οργανισμός, ο οποίος βασίζεται στην αναγνώριση και προστασία της κρατικής κυριαρχίας. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, η ιδιότητα του μέλους (member status) αναγνωρίζεται αποκλειστικά σε κράτη, με αποτέλεσμα η Ε.Ε. να περιορίζεται στην ιδιότητα του παρατηρητή (observer status) σχεδόν συνολικά στο σύστημα των ΗΕ, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, όπου η ΕΕ συμμετέχει με την ιδιότητα του μέλους με όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτή, όπως συμβαίνει για παράδειγμα στον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας και άλλους ειδικευμένους οργανισμούς του ΟΗΕ (Schunz et al., 2012: 28). Πριν από την υιοθέτηση της Απόφασης 65/276 από τη Γενική Συνέλευση το Μάιο του 2011, με την οποία η ΕΕ απέκτησε την ιδιότητα του ενισχυμένου παρατηρητή (enhanced observer status), το γεγονός αυτό συνεπαγόταν σημαντικούς περιορισμούς ως προς το δικαίωμα των εκπροσώπων της Ένωσης να

⁴ Smith K. (2008), *European Union Foreign Policy in a Changing World*, Oxford: Polity Press, σελ. 156, όπως αναφέρεται στο Zaru D. and Geurts C. (2012) “Legal Framework for EU Participation in Global Human Rights Governance” in Wouters J. et al. *The European Union and Multilateral Governance. Assessing EU Participation in United Nations Human Rights and Environmental Fora*, New York: Palgrave Macmillan, σελ. 54.

⁵ Το καθήκον επίτευξης συνοχής στις εξωτερικές δράσεις της Ένωσης ανατίθεται από το άρθρο 21 της Συνθήκης της Λισαβόνας από κοινού στο Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον Υπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας.

⁶ Rasch, M. (2008) “The European Union at the United Nations: The Functioning and Coherence of EU External Representation in a State-centric Environment”, Leiden: Martinus Nijhoff σελ. 220-253; Hoffmeister, F. (2007), “Outsider or Front Runner? Recent Developments under International European Law on the State of the European Union in International Organizations and Treaty Bodies”, *Common Market Law Review*, 44, 1: 41-68, όπως αναφέρονται στο Duke S. (2012) “Form and Substance in the EU’s multilateral diplomacy”, in Jørgensen K. & Laatikainen K. (eds.), *Routledge Handbook on the European Union and International Institutions. Performance, Policy, Power*, UK: Routledge, σελ. 17.

εγγράφονται σε προνομιακή σειρά στη λίστα των ομιλητών κατά τη διατύπωση παρεμβάσεων ενώπιον των οργάνων της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Πριν από τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας, η ΕΕ ήταν σε θέση να ξεπερνά το σκόπελο αυτό εκπροσωπούμενη κατά βάση από την κυλιόμενη Προεδρία, οι εκπρόσωποι της οποίας είχαν τη δυνατότητα να μιλούν σχετικά πρώτοι στη λίστα των ομιλητών, σύμφωνα με εθιμικές διαδικασίες οι οποίες ακολουθούνται κατά τη λειτουργία των ΗΕ και ορίζουν ότι οι εκπρόσωποι των μεγάλων περιφερειακών ομάδων έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν το λόγο πριν από τα κράτη μέλη του ΟΗΕ (De Haro S., 2012: 8-9).⁷

Ο αυξημένος ρόλος της Προεδρίας στην εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης κατά την προ Λισαβόνας περίοδο την είχε επιφορτίσει παράλληλα με το συντονισμό και την προετοιμασία των θέσεων της ΕΕ και το καθήκον να προεδρεύει των διαπραγματεύσεων που αφορούσαν τις προτεινόμενες από την Ένωση αλλά και από τρίτες χώρες αποφάσεις. Για να μπορέσει η Προεδρία να ανταποκριθεί με επιτυχία στα καθήκοντα της, είχε εφαρμοστεί, τουλάχιστον από το 2000, ένα σύστημα «κατανομής βαρών» (burden sharing) μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Το σύστημα αυτό προέβλεπε την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ μεμονωμένων κρατών μελών, τα οποία ενεργούσαν για λογαριασμό της ΕΕ, τόσο με την παρουσία τους κατά τις ανεπίσημες διαπραγματεύσεις σχεδίων αποφάσεων, όσο και με την ανάπτυξη διπλωματικών σχέσεων με τρίτες χώρες, συνεπικουρώντας στο έργο τους τα γραφεία διασύνδεσης της Γραμματείας του Συμβουλίου (Zaru D. and Geurts M, 2012: 55).

Παράλληλα, η αναγνώριση νομικής προσωπικότητας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, επέτρεψε να της αποδοθεί η ιδιότητα του παρατηρητή από τη Γενική Συνέλευση των ΗΕ ήδη από το 1974. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, επιφορτισμένη με το καθήκον να διατηρεί τις απαραίτητες σχέσεις με τα όργανα και τους εξειδικευμένους οργανισμούς των ΗΕ (άρθρο 302 ΣυνΘΕΚ), ανέλαβε την εξωτερική εκπροσώπηση της Κοινότητας σε θέματα αποκλειστικής αρμοδιότητας συνεπικουρούμενη από την αντιπροσωπεία της στη Νέα Υόρκη. Σε θέματα μη αποκλειστικής αρμοδιότητας, ο ρόλος της Επιτροπής, μολονότι περιοριζόταν στην υποστήριξη της Προεδρίας κατά τη διαδικασία συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και τη σύνταξη των δηλώσεων της

⁷ Serrano de Haro, P.A., (2012) "Participation of the European Union in the Work of the United Nations: General Assembly Resolution 65/276", *CLEER Working Papers 2012/4*, Den Haag: Centre for the Law of the EU External Relations, σελ. 8-9, όπως αναφέρεται στο Μπλαβούκος Σ., (2015), "Η Θεσμική Εκπροσώπηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. μετά τη Λισαβόνα", στο Μπουραντώνης Δ. (επ.), *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική- Τετραμηνιαία Πολιτική και Οικονομική Επιθεώρηση*, Τ.33, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, σελ.73.

Ένωσης, υπήρξε εντούτοις εξίσου σημαντικός. Ωστόσο, αν και η ισχυρή παρουσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είχε θετικά αποτελέσματα ως προς την ενίσχυση της διεθνούς εικόνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επέτεινε συγχρόνως τη σύγχυση ως προς το ποιος τελικά μιλάει για λογαριασμό της Ευρώπης (Farrell M., 2006: 40).

Με την υιοθέτηση της Συνθήκης της Λισαβόνας, η Ε.Ε. απέκτησε διακριτή νομική προσωπικότητα, γεγονός το οποίο επέφερε σημαντικές αλλαγές στη θεσμική εκπροσώπηση και συμμετοχή της στη διεθνή κοινότητα. Κεντρική θέση στο σύστημα εκπροσώπησης της Ένωσης κατέχει πλέον ο θεσμός του Ύπατου Εκπροσώπου για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, με τη συνεπικουρία του νεοσύστατου θεσμού της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (EYED). Σύμφωνα με το άρθρο 221 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε. (ΣΛΕΕ), η ΕΕ εκπροσωπείται στους διεθνείς οργανισμούς από τις Αντιπροσωπείες της Ένωσης (EU Delegations) που τίθενται υπό την εποπτεία του Ύπατου Εκπροσώπου, ο οποίος είναι ταυτόχρονα πρόεδρος του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών και αντιπρόεδρος της Επιτροπής αρμόδιος για θέματα εξωτερικών σχέσεων.

Η αλλαγή στην εκπροσώπηση της ΕΕ στόχευε στην ενοποίηση της εκπροσώπησης της ΕΕ στα διεθνή fora και στην ενίσχυση της συνοχής εντός της ΕΕ, με απώτερο σκοπό την προβολή μιας κοινής ευρωπαϊκής φωνής και τη διασφάλιση μιας ισχυρής παρουσίας της ΕΕ στις διεθνείς εξελίξεις. Ταυτόχρονα, ωστόσο, η αντικατάσταση των δομών που ήταν σε ισχύ κατά την προ- Λισαβόνας περίοδο, δημιούργησε στην πράξη προβλήματα στο ζήτημα της εκπροσώπησης της ΕΕ στη Γενική Συνέλευση. Οι θεσμικές αλλαγές της Λισαβόνας είχαν ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση της ΕΕ στο σύστημα των ΗΕ. Λόγω του κρατοκεντρικού χαρακτήρα του ΟΗΕ, η αντιπροσωπεία της ΕΕ, ως κύριος πλέον εκπρόσωπος της ΕΕ στη Γενική Συνέλευση, δεν ήταν σε θέση να κληρονομήσει τα προνομιακά δικαιώματα που απολάμβανε η απερχόμενη κυλιόμενη Προεδρία και ιδίως το δικαίωμα λόγου και παρέμβασης πριν τις μεγάλες περιφερειακές ομάδες και τα κράτη μέλη του ΟΗΕ (Γιαννιού Μ., Γαλαριώτης Ι. και Ασημακόπουλος Ε. 2015: 88-89). Προκειμένου να αποφευχθεί αυτή η αποδυνάμωση της μέχρι τότε δεδομένης και εμπεδωμένης παρουσίας και επιρροής της ΕΕ στις εργασίες της Γενικής Συνέλευσης, η ΕΕ επιχείρησε να διασφαλίσει την απρόσκοπτη εκπροσώπηση της αναζητώντας εναλλακτικούς τρόπους θεσμικής παρουσίας. Στο πλαίσιο αυτό, προώθησε σχετική Απόφαση στη Γενική Συνέλευση, η οποία υιοθετήθηκε στις 3 Μαΐου 2011 (Res.65/276), έπειτα από επίμονες διπλωματικές διαπραγματεύσεις και μετά από

μια πρώτη αποτυχημένη προσπάθεια το Σεπτέμβριο του 2010. Με την υιοθέτηση της Απόφασης διασφαλίστηκε η συμπερίληψη της ΕΕ στην ομάδα των μεγάλων περιφερειακών ομάδων και επιβεβαιώθηκε το δικαίωμα λόγου και παρέμβασης στις πρώτες θέσεις των ομιλητών, τόσο στην Ολομέλεια όσο και στις Κύριες Επιτροπές της Γενικής Συνέλευσης (Γιαννιού Μ., Γαλαριώτης Ι. και Ασημακόπουλος Ε., 2015: 89).

Με την υιοθέτηση της απόφασης 65/276 το βάρος εκπροσώπησης της ΕΕ μετακυλίστηκε σταδιακά από την Προεδρία στην Αντιπροσωπεία της ΕΕ, όπως καταδεικνύει η έντονη πτώση στον αριθμό των παρεμβάσεων εκ μέρους της πρώτης και η αντίστοιχη άνοδος των παρεμβάσεων της δεύτερης από τα μέσα της 65^{ης} Συνόδου της Γενικής Συνέλευση, η οποία συμπίπτει με τη χρονική περίοδο υιοθέτησης της απόφασης⁸. Ωστόσο, μολονότι θα ανέμενε κανείς η υιοθέτηση της εν λόγω απόφασης να ενισχύσει την παρουσία της ΕΕ στον Ο.Η.Ε., η τάση μείωσης των προφορικών παρεμβάσεων της Ένωσης αμέσως μετά το Μάιο του 2011 είναι ενδεικτική των εσωτερικών διενέξεων που επικράτησαν μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με την εξωτερική της εκπροσώπηση. Συγκεκριμένα, ορισμένα κράτη μέλη, όπως για παράδειγμα το Ηνωμένο Βασίλειο, αμφισβήτησαν την αρμοδιότητα των ευρωπαϊκών οργάνων να εκπροσωπούν και να διατυπώνουν παρεμβάσεις εκ μέρους όλης της Ένωσης και των κρατών- μελών για θέματα που εντάσσονται στον τομέα άσκησης εξωτερικής πολιτικής. Η εικόνα αυτή άρχισε να βελτιώνεται κατά την 68^η σύνοδο (2013), όπου παρατηρείται μια εμφανής αύξηση των προφορικών παρεμβάσεων της Ε.Ε. ως ενιαίου συνασπισμού, τόσο στην Ολομέλεια όσο και στις Κύριες Επιτροπές της Γενικής Συνέλευσης⁹ (Γιαννιού Μ., Γαλαριώτης Ι. και Ασημακόπουλος Ε., 2015: 93-94)¹⁰.

Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για την υιοθέτηση της ενισχυμένης ιδιότητας του παρατηρητή από την ΕΕ, ο επικεφαλής της Ουγγρικής Προεδρίας Csaba Kőrösi, αναγνώρισε ως βασικό στόχο της σχετικής Απόφασης την οριοθέτηση του πλαισίου υπό το οποίο θα ήταν δυνατή η συντονισμένη δράση των κρατών μελών της ΕΕ, ώστε να μειωθούν οι εθνικές παρεμβάσεις των κρατών μελών και να αυξηθεί η ενιαία φωνή της ΕΕ στη Γενική Συνέλευση (A/65/PV.88, σελ. 4). Από τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεση μας διαπιστώνουμε ότι από την αρχή της 67^{ης} Συνόδου της Γενικής

⁸ Βλ. Γράφημα 1 στο Παράρτημα Ι της παρούσης.

⁹ Βλ. Γράφημα 2 στο Παράρτημα Ι της παρούσης.

¹⁰ Βάσει μελέτης που εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου *Η Αποτελεσματικότητα της Ε.Ε. στη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε.*

Συνέλευσης το Σεπτέμβριο του 2012 έως τα μέσα της 68^{ης} Συνόδου το Δεκέμβριο του 2013 οι μεμονωμένες παρεμβάσεις των κρατών μελών μειώθηκαν σημαντικά¹¹. Το γεγονός αυτό είναι ενδεικτικό του εξέχοντος ρόλου της Αντιπροσωπείας στην επίτευξη συνοχής στις θέσεις που παρουσιάζει η ΕΕ ως ενιαία ομάδα κρατών. αλλά και της σημαντικής συμβολής της Απόφασης 65/276 στην οριοθέτηση ενός ευνοϊκού θεσμικού πλαισίου για την επιτέλεση του έργου της (Γιαννιού Μ., Γαλαριώτης Ι. και Ασημακόπουλος Ε., 2015: 95-96).

1.2 Εκπροσώπηση και Συντονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών

Σύμφωνα με τον Hill C. (2006: 49), «*Αν τα Ηνωμένα Έθνη συνιστούν την πεμπτούσια της πολυμέρειας, το Συμβούλιο Ασφαλείας αποτελεί το ζενίθ της.*». Η θεσμική εκπροσώπηση και η πολιτική παρουσία της ΕΕ στο Συμβούλιο Ασφαλείας, το σημαντικότερο πολιτικό όργανο των Ηνωμένων Εθνών, το οποίο είναι επιφορτισμένο με τη διατήρηση και αποκατάσταση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, θεωρούνται ιδιαίτερες σημαντικές για τη διαμόρφωση της διεθνούς της ταυτότητας (Lowe et al., 2008; Malone, 2004)¹². Ωστόσο, βάσει του ισχύοντος καθεστώτος, η ΕΕ δεν μπορεί να αποκτήσει την ιδιότητα του μέλους των ΗΕ και συνεπώς ούτε του Συμβουλίου Ασφαλείας. Η ιδιότητα του μέλους των Ηνωμένων Εθνών είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στο Συμβούλιο Ασφαλείας, η οποία υπό το ισχύον θεσμικό πλαίσιο είναι ανοιχτή αποκλειστικά σε κυρίαρχα κράτη. Το Συμβούλιο Ασφαλείας συντίθεται από πέντε μόνιμα μέλη¹³, τα οποία έχουν επιπροσθέτως το δικαίωμα του βέτο, και δέκα μη μόνιμα μέλη, τα οποία εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση για διετή θητεία, έπειτα από πρόταση του Συμβουλίου Ασφαλείας. Η

¹¹ Βλ. Γράφημα 3 στο Παράρτημα Ι της παρούσης.

¹² Lowe V., Roberts A., Welsh J. and Zum D., (eds) (2008), *The United Nations Security Council and War: The Evolution of Thought and Practice since 1945*, Oxford: Oxford University Press; Malone D. (2004), *The UN Security Council: From the Cold War to the 21st Century*, Boulder, CO: Lynne Rienner, όπως αναφέρονται στο Blavoukos S., and Bourantonis D. (2012), “The UN Security Council Reform Debate”, in Jørgensen K. & Laatikainen K. (eds.), *Routledge Handbook on the European Union and International Institutions. Performance, Policy, Power*, UK: Routledge, σελ. 129.

¹³ Μεγάλη Βρετανία, Κίνα, Γαλλία, Ρωσία και Ηνωμένες Πολιτείες.

εκπροσώπηση της Ένωσης επιτυγχάνεται κατά κύριο λόγο από τα κράτη μέλη που κατέχουν μόνιμη ή προσωρινή έδρα στο όργανο αυτό¹⁴.

Ιδιαίτερα κατά την προ Λισαβόνας περίοδο, ο Ύπατος Εκπρόσωπος μπορούσε μεν να απευθύνεται στο Συμβούλιο Ασφαλείας, αλλά μέσω μιας περίπλοκης και δυσκίνητης διαδικασίας (Rasch, 2008: 179-180)¹⁵. Ο ρόλος της κυλιόμενης Προεδρίας ήταν επίσης περιορισμένος, καθώς ακόμα κι όταν σπανίως¹⁶ λάμβανε το λόγο για να κάνει μια κοινή δήλωση για λογαριασμό των κρατών μελών της ΕΕ, η δήλωση αυτή είχε κατά κύριο λόγο συμβολικό χαρακτήρα. (Blavoukos S., Bourantonis D., 2012: 131-132). Οι υποχρεώσεις των κρατών μελών της ΕΕ αναφορικά με την εκπροσώπηση της Ένωσης στο Συμβούλιο Ασφαλείας σκιαγραφούνταν από το άρθρο 19 ΣΕΕ το οποίο όριζε σχετικά ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ τα οποία λαμβάνουν μέρος στις εργασίες του Συμβουλίου οφείλουν να συνεργάζονται μεταξύ τους και να ενημερώνουν τα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ένωσης για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ως μόνιμα μέλη, είχαν επιπροσθέτως την υποχρέωση να προασπίζουν τις θέσεις και τα συμφέροντα της Ένωσης κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, πάντα ωστόσο με την επιφύλαξη τήρησης των υποχρεώσεων τους που προκύπτουν από το Καταστατικό των Ηνωμένων Εθνών.

Η ανάπτυξη μιας Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας¹⁷ οδήγησε στον επαναπροσδιορισμό της σχέσης της ΕΕ με τα ΗΕ ως τον βασικό εγγυητή της παγκόσμιας ειρήνης. Σημείο καμπής στη διαδικασία αυτή αποτέλεσε η κρίση στο Ιράκ, η οποία αφενός έθεσε υπό αμφισβήτηση την ικανότητα των ΗΕ να ανταποκριθούν στο ρόλο τους, και αφετέρου φανέρωσε τις διχαστικές τάσεις που επικρατούσαν μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης. Σε μια προσπάθεια να ενισχύσει τη διεθνή συνεργασία και να εδραιώσει το ρόλο της στην παγκόσμια σκηνή, η ΕΕ υιοθέτησε δυο σημαντικά έγγραφα με τα οποία έδωσε έμφαση στην ανάγκη για υποστήριξη των ΗΕ. Από τη μια, η Ανακοίνωση της Επιτροπής, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Ηνωμένα Έθνη: Η Επιλογή*

¹⁴ Εκτός από τα μόνιμα μέλη (Γαλλία και, μέχρι την ολοκλήρωση του Brexit, Ηνωμένο Βασίλειο, τα κράτη μέλη της ΕΕ εμφανίζονται σε τρεις διαφορετικές περιφερειακές ομάδες: Ομάδα Δυτικής Ευρώπης και Άλλων (Western European and Others Group), Ομάδα Ανατολικής Ευρώπης (Eastern European Group), και η Κύπρος στην Ομάδα της Ασίας (Asian Group) (βλ. Blavoukos S. and Bourantonis D., 2012, σελ. 136).

¹⁵ Rasch, (2008), βλ. ανωτέρω, σελ. 179-180, όπως αναφέρεται στο Blavoukos S., and Bourantonis D., (2012), βλ. ανωτέρω, σελ.132.

¹⁶ Λιγότερες από σαράντα το χρόνο (βλ. Blavoukos S. and Bourantonis D., (2012), σελ. 131).

¹⁷ Όπως μετονομάστηκε η Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας με τη Συνθήκη της Λισαβόνας.

της Πολυμέρειας¹⁸, φανέρωνε τη δέσμευση της ΕΕ στην πολυμερή προσέγγιση ως βασική αρχή της εξωτερικής της πολιτικής. Από την άλλη, η *Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας*¹⁹ ανέφερε ως προτεραιότητα της Ένωσης την ενίσχυση των Ηνωμένων Εθνών και την παροχή των απαραίτητων εφοδίων για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους. Στη συνέχεια, με την *Έκθεση για την Εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Ασφάλειας*²⁰ που υιοθετήθηκε το 2008, οι Ευρωπαίοι ηγέτες αναγνώρισαν εκ νέου ότι τα Η.Ε. αποτελούν την κορωνίδα του διεθνούς συστήματος ασφάλειας. (Novosseloff A., 2012: 154; Pirozzi N., 2012: 101).

Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, το άρθρο 19 της ΣΕΕ αντικαταστάθηκε από το άρθρο 34, το οποίο δημιούργησε το πλαίσιο για μια ισχυρότερη συλλογική παρουσία της ΕΕ, ενισχύοντας το ρόλο του Υπατού Εκπροσώπου. Έτσι, σύμφωνα με τη νέα διάταξη, «όταν η Ένωση έχει καθορίσει θέση ως προς συγκεκριμένο θέμα της ημερήσιας διάταξης του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, τα κράτη μέλη που είναι μέλη του ζητούν να κληθεί ο Υπάτος Εκπρόσωπος για να παρουσιάσει τη θέση της Ένωσης» (Blavoukos S. and Bourantonis D., 2012: 132). Ωστόσο, επειδή ο Υπάτος Εκπρόσωπος δεν έχει δικαίωμα ψήφου, αλλά και λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι η πλειοψηφία των διαπραγματεύσεων λαμβάνει χώρα από τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας σε διαβουλεύσεις και ανεπίσημες συναντήσεις που πραγματοποιούνται εκτός των επίσημων συνεδριάσεων του Συμβουλίου, ο βαθμός κατά τον οποίο η Ε.Ε. θα μπορέσει να κάνει αισθητή την παρουσία της κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα κράτη μέλη της. Η διαμόρφωση και η έκφραση μιας κοινής ευρωπαϊκής φωνής στο Συμβούλιο Ασφαλείας, προϋποθέτει ότι θα δρουν ως εκπρόσωποι της Ένωσης, θέτοντας ως προτεραιότητα την προώθηση της ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής έναντι των εθνικών τους συμφερόντων (Smith C., 2005: 223-224)²¹.

¹⁸ European Commission, "Communication from the Commission to the Council and to the European Parliament. The European Union and the United Nations: The choice of multilateralism", COM (2003) 526 final, Brussels, 11 September 2003.

¹⁹ European Council, "European Security Strategy. A Secure Europe in a better world", Brussels: 12 December 2003, σελ. 9.

²⁰ European Council, "Report on the Implementation of the European Security Strategy. Providing Security in a Changing World", S407/08, Brussels, 11 December 2008, p. 11.

²¹ Smith C. (2005), *Politics and Process at the United Nations: The Global Dance*. Boulder: Lynne Rienner, όπως αναφέρεται στο Biscop S. and Driesken E. (2006), "Effective Multilateralism and Collective Security" in Laatikainen K. and Smith K. (eds.), *The European Union at the United Nations. Intersecting Multilateralisms*, New York: Palgrave Macmillan, σελ. 123.

Το άρθρο 34 επέκτεινε την υποχρέωση προάσπισης των δικαιωμάτων της Ένωσης και στα μη μόνιμα μέλη, εξακολουθώντας εντούτοις να δίνει προτεραιότητα στις ευθύνες των κρατών μελών που πηγάζουν από τη συμμετοχή τους στα ΗΕ έναντι αυτών από τη συμμετοχή στην ΕΕ, ενώ και οι Δηλώσεις 13 και 14 για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας που έχουν τεθεί ως Παράρτημα στη Συνθήκη της Λισαβόνας, διαφυλάσσουν κατά τη διαμόρφωση και εφαρμογή της εξωτερικής πολιτικής των κρατών μελών σε θέματα ασφάλειας και άμυνας, τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από τη συμμετοχή τους σε διεθνείς οργανισμούς, και ιδίως στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Υποστηρίζεται σχετικώς η άποψη ότι οι παραπάνω διατάξεις διαφυλάττουν τα δικαιώματα των μόνιμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος άσκησης βέτο, εις βάρος της υποχρέωσης συνεργασίας και συντονισμού που τίθεται από το άρθρο 34 (Ronzitti N., 2012: 85).

Στο πλαίσιο της συζήτησης για τη μεταρρύθμιση του Συμβουλίου Ασφαλείας, η οποία αναβίωσε κατά την περίοδο του ψυχρού πολέμου μετά από μια μακρά περίοδο αδράνειας²² (Ronzitti N., 2012: 75), τέθηκε η ιδέα για τη δημιουργία μιας διακριτής έδρας της ΕΕ στο Συμβούλιο. Αυτό θα μπορούσε να υλοποιηθεί διαμέσου δύο διαφορετικών οδών: είτε μέσω μιας μη μόνιμης έδρας που θα παραχωρούνταν εκ περιτροπής στα μέλη της ΕΕ, είτε μέσω μιας έδρας που θα παραχωρούνται στον Ύπατο Εκπρόσωπο ως εκπρόσωπο της Ένωσης κατά τα οριζόμενα του άρθρου 34 (Ronzitti N., 2012: 85). Η ιδέα αυτή έτυχε σθεναρής υποστήριξης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο²³, αλλά και από Ευρωπαίους αξιωματούχους όπως ο Javier Solana²⁴, και η Benita Ferrero-Walner²⁵ (Roos et al., 2008: 49)²⁶, χωρίς ωστόσο να οδηγήσει, μέχρι σήμερα, σε μια επίσημη αναβάθμιση της εκπροσώπησης της ΕΕ στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Στην πραγματικότητα, η ιδέα αυτή προξένησε μικρό ενδιαφέρον στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ και δεν κατάφερε να ξεπεράσει τις αντιδράσεις όσων εξ αυτών

²² Μετά το 1963 και την επέκταση των εκλεγμένων μερών από έξι σε δέκα (Res. 1991-XVIII).

²³ European Parliament, Resolution on the Reform of the United Nations, 6 Ιουνίου 2005; Recommendation to the Council on the EU priorities for the 64th Session of the UN General Assembly, 24 Μαρτίου 2009; Recommendation to the Council on the 65th Session of the United Nations General Assembly, 25 Μαρτίου 2010; Resolution on the EU as a global actor; its role in multilateral organisations, 11 Μαΐου 2011, όπως αναφέρεται στο Blavoukos S., and Bourantonis D. “The UN Security Council Reform Debate”, in βλ ανωτέρω, σελ. 134.

²⁴ Διετέλεσε χρέη Ύπατου Εκπροσώπου Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας από το 1999 έως το 2009.

²⁵ Διετέλεσε χρέη Επιτρόπου Εξωτερικών Σχέσεων και Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας από το Νοέμβριο του 2004 έως το Νοέμβριο του 2009.

²⁶ Roos, U., Franke U and Hellmann G. (2008) “Beyond the Deadlock: How Europe Can Contribute to UN Reform”, *the International Spectator*, 43 (1): 43-55, Blavoukos S., and Bourantonis D. (2012), βλ ανωτέρω, σελ. 134.

ενδιαφέρονταν κατά κύριο λόγο είτε να διαφυλάξουν τα προνόμια τους (Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο), είτε να προωθήσουν τα εθνικά τους συμφέροντα (Γερμανία), είτε να υπονομεύσουν τις πολιτικές βλέψεις των εταίρων τους (Ιταλία και, σε μικρότερο βαθμό, Ισπανία). (Blavoukos S. and Bourntonis D., 2012: 134).

Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι, ακόμα και στην περίπτωση μιας ενισχυμένης θεσμικής παρουσίας της ΕΕ στο Συμβούλιο Ασφαλείας, προκειμένου ο εκάστοτε εκπρόσωπος της Ένωσης, να μπορεί να υποστηρίξει μια ενιαία ευρωπαϊκή θέση, θα πρέπει να έχει προηγηθεί ο σχηματισμός της κοινής αυτής θέσης μέσω του συντονισμού και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών. Έτσι, ανεξάρτητα από την αξία και το ειδικό πολιτικό βάρος που θα έφερε μια ενιαία ευρωπαϊκή έδρα, ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην ικανότητα των κρατών μελών της ΕΕ να διατυπώνουν μια κοινή θέση επί των θεμάτων που απασχολούν το Συμβούλιο, κάτι το οποίο μπορεί κάλλιστα να επιτευχθεί και υπό το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (Blavoukos S. and Bourantonis D., 2012: 132-135).

Για να καταστεί εφικτός ο επιθυμητός συντονισμός άρχισαν ήδη από το 2001 να πραγματοποιούνται στη Νέα Υόρκη εβδομαδιαίες συναντήσεις των κρατών μελών σε επίπεδο Πολιτικών Συμβούλων (Political Counselor) και Πρέσβων για ζητήματα του Συμβουλίου Ασφαλείας. Άλλοι μηχανισμοί που αναπτύχθηκαν σε επίπεδο Ένωσης περιλαμβάνουν συναντήσεις των Αναπληρωτών Μονίμων Αντιπροσώπων στη Νέα Υόρκη και στις πρωτεύουσες των κρατών μελών που συμμετέχουν στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Η Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (ΕΠΑ) του Συμβουλίου της ΕΕ στις Βρυξέλλες έχει επίσης ξεκινήσει τακτικές συζητήσεις για ζητήματα της ημερήσιας διάταξης του Συμβουλίου Ασφαλείας, ενώ αντίστοιχες συζητήσεις λαμβάνουν χώρα μηνιαίως και στα πλαίσια της Ομάδας Εργασίας για το Συντονισμό στα Ηνωμένα Έθνη (United Nations Group on Coordination- CONUN)²⁷. Ωστόσο, οι συναντήσεις αυτές ενώ διευκόλυναν σημαντικά τη ροή των πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ για θέματα που συζητούνται στο Συμβούλιο Ασφαλείας, δεν συνιστούν επί της ουσίας έναν επίσημο μηχανισμό συντονισμού (Marchesi D., 2010: 97-114)²⁸.

²⁷ Για την Ομάδα Εργασίας για θέματα των Ηνωμένων Εθνών βλέπε <http://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/united-nations-working-party/>

²⁸ Marchesi D., (2010), "The EU Common Foreign and Security Policy in the UN Security Council: Between Representation and Coordination", *European Foreign Affairs Review*, vol. 15, σελ. 97-114, όπως αναφέρεται στο Pirozzi N., (2012), "EU's Contribution to UN Security Council", in Krause J. and

Έτσι, έχει παρατηρηθεί ότι το οργανωτικό αυτό κενό, αποτελεί έναν επιπρόσθετο λόγο, το οποίο, σε συνδυασμό με την ύπαρξη αποκλιόντων εθνικών συμφερόντων μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, ευθύνεται εν μέρει για την αδυναμία συντονισμού των θέσεων της Ένωσης ενώπιον του Συμβουλίου Ασφαλείας (Blavoukos S. and Bourantonis D., 2012: 132). Ακόμα όμως κι όταν επιτυγχάνεται η πολυπόθητη συναίνεση, οι κοινές δηλώσεις (statements) και διακηρύξεις (declarations) των κρατών μελών της ΕΕ που προκύπτουν είναι συχνά υπερβολικά γενικόλογες, καθώς στην αντίθετη περίπτωση, η διατύπωση μια λεπτομερώς καθορισμένης και άκαμπτης θέσης από πλευράς Ένωσης θα στερούσε σε μεγάλο βαθμό από τα κράτη μέλη της ΕΕ την αυτονομία τους και θα τους άφηνε πολύ μικρό περιθώριο διαπραγμάτευσης και υποστήριξης στο Συμβούλιο των εθνικών τους θέσεων. (Biscop S. and Drieskens E., 2012: 124). Επίσης, παρατηρείται ότι, ενώ η γενική εικόνα της ΕΕ στο Συμβούλιο Ασφαλείας φανερώνει μια τάση συναίνεσης των κρατών μελών της όσον αφορά στη μακροπρόθεσμη στρατηγική για την πρόληψη των συγκρούσεων και την ανάληψη σχετικών δράσεων, σε καταστάσεις κρίσεων αντιθέτως δεν φαίνεται να ισχύει ο ίδιος βαθμός εξευρωπαϊσμού και αποτελεσματικότητας (Biscop S. and Driesken E. 2006: 120-125)²⁹.

Εντούτοις, παρά τα όποια προβλήματα συντονισμού, η πολιτική παρουσία της Ε.Ε. στο Συμβούλιο Ασφαλείας είναι αναντίρρητη και γίνεται αισθητή με δυο τρόπους: κατ' αρχάς, τα κράτη μέλη, ενεργώντας ατομικά ή συλλογικά σε συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας, έχουν υποστηρίξει ποικίλλα σχέδια αποφάσεων του Συμβουλίου και έχουν υποστηρίξει αποτελεσματικά αρκετές πολυμερείς προσπάθειες των ΗΕ. Κατά δεύτερον, η ΕΕ έχει λάβει δράση για τη διασφάλιση της εφαρμογής των αποφάσεων του Συμβουλίου, επιβάλλοντας μεταξύ άλλων κυρώσεις και αναλαμβάνοντας επιχειρήσεις διατήρησης της ειρήνης.

Για παράδειγμα, στο θέμα του πυρηνικού αφοπλισμού, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία και η Γερμανία, δρώντας υπό μια ευρεία εντολή εκπροσώπησης της Ένωσης, ασχολήθηκαν ενεργά με τις διαπραγματεύσεις με το Ιράν και την ανάπτυξη των απαραίτητων συνεργειών εντός του Συμβουλίου, ώστε να διασφαλίσουν τη

Ronzitti N., *The EU, the UN and Collective Security. Making multilateralism effective*, UK: Routledge, σελ. 96.

²⁹ Το θεσμικό πλαίσιο της συνεργασίας Ε.Ε.- Η.Ε. στη διαχείριση κρίσεων προσδιορίστηκε στην Κοινή Δήλωση του Σεπτεμβρίου 2003 και καθόρισε τέσσερις διακριτούς τομείς συνεργασίας: σχεδιασμό, εκπαίδευση, επικοινωνία, καλές πρακτικές

συμμόρφωση του (Ιράν) με τη Συνθήκη περί μη διαδόσεως των πυρηνικών όπλων (Non- Proliferation Treaty)³⁰. Επίσης, τα κράτη μέλη της Ε.Ε. ανέλαβαν ενεργό ρόλο για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, εγκρίνοντας και προωθώντας στο Συμβούλιο σχετικά μέτρα³¹. Παράλληλα, υποστήριξαν ψηφίσματα σε θέματα ανθρωπίνης ασφάλειας³², καθώς και τις προσπάθειες του Συμβουλίου για την αποτροπή περιφερειακών συγκρούσεων, τη διαχείριση κρίσεων και την οικοδόμηση σταθερότητας και ειρήνης³³.

Τα κράτη μέλη της Ε.Ε. προσφέρουν προσωπικό και οικονομικούς πόρους που καλύπτουν συνολικά το 40 τοις εκατό των εξόδων των εγκεκριμένων από το Συμβούλιο ειρηνευτικών επιχειρήσεων και περίπου 8 τοις εκατό των στρατευμάτων και του ειδικευμένου προσωπικού που απασχολείται στις επιχειρήσεις αυτές³⁴ (Blavoukos S. and Bourantonis D., 2012: 132-133, και Pirozzi N., 2012: 99-106). Ωστόσο, υποστηρίζεται και η αντίθετη άποψη που θέλει την Ε.Ε. να δραστηριοποιείται μόνο όταν απειλούνται τα συμφέροντα της, χαρακτηρίζοντας τη συνεισφορά της ως σποραδική και κινούμενη, όχι από γνήσιο ενδιαφέρον για επίτευξη των στόχων των ΗΕ, αλλά από τα συμφέροντα των κρατών μελών της (Novosseloff A., 2012:167-168).

³⁰ Res. 1737 (23 Δεκεμβρίου 2006), Res. 1747 (24 Μαρτίου 2007) και Res. 1803 (18 Μαρτίου 2008), όπως αναφέρονται στο Blavoukos S. and Bourantonis D., 2012, σελ. 136.

³¹ Για παράδειγμα, Res. 1536 (26 Μαρτίου 2004), Res. 1526 (Ιανουάριος 2004), Res. 1624 (13 Σεπτεμβρίου 2005) και Res. 1707 (11 Σεπτεμβρίου 2006), όπως αναφέρονται στο Blavoukos S. and Bourantonis D., 2012, σελ. 136-137.

³² Για παράδειγμα, όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ στο Συμβούλιο Ασφαλείας υποστήριξαν την Απόφαση 1888 (30 Σεπτεμβρίου 2009) για την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων. Βλ. σχετικά Blavoukos S. and Bourantonis D., 2012, σελ. 137.

³³ Για παράδειγμα, Res. 1913 (12 Μαρτίου 2010) για το Τσαντ, Res. 1944 (14 Οκτωβρίου 2010) για την Αϊτή, Res. 1965 (22 Δεκεμβρίου 2010) για τη Σομαλία, Res. 1844 (Νοέμβριος 2008) και Res. 1857 (22 Δεκεμβρίου 2008) για το Κονγκό, όπως αναφέρονται στο Blavoukos S. and Bourantonis D., 2012, σελ. 137.

³⁴ Πηγές: *Scale of Assessments for the apportionment of the Expenses of UN Peacekeeping Operations*, UN Doc. A/64/220, 23 Σεπτεμβρίου 2009 και <https://www.globalpolicy.org/security-council/peacekeeping/peacekeeping-data.html> (στοιχεία 2011, ημερομηνία πρόσβασης 25 Σεπτεμβρίου 2017), όπως αναφέρονται στο Blavoukos S. and Bourantonis D., 2012, σελ. 137.

2.) Πώς αξιολογείται η επίδοση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως Ενεργού Δρώντος στο Σύστημα των Ηνωμένων Εθνών

2.1 *De jure και de facto Αναγνώριση της Ευρωπαϊκής Ένωσης*

Εξετάζοντας την παρουσία της ΕΕ στο σύστημα των ΗΕ, είναι σημαντικό να αναζητήσουμε την ικανότητα της να ασκεί επιρροή αλληλεπιδρώντας με τρίτα κράτη, τα οποία την αναγνωρίζουν ως αυτόνομο δρώντα. Σε αυτό το πλαίσιο ανάλυσης, η έννοια της αναγνώρισης δεν αφορά απαραίτητα στην επίσημη (*de jure*) αναγνώριση της Ε.Ε. υπό το διεθνές δίκαιο και τη συμμετοχή της ως πλήρες μέλος στα όργανα των Η.Ε. Αντιθέτως, η αναγνώριση μπορεί να προκύπτει στην πράξη, όταν οι τρίτες χώρες, επιλέγουν να αλληλεπιδράσουν με την Ένωση αντί με τα επιμέρους κράτη μέλη της (*de facto* αναγνώριση) (Corporaso J. and Jupille J., 1998: 215)³⁵.

Η νομική υπόσταση της ΕΕ στα ΗΕ, και κατ' επέκταση η επίσημη αναγνώριση της, προσδιορίζεται αφενός από το θεσμικό πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, το οποίο καθορίζει ποια υποκείμενα του διεθνούς μπορούν να συμμετέχουν και με ποια ιδιότητα, καθώς και από τους επίσημους κανόνες που διέπουν τη διεξαγωγή των σχετικών διαδικασιών, και αφετέρου από την εσωτερική θεσμική οργάνωση και τις αρμοδιότητες της Ένωσης, που καθορίζουν σε ποιο βαθμό θα μπορέσει να εγγυηθεί την τήρηση των δεσμεύσεων που αναλαμβάνει για λογαριασμό των κρατών μελών της. Οι δύο αυτές πτυχές είναι στενά αλληλοσυνδεδεμένες, καθώς η διεθνής αναγνώριση της ΕΕ θα έχει νόημα μόνο σε περίπτωση που αναμένεται να προσδώσει προστιθέμενη αξία στο ισχύον θεσμικό σύστημα των Η.Ε. (Schunz et al. 2012: 25-41; Gehring T., Oberthür S. and Mühleck M., 2013: 2-5).

Στο πλαίσιο αυτό, η επίσημη αναγνώριση της νομικής προσωπικότητας από τη Συνθήκη της Λισαβόνας, βάσει του άρθρου 47 ΣΕΕ είναι ένα σημαντικό βήμα προς την επίτευξη της επιδιωκόμενης ασφάλεια δικαίου. Παράλληλα, η ενίσχυση του ρόλου του Ύπατου Εκπροσώπου για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, εξασφάλισε ένα υψηλότερο επίπεδο συνοχής κατά την εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης και επηρέασε σημαντικά την ικανότητα της να αλληλεπιδρά με ένα πλήθος διεθνών δρώντων, προάγοντας τους στόχους της εξωτερικής της πολιτικής. Συγχρόνως,

³⁵ Corporaso James and Jupille J. (1998) "States, Agency and Rules: The EU in Global Environment Politics", in Rhodes Carolyn (ed.) *The European Union in the World Community*, Boulder, Lynne Rienner, 1998, όπως αναφέρεται στο Biscop S. and Drieskens E. (2012), βλ. ανωτέρω, σελ. 119.

η Συνθήκη της Λισαβόνας δημιούργησε την προοπτική ενίσχυσης της εξωτερικής δράσης της Ένωσης, αυξάνοντας τους πόρους που κατευθύνονται στην εξωτερική δράση και οργανώνοντας πιο συστηματικά σε ενωσιακή επίπεδο την ανάπτυξη των διπλωματικών σχέσεων με τρίτα κράτη (outreach activities) για την οικοδόμηση στενότερων σχέσεων συνεργασίας (Bruyninckx et al, 2012: 253-282).³⁶

Η Συνθήκη της Λισαβόνας εισήγαγε επιπλέον μια “ιστορική καινοτομία”, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (EYED), η οποία ξεκίνησε επίσημα τη λειτουργία της την 1η Δεκεμβρίου 2010, με την αποστολή να ενσωματώσει τις διαφορετικές πολιτικές και εργαλεία της εξωτερικής εκπροσώπησης της Ένωσης σε μια ενιαία δομή υπό την εποπτεία του Υπατού Εκπροσώπου. Οι αντιπροσωπείες της Ένωσης (EU Delegations) αντικατέστησαν τις αντίστοιχες αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και συμπεριλήφθησαν στη δομή της EYED, εγκαθιδρύοντας ένα άμεσο και μόνιμο δίκτυο επικοινωνίας μεταξύ ΕΕ και τρίτων χωρών. Επιπλέον, αναλαμβάνοντας καθήκοντα τα οποία μέχρι πρότινος τα έφερνε εις πέρας η κυλιόμενη Προεδρία, οι αντιπροσωπείες απέκτησαν ένα σημαντικό πολιτικό ρόλο, ιδιαίτερα όσον αφορά την εκπροσώπηση και το συντονισμό της ΕΕ στα ΗΕ (Boşilcă R., 2014: 23-27).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, με τις μεταρρυθμίσεις που επέφερε η Συνθήκη της Λισαβόνας, η οποία αναδιοργάνωσε τη διαχείριση της εξωτερικής πολιτικής της Ένωσης και, κυρίως, της προσέδωσε διακριτή νομική προσωπικότητα, και με την απόφαση 65/276, με την οποία η Ένωση απέκτησε το καθεστώς του “ενισχυμένου παρατηρητή”, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η *de jure* αναγνώριση της ΕΕ έχει ως ένα βαθμό επιτευχθεί. Ωστόσο, και δεδομένης της διακυβερνητικής δομής των ΗΕ, τα οποία αποτελούν πρωτίστως μια «πολιτική αρένα» (Laatikainen K. and Degrand G., 2010: 10)³⁷ η ανάδειξη της Ε.Ε. ως ενεργού δρώντος δεν εξαρτάται τόσο από το νομικό της καθεστώς, όσο από την ικανότητα της να επιδεικνύει μια ισχυρή πολιτική παρουσία (Kissack R., 2012: 109-111). Για παράδειγμα, η αναγνώριση της από τις τρίτες χώρες ως διακριτό δρώντα στα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα όργανα των ΗΕ,

³⁶ Bruyninckx H. et al., (2012) “The Position(s) of the EU in the UN system: The Examples of Human Rights and Environmental Governance” in Bruinickx et al. (eds) *The European Union and Multilateral Governance: Assessing EU Participation in United Nations Human Rights and Environmental Fora*, New York: Palgrave, όπως αναφέρεται στο Μπουραντώνης Δ. (2015) “Η Ε.Ε. στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών”, βλ. ανωτέρω, σελ. 66.

³⁷ Laatikainen Katie and Degrand- Guillaud Anne (2010), “Two Logics, One Treaty: The Lisbon Treaty and EU Foreign Policy in Brussels and at the United Nations”, *Studia Diplomatica*, 36(1), όπως αναφέρεται στο Kissack R. “The UN in the Negotiations of a UN General Assembly Resolution on a Moratorium on the Use of the Death Penalty”, in Wouters et al., βλ. ανωτέρω, σελ. 109.

μολονότι στα όργανα αυτά εξακολουθεί να διατηρεί το καθεστώς του παρατηρητή, αποδεικνύει στην πράξη ότι η επίσημη αναγνώριση της έχει στην πραγματικότητα μικρή σημασία στην οριοθέτηση του ρόλου της. (Bruynickx et al., 2012: 257).

2.2 Εσωτερική Συναίνεση

Οι ευρωπαϊκές προσπάθειες για την ανάπτυξη κοινών πολιτικών σε εξωτερικά ζητήματα έχουν από καιρό επικεντρωθεί στα Ηνωμένα Έθνη, και στοχεύουν στην ενοποίηση των θέσεων των κρατών μελών στη Γενική Συνέλευση και το Συμβούλιο Ασφαλείας. Υπό αυτή την έννοια, τα Ηνωμένα Έθνη παρέχουν το ιδανικό πλαίσιο εντός του οποίου η Ένωση συνδυάζει την επίτευξη των εξωτερικών της στόχων με την ενδυνάμωση της εσωτερικής της ταυτότητας (Duke S., 2012: 15-24). Όπως έχει ήδη αναλυθεί ανωτέρω, η αποτελεσματική εκπροσώπηση της ΕΕ στα Ηνωμένα Έθνη βασίζεται στη σύγκλιση των εθνικών θέσεων των κρατών μελών, με απώτερο στόχο την ενδυνάμωση της παρουσίας της Ένωσης στο διεθνές στερέωμα.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας έθεσε τα θεμέλια για τη βελτίωση της συνοχής της εξωτερικής δράσης της ΕΕ και την ενίσχυση του διεθνούς ρόλου της, εισάγοντας μια σειρά από καινοτόμες θεσμικές μεταρρυθμίσεις, όπως κυρίως η ενίσχυση του ρόλου του Υπατού Εκπροσώπου, η σύσταση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, που συνεπικουρεί τον τελευταίο τελώντας υπό την υψηλή εποπτεία του, και η θέσπιση μόνιμου Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Μολονότι τα προβλήματα συντονισμού εξακολουθούν έως ένα βαθμό να υφίστανται, η Ένωση έχει πλέον αποκτήσει μια διακριτή από τα κράτη μέλη της παρουσία (Μπουραντώνης Δ. (2015: 66).

Σύμφωνα με τον Nuttall (1992)³⁸, οι σχέσεις μεταξύ της ΕΕ (τότε ΕΚ) και των ΗΕ ήταν οι πρώτες που έτυχαν συνολικού συντονισμού βάσει της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συντονισμού (European Political Coordination). Έκτοτε, δημιουργήθηκε ένα εκτεταμένο δίκτυο συντονισμού με επίκεντρο τις αντιπροσωπείες της ΕΕ στη Γενεύη και τη Νέα Υόρκη, όπου πραγματοποιούνται πλέον ετησίως περίπου 1,300 και 1,000

³⁸ Nuttall S.J. (1992) *European Political Co-operation*, Oxford: Clarendon Press, όπως αναφέρεται στο Duke S, βλ. ανωτέρω, σελ. 16.

συναντήσεις αντίστοιχα, (Gstöl, 2011:13)³⁹. Ωστόσο, η προσπάθεια της Ένωσης να μιλήσει με μία φωνή έρχεται συχνά αντιμέτωπη με την κλασική διπλωματία των κρατών μελών της και τα διαφορετικά εθνικά συμφέροντα που εμπλέκονται σε αυτήν. Στο σύστημα των ΗΕ τα κράτη παραμένουν οι κεντρικοί δρώντες, ενώ σε θέματα υψηλής εθνικής προτεραιότητας, τίποτα δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη της ΕΕ να απορρίψουν την κοινή ευρωπαϊκή θέση και να ακολουθήσουν τη δική τους πορεία. Εξάλλου, τα περισσότερα κράτη ήταν μέλη των ΗΕ προτού γίνουν μέλη της ΕΕ και έχουν αναπτύξει εντός των ΗΕ διπλωματικές σχέσεις πολύ πριν η ΕΕ επιχειρήσει να αποκτήσει ενιαία φωνή. Έτσι, έχει διαμορφωθεί ένα πλαίσιο όπου η διαμόρφωση μιας κοινής ευρωπαϊκής φωνής έρχεται συχνά αντιμέτωπη με προκλήσεις (Laatikainen K. and Smith K., 2006: 1-23).

Στο Συμβούλιο Ασφαλείας, ανεξάρτητα από τις επιταγές του άρθρου 34, ο συντονισμός εξακολουθεί να παραμένει προβληματικός. Μολονότι προσφάτως παρατηρείται μια αύξηση της ροής πληροφοριών και μια προσπάθεια ενίσχυσης της παρουσίας της ΕΕ, δεν έχει εντούτοις θεσπιστεί κάποιος μόνιμος μηχανισμός συντονισμού, ενώ η επίτευξη συναίνεσης εντός της Ένωσης επαφίεται σε μεγάλο βαθμό στα μόνιμα μέλη της (Marchesi D., 2010: 101-103; Pirozzi N, 2010: 3-5)⁴⁰. Το γεγονός, επίσης, της εκλογής τους από τις αντίστοιχες περιφερειακές ομάδες τους⁴¹, χωρίς να υφίσταται κάποιος κεντρικός μηχανισμός από τις Βρυξέλλες που να συντονίζει τις υποψηφιότητες και την εκλογή των υποψηφίων, έχει ως αποτέλεσμα να βρίσκονται κατά την εκλογική διαδικασία σε μια σχέση ανταγωνισμού μεταξύ τους (Bouchard C. and Drieskens E., 2012: 120).

Εξετάζοντας τη συνοχή της ΕΕ κατά την παρουσία της στα Ηνωμένα Έθνη, ένα μεγάλο μέρος της υφιστάμενης βιβλιογραφίας επικεντρώνεται στην εκλογική συμπεριφορά των κρατών μελών, κυρίως όσον αφορά στη Γενική Συνέλευση. Οι σχετικές μελέτες θεωρούν την ομοφωνία κατά την ψηφοφορία ως ενδεικτική των πολιτικών

³⁹ Gstöl S. (2011) "EU Diplomacy after Lisbon: More Effective Multilateralism", *Brown Journal of World Affairs*, Spring/ Summer, Vol. XV BII, No 11, όπως αναφέρεται στο Duke S., βλ. ανωτέρω, σελ. 17.

⁴⁰ Marchesi D., (2010) "The EU Common Foreign and Security Policy in the UN Security Council: Between Representation and Coordination", *European Foreign Affairs Review*, 15, σελ. 97-114; Pirozzi N., (2012), σελ. 3-5, όπως αναφέρονται στο Blavoukos S. and Bourantonis D. (2012), βλ. ανωτέρω σελ. 132.

⁴¹ Τα κράτη μέλη της Ε.Ε. είναι διασκορπισμένα σε τρεις διαφορετικές εκλογικές ομάδες, Τα 15 παλαιότερα κράτη μέλη ανήκουν στην Ομάδα Δυτικής Ευρώπης και Άλλων (Western Europe and Others), τα νεότερα στην Ομάδα Ανατολικής Ευρώπης (Eastern European Group), εκτός από την Κύπρο που ανήκει στην Ομάδα της Ασίας (Asian Group).

προτιμήσεων των κρατών μελών, λαμβάνοντας ως αξίωμα ότι η ύπαρξη συνοχής κατά ψηφοφορία ενώπιον της Γενικής Συνέλευσης μπορεί να ειδωθεί ως ένδειξη συντονισμού (Burmester N. and Jankowski M., 2014: 3). Η εγκυρότητα αυτού του εννοιολογικού πλαισίου βασίζεται στην υπόθεση ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν την πρόθεση να συντονίσουν τις ψήφους τους στα ΗΕ παρά την ύπαρξη ενδεχομένως διαφορετικών εθνικών πολιτικών προτιμήσεων (Birnberg G., 2009: 60). Ωστόσο, επισημαίνεται σχετικά ότι στις περιπτώσεις όπου το επίπεδο συναίνεσης είναι γενικά υψηλό μεταξύ όλων των κρατών που λαμβάνουν μέρος στην ψηφοφορία, δεν μπορεί να αποκλειστεί η πιθανότητα η συνοχή στην ψηφοφορία των κρατών μελών της ΕΕ να είναι απλώς συμπτωματική (Kissack R., 20117: 5-6)⁴². Όπως παρατηρούν σχετικά οι Rees και Young (2005: 205-206)⁴³, ενώ γενικά τα κράτη μέλη της ΕΕ ψηφίζουν πλέον πιο ομοιόμορφα από ό,τι στο παρελθόν, είναι δύσκολο να εκτιμήσει κανείς αν αυτό το γεγονός αντανάκλα τη βελτίωση συντονισμού της Ένωσης ή μια μεγαλύτερη συναίνεση μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τη στάση τους σε διεθνή θέματα.

Οι σχετικές μελέτες που έχουμε στη διάθεση μας χρησιμοποιούν κατά πλειοψηφία τη μέθοδο της περιγραφικής στατιστικής ανάλυσης, παρουσιάζοντας και αναλύοντας πίνακες, όπου συμπεριλαμβάνονται οι ψήφοι στις οποίες υπήρξε ομοφωνία (για παράδειγμα, οι Bourantonis D. and Kostakos G., 1999: 19-26, Bruckner P., 1990: 174-192, Johansson-Nogues E., 2006: 92-113 και Smith K. E., 2006a : 154-175)⁴⁴. Κάποιοι μελετητές προχωρούν περαιτέρω, αναλύοντας τις αποκλίσεις κατά την ψηφοφορία των κρατών μελών της ΕΕ (για παράδειγμα, οι Bourantonis D. and Kostakos G., 1999: 19-26, Johansson-Nogues E., 2004: 67-92, Stadler K.D., 1993, Strömvik M., 1998: 181-

⁴² Kissack R. (2007), “European Union Member State Coordination in the United Nations System: Towards a Methodology for Analysis”, *European Foreign Policy Unit Working Paper 1*, όπως αναφέρεται στο Birnberg G. (2009) “The Voting Behaviour of the European Union Member States in the United Nations General Assembly”, thesis submitted to the Department of Government of the London School of Economics for the degree of Doctor of Philosophy, σελ. 50.

⁴³ Rees, N. and Young, H. (2005) “EU Voting Behaviour in the UN General Assembly 1990-2002: The EU's Europeanising Tendencies”, *Irish Studies in International Affairs*, 16, σελ. 193-207, όπως αναφέρεται στο Birnberg G. (2009), βλ. ανωτέρω, σελ. 50.

⁴⁴ Bourantonis D. and Kostakos G. (1999) “Testing CFSP at the UN: EU Voting at the General Assembly 1990-1997”, *Peace and Security*, 31(June), σελ. 19-26; Bruckner P., (1990) “The European Community and the United Nations”, *European Journal of International Law*, 1, σελ. 174-192; Johansson-Nogues E. (2006) “Returned to Europe? The Central and East European Member States at the Heart of the European Union” in K. Laatikainen Verlin and K. E. Smith (eds.) *The European Union at the United Nations: Intersecting Multilateralisms*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, σελ. 92-113; Smith, K. E. (2006). “The European Union, Human Rights and the United Nations” in K. Laatikainen Verlin & K. E. Smith (eds.), *The European Union at the United Nations: Intersecting Multilateralisms*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, σελ. 154-175, όπως αναφέρονται στο Birnberg G. (2009), βλ. ανωτέρω, σελ. 46-47.

195 και Wouters J., 2001: 375-404)⁴⁵. Άλλοι υπολογίζουν την απόκλιση των ψήφων των κρατών μελών μεταξύ τους και σε σχέση με τρίτες χώρες σε μία κλίμακα όπου το 100 αναπαριστά την τέλεια συναίνεση και το 0 την απόλυτη διαφωνία (για παράδειγμα, οι Luif P., 2003: 49, και Strömvik M, 1998: 181-195)⁴⁶. Οι δείκτες που χρησιμοποιούνται κυρίως είναι ο δείκτης Συμφωνίας (Index of Agreement-IA) και ο δείκτης Συνοχής στην Ψηφοφορία (Index of Voting Cohesion- IVC). Ο πρώτος, ο οποίος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1963 από τον Arend Lijphart (902-917) για τη διερεύνηση της ύπαρξης συναίνεσης στη Γενική Συνέλευση των ΗΕ, χρησιμοποιείται συνήθως για την πραγματοποίηση συγκρίσεων μεταξύ μιας ομάδας κρατών, ενώ ο δεύτερος, που αναπτύχθηκε από τους Hix et al. (2005: 209-234)⁴⁷, χρησιμοποιείται κυρίως για να συγκρίνει δύο κράτη μεταξύ τους. Η συνύπαρξη των δύο αυτών μεθόδων χαρακτηρίζεται ως προβληματική, καθώς, αναλόγως τη μέθοδο που θα χρησιμοποιηθεί, τα αριθμητικά δεδομένα που προκύπτουν εμφανίζουν μεταξύ τους αποκλίσεις (Burmester, 2014: 5).

Επίσης, η διαφορετική κωδικοποίηση της αποχής εκ μέρους των μελετητών έχει ως αποτέλεσμα να εμφανίζονται διαφοροποιήσεις ως προς το τελικό αποτέλεσμα των αναλύσεων τους (Hosli M. et al., 2010: 16- 20). Έτσι, αν θεωρήσουμε ότι υπάρχουν τρεις επιλογές ψήφου, δηλαδή “ναι”, “όχι” και “αποχή”, ορισμένοι αντιμετωπίζουν την αποχή ως μια ήπια μορφή αρνητικής ψήφου και κατατάσσουν και τις δύο μαζί ως συνεισφέροντες παράγοντες μη υιοθέτησης μιας απόφασης. Άλλοι υπολογίζουν ότι η αποχή έχει κατά το ήμισυ το αποτέλεσμα μιας αρνητικής ψήφου (Lijphart, 1963:902-

⁴⁵ Bourantonis D. and Kostakos G. (1999), βλ. ανωτέρω; Johansson-Nogues, E. (2004), “ The Fifteen and the Accession States in the UN General Assembly: What Future for European Foreign Policy in the Coming Together of the "Old" and the "New" Europe?” , *European Foreign Affairs Review*, 9, σελ. 67-92; Stadler, K.-D. (1993), *Die Europaeische Gemeinschaft in den Vereinten Nationen. Die Rolle der EG im Entscheidungsprozess der UN-Hauptorgane am Beispiel der Generalversammlung*, Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft; Strömvik, M. (1998), “Fifteen Votes and One Voice? The CFSP and Changing Voting Alingments in the UN” in *Stadsvetenskapling Tidskrift*, 101(2), σελ. 181-195; Wouters, J. (2001) “ The European Union as an Actor Within the United Nations General Assembly” in V. Kronenberger (ed.), *The European Union and the International Legal Order: Discord or Harmony*, The Hague: T.M.C Asser Press, σελ. 375-404, όπως αναφέρονται στο Birnberg G. (2009), βλ. ανωτέρω, σελ. 46-47.

⁴⁶ Luif P. (2003), “EU Cohesion in the UN General Assembly”, *Chaillot Occasional Papers*, 49; Strömvik M (1998), βλ. ανωτέρω, σελ. 181-195.

⁴⁷ Lijphart, A. (1963) “The analysis of bloc voting in the General Assembly: a critique and a proposal”, *The American Political Science Review* 97(4), σελ. 902–17; Hix, S., Noury, A. and Roland, G. (2005) “Power to the parties: cohesion and competition in the European Parliament 1979–2001”, *British Journal of Political Science*, 35(2), σελ. 209–34, όπως αναφέρονται στο Burmester N. and Jankowski M (2014), “Reassessing the European Union in the United Nations General Assembly” *Journal of European Public Policy*, UK: Routledge. σελ. 5-7.

917 και Luif, 2003: 49)⁴⁸. Τέλος, μια τρίτη μερίδα μελετητών αντιμετωπίζει την αποχή ως μια διακριτή εναλλακτική ψήφο (Hix et al., 2005: 209-234, Rasch, 2008)⁴⁹, με το επιχείρημα ότι κάθε ψήφος που αποκλίνει από τη συναίνεση υπονομεύει εξίσου την επίτευξη καθολικής συνοχής (Jin X. and Hosli M., 2013: 1282)⁵⁰.

Εντούτοις, και παρά τις επιμέρους αποκλίσεις, είναι δυνατό να συνάγει κανείς ορισμένα ασφαλή συμπεράσματα σχετικά με τη γενική εικόνα των κρατών μελών της Ένωσης στη Γενική Συνέλευση, η οποία εμφανίζεται αρμονική, αν και δεν λείπουν οι διαφοροποιήσεις σε ορισμένους τομείς (Rasch, 2008: 220-253)⁵¹. Γενικά, με την εξαίρεση της κρίσης στο Ιράκ, η γενική εικόνα Ειδικότερα, η ΕΕ τείνει να εμφανίζει μεγαλύτερη συνοχή σε πεδία αποκλειστικής της αρμοδιότητας και λιγότερη συνοχή σε θέματα του κατά κύριο λόγο διακυβερνητικού τομέα της Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (Hoffmeister, 2007)⁵². Ωστόσο, και στον τομέα αυτό, σύμφωνα με μια μελέτη του Luif (2003), παράλληλα με την ανάπτυξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Ασφάλειας μετά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, άρχισε να παρατηρείται μια σταθερή αύξηση της συναίνεσης των κρατών μελών της ΕΕ στις ψηφοφορίες ενώπιον της Γενικής Συνέλευσης.

Όπως διαφαίνεται από την προαναφερόμενη μελέτη, η συμπεριφορά των κρατών μελών της ΕΕ δεν είναι γραμμική, αλλά παρουσιάζει διαφοροποιήσεις, ανά τομέα ενδιαφέροντος. Έτσι, για παράδειγμα, ενώ από τη μια μεριά παρατηρείται αυξημένη συναίνεση στο Παλαιστινιακό και τα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα ζητήματα, αντιθέτως, στα θέματα της διεθνούς ασφάλειας και του πυρηνικού αφοπλισμού τα κράτη μέλη της ΕΕ εμφανίζουν σημαντικά μικρότερη συνοχή. Το γεγονός αυτό δεν προκαλεί έκπληξη εάν λάβουμε υπ' όψιν τη διάσταση απόψεων μεταξύ της Γαλλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, κατόχων πυρηνικών όπλων από τη μια, και της Ιρλανδίας και της Σουηδίας, ένθερμων υποστηρικτών του πυρηνικού αφοπλισμού, από την άλλη. Ομοίως, όπως είναι αναμενόμενο, σε θέματα που αφορούν την κατάργηση του

⁴⁸ Lijphart, Arend (1963) και Luif P. (2003), βλ. ανωτέρω, όπως αναφέρονται στο Xi Jin and Hosli M. (2013), "Pre- and Post-Lisbon: European Union Voting in the United Nations General Assembly", *West European Politics*, 36:6, 1274-1291, σελ. 1282.

⁴⁹ Hix, Simon, Abdul Noury, and Gérard Roland (2005), βλ. ανωτέρω, σελ. 209-34; Rasch Maximilian B. (2008) "The European Union at the United Nations: The Functioning and Coherence of EU External Representation in a State-Centric Environment", Leiden: Nijhoff, όπως αναφέρονται στο Xi Jin and Hosli M. (2013), βλ. ανωτέρω, σελ. 1282.

⁵⁰ Xi Jin and Hosli M. (2013), βλ. ανωτέρω, σελ. 1282.

⁵¹ Όπως αναφέρεται στο Duke S. (2012), βλ. ανωτέρω, σελ. 17.

⁵² Όπως αναφέρεται στο Duke S. (2012), βλ. ανωτέρω, σελ. 17.

αποικιακού καθεστώτος, οι απόψεις της Γαλλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, ως πρώην αποικιοκρατικών δυνάμεων, διαφοροποιούνται από αυτές των εταίρων τους⁵³. Όσον αφορά την εικόνα των υποψηφίων προς ένταξη χωρών της Ανατολικής Ευρώπης λίγο πριν το 2004, διαφαίνεται από πλευράς τους μια τάση προσέγγισης των ευρωπαϊκών θέσεων, γεγονός το οποίο καταδεικνύει ότι η διεύρυνση του 2004 δεν φάνηκε να πλήττει την αρμονική εικόνα της Ένωσης στη Γενική Συνέλευση⁵⁴.

Τα ευρήματα νεότερων μελετών δεν παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές. Οι Xin J. και Hosli M., επιχειρώντας μια σύγκριση του επιπέδου συνοχής πριν και μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας καταλήγουν ότι, παρά τις μεταρρυθμίσεις που επέτρεψαν την ύπαρξη μεγαλύτερης συνέχειας στη δράση της Ένωσης, η Συνθήκη της Λισαβόνας δεν έχει επιφέρει μέχρι στιγμής κάποιο θετικό αποτέλεσμα, όσον αφορά την επίτευξη μεγαλύτερης εσωτερικής συναίνεσης (2013: 1284)⁵⁵. Το επίπεδο συνοχής εξακολουθεί να είναι υψηλό στα ζητήματα της Μέσης Ανατολής και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ αντίθετα το θέμα της κατάργησης του αποικιακού καθεστώτος εμφανίζει τη μικρότερη συνοχή, γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη εσωτερικών τριβών. Το επίπεδο συνοχής εξακολουθεί να είναι χαμηλό στα ζητήματα της διεθνούς ασφάλειας, αντανακλώντας τη διάσταση απόψεων μεταξύ των κρατών μελών στα θέματα του αφοπλισμού και της μη διάδοσης των πυρηνικών όπλων⁵⁶. Περαιτέρω, συγκρίνοντας το δείκτη Συνοχής (IVC) κάθε κράτους μέλους της ΕΕ σε σχέση με τους εταίρους του, ο Persson (2012: 45-47) παρατηρεί ότι κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της 62^{ης} και της 65^{ης} Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν παρόμοιες επιδόσεις. Εξάιρεση αποτελούν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία και σε μικρότερο βαθμό η Κύπρος και η Μάλτα, εμφανίζοντας σημαντική απόκλιση από τα υπόλοιπα κράτη.⁵⁷

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μελέτη των Burmester και Jankowski (2014), οι οποίοι επιχειρούν μια σύγκριση μεταξύ ΕΕ και άλλων περιφερειακών οργανισμών. Παρατηρείται σχετικά ότι, ενώ η ΕΕ εμφανίζει χαμηλότερο επίπεδο συνοχής σε σχέση με τους άλλους περιφερειακούς οργανισμούς στις περιπτώσεις όπου επικρατεί γενικά ομοφωνία στη Γενική Συνέλευση, αντιθέτως παρουσιάζει υψηλό επίπεδο συνοχής στην

⁵³ Βλ. Γραφήματα 1-2 στο Παράρτημα II της παρούσης. Για τη συμπεριφορά των κρατών μελών ανά τομέα ενδιαφέροντος βλ. Πίνακες 1-5.

⁵⁴ Βλ. Γράφημα 3 στο Παράρτημα II της παρούσης.

⁵⁵ Βλ. Γράφημα 4 στο Παράρτημα II της παρούσης.

⁵⁶ Βλ. Γραφήματα 5-9 στο Παράρτημα II της παρούσης.

⁵⁷ Βλ. Πίνακα 6 στο Παράρτημα II της παρούσης

περίπτωση ψηφοφοριών που αφορούν διαφιλονικούμενα ζητήματα⁵⁸. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ένα υψηλό επίπεδο συντονισμού από πλευράς Ένωσης. Αντίθετα, στους υπόλοιπους περιφερειακούς οργανισμούς παρατηρείται ότι συμβαίνει το αντίστροφο, γεγονός που αναδεικνύει την ΕΕ ως έναν μοναδικό στο είδος του διεθνή δρώντα. Η συμπεριφορά αυτή της Ένωσης χαρακτηρίζεται ως ορθολογική. Όταν μια ομόφωνη ψήφος από τα κράτη μέλη της ΕΕ δεν αναμένεται να αλλάξει το αποτέλεσμα, η Ένωση φαίνεται να επικεντρώνεται λιγότερο στο συντονισμό. Στις περιπτώσεις αυτές, τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι πιο πιθανό να ακολουθήσουν τη θέση που υπαγορεύει το εθνικό τους συμφέρον, ακόμα κι αν αυτό έρχεται σε αντίθεση με τη θέση της πλειοψηφίας (Burmester, 2014: 15).

Μολονότι η ανάλυση των προτύπων ψηφοφορίας των κρατών μελών της ΕΕ στη Γενική Συνέλευση αποτελεί μια κοινώς αποδεκτή προσέγγιση για τη διερεύνηση της ύπαρξης εσωτερικής συναίνεσης εντός της Ένωσης, στο Συμβούλιο Ασφαλείας η υιοθέτηση της ίδιας μεθόδου είναι μάλλον αμφισβητήσιμη, λόγω του ιδιαίτερου τρόπου με τον οποίο διεξάγονται οι ψηφοφορίες και λαμβάνονται οι σχετικές αποφάσεις. Συγκεκριμένα, οι αποφάσεις που λαμβάνονται στο Συμβούλιο Ασφαλείας βασίζονται συνήθως σε προηγούμενες ανεπίσημες διαπραγματεύσεις, οι οποίες έχουν λάβει χώρα κεκλεισμένων των θυρών και των οποίων τα αρχεία, όποτε υπάρχουν, είναι απροσπέλαστα (Hulton S., 2004)⁵⁹. Τα συγκεντρωτικά δεδομένα των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας παρουσιάζουν μόνο το τελικό αποτέλεσμα της χάραξης πολιτικής, χωρίς να αποκαλύπτουν ολόκληρη τη διαδικασία συντονισμού πριν από την τελική απόφαση ή τα πολύπλοκα κίνητρα που οδήγησαν τα κράτη μέλη της ΕΕ σε μια συγκεκριμένη επιλογή ψηφοφορίας. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι το επίπεδο συνοχής στο Συμβούλιο Ασφαλείας είναι εξ ορισμού υψηλό για όλα τα κράτη μέλη, καθώς κατά τη συνήθη πρακτική που ακολουθείται, αν στις ανεπίσημες διαπραγματεύσεις, όπου καταβάλλονται εξαντλητικές προσπάθειες για την επίτευξη

⁵⁸ Βλ. σχετικά Γραφήματα 10 και 11 στο Παράστημα II της παρούσης.

⁵⁹ Hulton, S.. (2004), "Council Working Methods and Procedure" in *The UN Security Council: from the Cold War to the 21st Century*, Malone D. (ed.) Colorado: Lynne Rienner Publishers, όπως αναφέρεται στο Jin, Xi (2014) *European Union representation at the United Nations: towards more coherence after the treaty of Lisbon*, Leiden University Repository, διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/22977/Full%20text.pdf?sequence=15>, (ημερομηνία πρόσβασης 2/10/2017), σελ. 94.

συμβιβασμού, διαφανεί ότι κάποιος θέμα είναι υπερβολικά διαφιλονικούμενο, το θέμα αυτό δεν υποβάλλεται σε ψηφοφορία ενώπιον του Συμβουλίου (Franda, 2006)⁶⁰.

Σύμφωνα με μια σχετική μελέτη (Jin Xi, 2014)⁶¹, κατά την περίοδο 1993-2012 το Συμβούλιο Ασφαλείας υιοθέτησε 1,286 ψηφίσματα, από τα οποία τα 1,264 (περίπου 98,3%) υποβλήθηκαν σε ψηφοφορία και 22 υιοθετήθηκαν με συναίνεση, χωρίς διεξαγωγή ψηφοφορίας. Από τα ψηφίσματα αυτά 1,168 ψηφίστηκαν με ομοφωνία και από τα 15 κράτη μέλη του Συμβουλίου (περίπου το 92,4%), 11 υιοθετήθηκαν με ορισμένα μέλη να διαφωνούν και 82 με την απουσία ορισμένων μελών. Το επίπεδο συνοχής συνολικά ανήλθε σε 98,7%, μετρούμενο σύμφωνα με το “Δείκτη Συμφωνίας” (Agreement Index). Όσον αφορά τις επιδόσεις της Ένωσης κατά την ίδια εξεταζόμενη περίοδο, από τις 1,264 αποφάσεις που υιοθετήθηκαν, τα κράτη μέλη της Ένωσης που συμμετείχαν στο Συμβούλιο⁶² ψήφισαν θετικά στις 1,258 από αυτές (περίπου 99,5%), ενώ σε μόνο έξι αποφάσεις παρουσιάστηκαν αποχές των κρατών μελών της ΕΕ.⁶³ Οι αποφάσεις αυτές, οι οποίες συνιστούν την εξαίρεση από τη συνήθη ομοφωνία που παρατηρείται στο Συμβούλιο Ασφαλείας, σχετίζονταν με την κρίση στο Ιράκ και τον εμφύλιο πόλεμο στη Λιβύη.

Η μελέτη των δύο αυτών περιπτώσεων παρουσιάζει ενδιαφέρον, καθώς στη μεν πρώτη η εκπροσώπηση της Ένωσης πραγματοποιήθηκε από την κυλιόμενη Προεδρία, ενώ στη δεύτερη από τον Ύπατο Εκπρόσωπο. Παρατηρείται λοιπόν ότι, σε αντίθεση με τη στάση της Προεδρίας κατά τον πόλεμο του Ιράκ, κατά την κρίση της Λιβύης ο Ύπατος Εκπρόσωπος, κάνοντας χρήση των εκτεταμένων αρμοδιοτήτων που του παρείχε η Συνθήκη της Λισαβόνας ήταν εξ αρχής πρόθυμος να αναλάβει ηγετικό ρόλο κατά την εκπροσώπηση της Ένωσης στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Ωστόσο, καθώς η σύγκρουση άρχισε κλιμακώνεται και, ειδικά όταν άρχισε να διαφαίνεται η πιθανότητα στρατιωτικής επέμβασης, ο ρόλος του Ύπατου Εκπροσώπου ως εκπροσώπου της Ένωσης άρχισε να επισκιάζεται από τους εθνικούς ηγέτες. Έτσι, οι διαφορές των εθνικών θέσεων μεταξύ των κρατών μελών σε συνδυασμό με την απροθυμία τους να μεταβιβάσουν στον Ύπατο Εκπρόσωπο αρμοδιότητες σε θέματα εξωτερικής πολιτικής

⁶⁰ Franda M., (2006), *The United Nations in the Twenty-First Century: Management and Reform Processes in a Troubled Organization*. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield, όπως αναφέρεται στο Jin Xi, βλ. ανωτέρω, σελ. 94.

⁶¹ Η μελέτη βασίστηκε σε στοιχεία από το σύστημα βιβλιογραφικών πληροφοριών των Η.Ε. <http://unbisnet.un.org/>

⁶² Στο Συμβούλιο Ασφαλείας συμμετέχουν συνολικά ετησίως τρία με πέντε μέλη από την Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένων των δύο μόνιμων μελών.

⁶³ Αποφάσεις 1134, 1284, 1487, 1497, 1958 και 1973.

και ασφάλειας, είχαν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της αυτονομίας του, με ό,τι συνέπειες μπορεί αυτό να έχει στην επίτευξη εσωτερικής συναίνεσης στα θέματα αυτά (Jin, Xi 2014: 160-161).

2.3 Η Ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να Παράγει Αποτελέσματα εντός του Συστήματος των Ηνωμένων Εθνών

Η ΕΕ έχοντας σήμερα 28 κράτη μέλη (εκ των οποίων τα δύο είναι και μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας) και αποτελώντας συγχρόνως πόλο έλξης για τα γειτονικά της κράτη, είναι αναμφισβήτητα μια μεγάλη δύναμη στο σύστημα των ΗΕ. Συλλογικά, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της είναι οι μεγαλύτεροι χρηματοδότες του συστήματος των ΗΕ, συνεισφέροντας το 30,38% του τακτικού προϋπολογισμού και το 33,17% του προϋπολογισμού που κατευθύνεται προς τις ειρηνευτικές αποστολές. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη της συνεισφέρουν περίπου το 50% των εθελοντικών εισφορών προς τα ταμεία και τα προγράμματα των ΗΕ, κατέχοντας σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία του ΟΟΣΑ, την υψηλότερη θέση στην παροχή χρηματικής βοήθειας (“The European Union at the United Nations”, *factsheet 14 September 2017*)⁶⁴.

Ωστόσο, το γεγονός ότι η ΕΕ είναι σε θέση να ασκεί μεγάλη επιρροή, λόγω της οικονομικής της ισχύος, δεν συνεπάγεται πάντα την ικανότητα να πρωτοπορεί και να αναλαμβάνει ηγετικό ρόλο στην προώθηση των στόχων της (Jørgensen K., 2006: 208-211). Αντιθέτως, το μεγάλο της μέγεθος θέτει συχνά φραγμούς, καθώς οι πόροι και ο χρόνος που θα μπορούσαν να διατεθούν από την Ένωση για την παρουσίαση των θέσεων της στα όργανα των ΗΕ και την ανάπτυξη διπλωματικών σχέσεων με τους υπόλοιπους δρώντες, δαπανώνται αντί αυτού για το συντονισμό των εθνικών θέσεων των κρατών μελών. Οι παράγοντες που φαίνεται να επηρεάζουν την επίδοση της ΕΕ περιλαμβάνουν τόσο το θεσμικό πλαίσιο εντός του οποίου πραγματοποιούνται οι διαπραγματεύσεις και λαμβάνονται οι αποφάσεις, όσο και το ευρύτερο πολιτικό πλαίσιο το οποίο τις πλαισιώνει. Επομένως, για την πληρέστερη κατανόηση τους απαιτείται η υιοθέτηση μιας διεπιστημονικής ανάλυσης που να συνδυάζει τη νομική με την πολιτική προσέγγιση.

⁶⁴ Διαθέσιμο στη διεύθυνση https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu-un_relations_fact_sheet.pdf, ημερομηνία πρόσβασης 5/10/2017.

Παρατηρείται λοιπόν ότι το νομικό καθεστώς που της αποδίδει το θεσμικό πλαίσιο των ΗΕ και το είδος της αρμοδιότητας της ΕΕ σε επιμέρους τομείς (αποκλειστική, συντρέχουσα ή υποστηρικτική) δεν φαίνεται να έχουν μεγάλη επιρροή στην κατοχύρωση της θέσης της Ένωσης εντός του συστήματος των ΗΕ και στην επίτευξη των κοινών στόχων. Αντιθέτως, μεγάλο ρόλο φαίνεται να διαδραματίζουν η ικανότητα της να συντονίζει τις θέσεις της, η αποτελεσματική εκπροσώπηση της ενώπιον των οργάνων των Η.Ε, καθώς και η ανάπτυξη διπλωματικών σχέσεων με τρίτες χώρες (Bruynickx et al. 2012: 253-280).

Από την άλλη μεριά, υπάρχουν και εξωγενείς παράγοντες, εκτός του ελέγχου της ΕΕ, οι οποίοι θέτουν πρόσθετες προϋποθέσεις στην ικανότητα της Ένωσης να καταλάβει μια κεντρική θέση κατά τη διαμόρφωση των εκάστοτε πολιτικών εντός του συστήματος των ΗΕ, όπως είναι για παράδειγμα η ύπαρξη ενός ευνοϊκού πολιτικού πλαισίου. Συναφώς, ως ενδογενής παράγοντας πρέπει να αναφερθεί και η προσαρμοστικότητα της στις συνθήκες του εξωτερικού πολιτικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο εκτυλίσσει τη δράση της. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τους Biscop και Drieskens, παρά την αναμφισβήτητη συμβολή της Ε.Ε. στον τομέα της διεθνούς ασφάλειας εντός του συστήματος των ΗΕ, η επιρροή της δεν είναι ανάλογη του ειδικού βάρους της (2006: 115-132). Η ΕΕ φαίνεται να μην επιθυμεί να αναλάβει έναν πιο ενεργό ηγετικό ρόλο, καθώς η προβολή της ευρωπαϊκής κυριαρχίας στον τομέα της ασφάλειας ενδέχεται να προκαλέσει την αυτόματη εναντίωση στις ευρωπαϊκές θέσεις και ιδέες, κυρίως εκ μέρους των αναπτυσσόμενων τρίτων χωρών, που την αντιλαμβάνονται ως μια τυραννική νεοαποικιοκρατική δύναμη (βλ. σχετικά και Smith K., 2006: 154-172).

Ωστόσο, η επίδοση της ΕΕ δεν μπορεί να εξηγηθεί επαρκώς υπό καθαρά πολιτικούς όρους χωρίς να ληφθεί υπ' όψιν και η νομική διάσταση του θέματος. Παρατηρείται σχετικών ότι αυτό που φαίνεται κυρίως να επηρεάζει τη στάση και κατ' επέκταση τη συμβολή της ΕΕ στην αποτελεσματική πολυμέρεια των ΗΕ είναι η δεσμευτικότητα των υπό διαπραγμάτευση διεθνών νομικών μέσων. Συγκεκριμένα, κατά τη διαπραγμάτευση νομικώς δεσμευτικών πράξεων, όπου το διακύβευμα για την έννομη τάξη της είναι μεγαλύτερο, η ΕΕ τείνει να υιοθετεί μια πιο άκαμπτη διαπραγματευτική στάση και να διεκδικεί έναν πιο κεντρικό ρόλο στην όλη διαδικασία (Bruynickx et al. 2012: 268). Για παράδειγμα, στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, όπου τα όργανα των Ηνωμένων Εθνών παράγουν νομικώς δεσμευτικά διεθνή μέσα, η ΕΕ έχει αναλάβει έναν ηγετικό ρόλο, επιχειρώντας να προωθήσει την αποτελεσματική πολυμέρεια και να

επηρεάσει τη θεσμική δομή της διεθνούς περιβαλλοντικής διακυβέρνησης, προσδίδοντας ταυτόχρονα μια ευρωπαϊκή διάσταση στην περιβαλλοντική πολιτική των ΗΕ, (Damro C., 2006: 175-191).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο τομέας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που θα αναλυθεί λεπτομερέστερα στη συνέχεια, όπου αποδεικνύεται στην πράξη ότι η απόκτηση μιας κοινής και ηχηρής ευρωπαϊκής φωνής, φαίνεται να είναι αναγκαία αλλά όχι ικανή συνθήκη για την ενίσχυση του ρόλου της εντός του συστήματος των ΗΕ (Smith K., 2010).

Κατ' αρχάς πρέπει να σημειωθεί ότι η δέσμευση των κρατών μελών για ανάληψη συλλογικής δράσης είναι αναμφισβήτητα εντυπωσιακή, ενώ σταδιακά έχει αρχίσει να αναπτύσσεται μεταξύ τους ένα “αντανακλαστικό συναίνεσης” (“consensus reflex”) (Smith K., 2006b: 134). Η ΕΕ έχει εδραιώσει έναν πρωταγωνιστικό ρόλο στο σύστημα των ΗΕ, ενώ παρατηρείται μια τάση αύξησης της “παραγωγής” αποφάσεων, δηλώσεων και αιτιολογήσεων ψήφων από πλευράς Ένωσης. Ωστόσο, η ΕΕ φαίνεται με τη στάση της να ευνοεί τη συνέχεια και την προβλεψιμότητα έναντι της πρωτοτυπίας. Έτσι, εμφανίζεται ιδιαίτερα προσεκτική στο να εισάγει αποφάσεις για επίκαιρα ζητήματα που χρήζουν την προσοχή της διεθνούς κοινότητας και τείνει να εγκαταλείπει την υποστήριξη των αποφάσεων που είναι υπερβολικά αμφισβητούμενες. Ενδεικτικό της συντηρητικής φύσης της ευρωπαϊκής πολιτικής διαδικασίας είναι, εξάλλου, και το γεγονός ότι οι προτεραιότητες που τίθενται από το Συμβούλιο της ΕΕ κάθε χρόνο στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συνήθως απλώς επαναλαμβάνουν τα θέματα που αναφέρονται στην ημερήσια διάταξη της Τρίτης Επιτροπής της ΓΣ των ΗΕ και του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, χωρίς να προσφέρουν κάτι καινούριο στη συζήτηση για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Smith K., 2017).

Επίσης, ο χρόνος που καταναλώνει η ΕΕ, προκειμένου να επιτύχει το συντονισμό και τη συναίνεση μεταξύ 28 κρατών μελών με συχνά διαφορετικές εθνικές θέσεις έχει ως συνέπεια να εμφανίζεται συνήθως αργή στις αντιδράσεις της και άκαμπτη κατά τις διαπραγματεύσεις, μολονότι η σχετική διαδικασία εμφανίζεται βελτιωμένη μετά τις νέες ρυθμίσεις της Συνθήκης της Λισαβόνας. Έτσι, λόγω της συχνά “μονολιθικής” της στάσης, η οποία εκλαμβάνεται από πολλούς ως αλλαζονεία, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ο χρόνος που της απομένει για να επενδύσει στην ανάπτυξη σχέσεων με ομάδες τρίτων χωρών περιορίζεται σημαντικά, η εικόνα που προβάλλει προς τα έξω η ΕΕ,

μολονότι επιβεβαιώνει την υπεροχή της ως βασικού παράγοντα του συστήματος των ΗΕ, δεν είναι εντούτοις πάντα θετική. Το γεγονός αυτό επηρεάζει αρνητικά, όπως είναι αναμενόμενο, και την ικανότητα της ΕΕ να ασκεί πολιτική πίεση για την προώθηση των θέσεων της (Smith K., 2006a: 154-172).

Καθίσταται, λοιπόν, σαφές από την προηγηθείσα ανάλυση ότι η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της Ε.Ε. ως ενεργού δρώντος εντός του διεθνούς συστήματος απαιτεί την εφαρμογή μιας πολυπαραγοντικής προσέγγισης, που να εξετάζει τόσο το θεσμικό όσο και το πολιτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δρα η Ένωση. Ως γενικό συμπέρασμα αναφορικά με την επίδοση της ΕΕ ως κυρίαρχου δρώντος εντός του συστήματος των ΗΕ, αυτό που παρατηρείται γενικά είναι ότι η επίδοση της ΕΕ παρουσιάζει διαφοροποιήσεις, όχι μόνο μεταξύ διαφορετικών τομέων πολιτικής, αλλά πολλές φορές και εντός του ίδιου τομέα (Laatikainen K. and Smith K., 2006: 16-19).

3.) Η Συνεργασία μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ηνωμένων Εθνών για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

3.1 Η Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον Τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Η ανάπτυξη ενός διεθνούς συστήματος για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι σχετικά πρόσφατο φαινόμενο, το οποίο εντοπίζεται χρονικά στο τέλος του δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Αντιμέτωπα με ένα από τα πιο ειδικά εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, το Ολοκαύτωμα, τα δυτικά κράτη ανέλαβαν δράση, προκειμένου να αποτρέψουν την εμφάνιση παρόμοιων φαινομένων στο μέλλον. Ως εκ τούτου, έθεσαν το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών ως ακρογωνιαίο λίθο του νεοσύστατου τότε Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Στη συνέχεια, το 1948, τα ΗΕ συνέταξαν την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, με την οποία κωδικοποιήθηκε ουσιαστικά η αναδυόμενη άποψη ότι *“ο τρόπος με τον οποίο τα κράτη μεταχειρίζονται τους πολίτες τους, όχι μόνο δικαίως απασχολεί τη διεθνή κοινότητα, αλλά οφείλει συγχρόνως να συμμορφώνεται με διεθνή πρότυπα”* (Donnelly J., 1999: 73⁶⁵; Balducci G., 2012: 185-201).

Στην ευρωπαϊκή ήπειρο, υιοθετήθηκε υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης το 1950 η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), η οποία στόχευε στην ενίσχυση της λειτουργικότητας της Οικουμενικής Διακήρυξης στην Ευρώπη⁶⁶. Βάσει της ΕΣΔΑ ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, με το καθήκον να ελέγχει τη συμμόρφωση των υπογραφόντων κρατών μελών προς τις επιταγές της Σύμβασης, αναγνωρίζοντας στους πολίτες το δικαίωμα προσφυγής εναντίον του ίδιου του κράτους του ενώπιον ενός διεθνούς δικαστηρίου, σε περίπτωση καταπάτησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους. Έκτοτε, έχει υπογραφεί και επικυρωθεί ένα πλήθος από Συμβάσεις και Σύμφωνα και έχει δημιουργηθεί ένα καθεστώς, όπου οι βασικές αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και της καλής διακυβέρνησης κατέχουν εξέχουσα θέση.

⁶⁵ Donnelly J., (1999) “Social Construction of International Human Rights”, in Dunne T. and Wheeler N.J. (eds.) *Human Rights in Global Politics*, Cambridge: Cambridge University Press, όπως αναφέρεται στο Balducci G. (2012) “The EU’s promotion of human Rights”, in Jørgensen K. & Laatikainen K. (eds.), βλ. ανωτέρω, σελ. 187.

⁶⁶ Η ΕΣΔΑ έχει επικυρωθεί από τις 47 χώρες μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Και τα 28 κράτη μέλη της Ε.Ε. αποτελούν μέρη της Σύμβασης αυτής.

Το διεθνές σύστημα για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτέλεσε το θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύχθηκε η σχετική πολιτική της ΕΕ. Βασικός παράγοντας για την συμπερίληψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην επίσημη ατζέντα της ΕΕ υπήρξε το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο στηρίζοντας τις αποφάσεις του σε διεθνείς Συμβάσεις και Σύμφωνα που είχαν υπογραφεί από τα κράτη μέλη, ουσιαστικά επέκτεινε στην πράξη την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των πολιτών της ΕΕ χωρίς την ύπαρξη σχετικής ρητής αναφοράς στις ιδρυτικές Συνθήκες. Ομοίως, οι ενέργειες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη θεσμοθέτηση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντός της ΕΕ, βρήκαν νόμιμο έρεισμα στο πλαίσιο της οικουμενικής συζήτησης για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Έτσι, οι εσωτερικές μεταρρυθμίσεις που επακολούθησαν ευθυγραμμίστηκαν, όχι μόνο με το διεθνές καθεστώς για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και με την Ευρωπαϊκή Συνθήκη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και τις συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών της ΕΕ (Balducci G., 2012: 186-187).

Κατά την αρχική φάση της ευρωπαϊκής εμβάθυνσης, οι τρεις Ευρωπαϊκές Κοινότητες νοούνταν πρωτίστως ως οικονομικοί οργανισμοί με βασικό καθήκον τη διασφάλιση της ευημερίας των κρατών μελών τους μέσω μιας διαρκώς αυξανόμενης οικονομικής συνεργασίας. Η μόνη σχετική πρόβλεψη που περιείχαν οι συνθήκες στις διατάξεις τους, η καθιέρωση δηλαδή των τεσσάρων θεμελιωδών ελευθεριών, ήταν ενδεικτική της αντιμετώπισης των πολιτών των Κοινοτήτων πρωτίστως ως οικονομικών δρώντων. Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ αναφέρθηκε για πρώτη φορά ρητά ότι η ΕΕ οφείλει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και ότι οι διατάξεις για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που πηγάζουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και την ΕΣΔΑ αποτελούν γενικές αρχές του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου. Στη συνέχεια, η Συνθήκη του Άμστερνταμ ενίσχυσε περαιτέρω το ρόλο της ΕΕ στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη, ορίζοντας ότι η Ένωση βασίζεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, και του κράτους δικαίου (άρθρο 6).

Το 1999 συνεκλήθη Διακυβερνητική Συνδιάσκεψη για την εκπόνηση ενός μη δεσμευτικού Χάρτη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών, ο οποίος διακηρύχθηκε στη Νίκαια στις 7 Νοεμβρίου 2000. Ο Χάρτης εμπνευσμένος από την ΕΣΔΑ, τις συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και τις διεθνείς συμβάσεις

που έχουν επικυρωθεί από αυτά, στην ουσία επαναλαμβάνει διατάξεις και αρχές που βρίσκονταν ήδη εν πολλοίς σε ισχύ εντός της ΕΕ, καθιστώντας τες ορατές στους πολίτες της ΕΕ και συμβάλλοντας στην ενίσχυση τόσο της εσωτερικής όσο και της εξωτερικής νομιμότητας της Ένωσης. Μάλιστα, παρά τη διατύπωση επιφυλάξεων από το Ηνωμένο Βασίλειο και την Πολωνία, έχει συμπεριλάβει μια σειρά από κοινωνικά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στην υγεία και την κοινωνική ασφάλιση και πρόνοια (άρθρα 34-35) (Balducci G., 2012: 187-188).

Με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας το 2009, τα δικαιώματα, οι ελευθερίες και οι αρχές που αναφέρονται λεπτομερώς στον Χάρτη απέκτησαν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα για την ΕΕ και τα κράτη μέλη της κατά την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου. Ταυτόχρονα, προβλέφθηκε η προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ, προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι η ΕΕ θα υπόκειται στους ίδιους κανόνες όπως τα κράτη μέλη της και να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης και η συνοχή της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρώπη. Ωστόσο, η εκπλήρωση της υποχρέωσης προσχώρησης στην ΕΣΔΑ δεν έχει καταστεί μέχρι σήμερα εφικτή μετά την αρνητική σχετική γνωμοδότηση του Δικαστηρίου της ΕΕ (Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 18 Δεκεμβρίου 2014, Λουξεμβούργο: Γνωμοδότηση 2/13).⁶⁷

Πλέον, η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων θεωρείται για την ΕΕ οριζόντιο ζήτημα, το οποίο αφορά όλους τους τομείς δραστηριότητας της και αποτελεί θεμελιώδη παράμετρο όλων των σχέσεων της με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς. Συγχρόνως, η προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί ξεχωριστή προτεραιότητα πολιτικής για την Ένωση με σημείο αναφοράς το “Σχέδιο Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Δημοκρατία”, που εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 2015 για την περίοδο 2015-2019 (Συμβούλιο της ΕΕ, 20 Ιουλίου 2015, Βρυξέλλες, 10897/15).⁶⁸ Η μέριμνα ώστε τα θεμελιώδη δικαιώματα να λαμβάνονται υπόψη κατά τη θέσπιση της νομοθεσίας και την ανάπτυξη της δράσης της ΕΕ ανήκει στο Συμβούλιο, το οποίο προσπαθεί παράλληλα να προαγάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα στις σχέσεις με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς, καθώς και κατά τη διαπραγμάτευση διεθνών

⁶⁷ Διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://curia.europa.eu/cms/upload/docs/application/pdf/2014-12/cp140180el.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 9/10/17.

⁶⁸ Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10897-2015-INIT/el/pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 9/10/2017.

συμφωνιών (Συμβούλιο της ΕΕ, “Προστασία και Προαγωγή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων”).⁶⁹

Στις αρμοδιότητες του Συμβουλίου ανήκει επίσης ο καθορισμός των στρατηγικών προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών που ασχολούνται με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για τον σκοπό αυτό, εγκρίνει μία φορά ετησίως συμπεράσματα, στα οποία χαράσσονται οι κύριες γραμμές δράσης της ΕΕ κατά τους μήνες που ακολουθούν. Στη Γενική Συνέλευση (Τρίτη επιτροπή) και το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, το Συμβούλιο επικουρείται από την Ομάδα Εργασίας “Ανθρώπινα Δικαιώματα” (COHOM), της οποίας κύριο καθήκον είναι να συμβάλλει στον εντοπισμό των στρατηγικών προτεραιοτήτων της ΕΕ σε τομεακά ή ειδικά γεωγραφικά ζητήματα και να συντονίζει τις θέσεις των κρατών μελών της ΕΕ.⁷⁰

Στις 17 Ιουλίου 2017 το Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ΕΕ για την 72η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, όπου αναφέρεται ρητά ότι *«βασισζόμενη στη στενή εταιρική σχέση ΕΕ-ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ΕΕ θα ενθαρρύνει την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των θεμελιωδών ελευθεριών, του κράτους δικαίου και της δημοκρατίας παγκοσμίως. Αναγνωρίζοντας ότι ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί προϋπόθεση για βιώσιμη ειρήνη και ανάπτυξη, η ΕΕ θα υποστηρίξει την ενσωμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλο το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών και θα συνεχίσει να οικοδομεί διαπεριφερειακές συμμαχίες για την προώθηση των θεματικών της προτεραιοτήτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, επιλαμβανόμενη εθνικών καταστάσεων που απαιτούν την προσοχή του ΟΗΕ»*. (Council of the European Union, 17 July 2017, “EU priorities at the United Nations and the 72nd United Nations General Assembly (September 2017 - September 2018)”, Brussels, 11332/17, σελ. 7)⁷¹.

⁶⁹ <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/human-rights/>

⁷⁰ <http://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/preparatory-bodies/working-party-human-rights/>

⁷¹ Διαθέσιμο στο <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/07/17-eu-priorities-un/> , ημερομηνία πρόσβασης 9/10/2017.

3.2 Η Επίδοση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών

Η Γενική Συνέλευση είναι το πλέον οικουμενικό όργανο των ΗΕ, όπου εκπροσωπούνται ισότιμα και τα 193 κράτη μέλη τους, με μία ψήφο το καθένα ανεξάρτητα από τη δημογραφική, πολιτική ή οικονομική ισχύ τους. Οι αποφάσεις της, μολονότι δεν έχουν νομικά δεσμευτική ισχύ, έχουν εντούτοις μεγάλο πολιτικό αντίκτυπο. Βάσει του άρθρου 22 του Καταστατικού Χάρτη των ΗΕ, η Γενική Συνέλευση έχει συστήσει έξι βασικές επιτροπές (Rules of Procedure of the UNGA, A/520/Rev. 18, Rule 98)⁷². Οι επιτροπές αυτές είναι επιφορτισμένες με το καθήκον να εξετάζουν τα ζητήματα που τίθενται από τα κράτη μέλη υπό τη μορφή αποφάσεων πριν την εισαγωγή τους στην ολομέλεια. Πέραν ελαχίστων εξαιρέσεων, όπου οι αποφάσεις εισάγονται απευθείας στην ολομέλεια, στις περισσότερες περιπτώσεις οι αποφάσεις εξετάζονται πρώτα από μία από τις έξι επιτροπές και είτε εγκρίνονται με συναίνεση είτε, σπανιότερα, υποβάλλονται σε ψηφοφορία. Εφόσον εγκριθούν από την οικεία επιτροπή, οι αποφάσεις υιοθετούνται από την ολομέλεια, η οποία ουσιαστικά επιβεβαιώνει την απόφαση της επιτροπής.

Οι έξι επιτροπές είναι: η πρώτη, Επιτροπή Αφοπλισμού και Ασφάλειας (Disarmament and Security Committee), η δεύτερη, Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή (Economic and Financial Committee), η τρίτη, Επιτροπή Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών και Πολιτιστικών Υποθέσεων (Social, Humanitarian and Cultural Committee), η τέταρτη, Ειδική Πολιτική Επιτροπή Κατάργησης του Αποικιακού Καθεστώτος (Special Political and Decolonization Committee), η πέμπτη, Επιτροπή Διοικητικής και Οικονομικής Διαχείρισης (Administrative and Budgetary Committee), και η έκτη, Νομική Επιτροπή (Legal Committee)⁷³.

Όπως μπορεί να παρατηρηθεί, καμία από τις έξι επιτροπές δεν είναι αποκλειστικά και ξεκάθαρα επιφορτισμένη με την εξέταση ζητημάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το γεγονός αυτό είναι ενδεικτικό της αρχικής διστακτικότητας των κρατών μελών να δεχθούν ανοιχτά την συμπερίληψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ατζέντα της Γενικής Συνέλευσης, από φόβο ότι αυτό θα συνεπαγόταν τη διάβρωση της αρχής της μη

⁷² Διαθέσιμο στο

<http://www.un.org/depts/DGACM/Uploaded%20docs/rules%20of%20procedure%20of%20ga.pdf>,

ημερομηνία πρόσβασης 10/10/2017.

⁷³ <http://www.un.org/en/ga/maincommittees/index.shtml>

επέμβασης στις εσωτερικές τους υποθέσεις. Ωστόσο, οι σύγχρονες πολιτικές εξελίξεις και η σταδιακή ανάπτυξη του διεθνούς καθεστώτος προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είχε ως αποτέλεσμα την εδραίωση του σεβασμού και της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως έναν από τους τρεις πυλώνες των Ηνωμένων Εθνών, μαζί με την Ειρήνη και Ασφάλεια, και την Κοινωνικο-οικονομική Ανάπτυξη. Κατά συνέπεια, στην ημερήσια διάταξη της Τρίτης Επιτροπής δεσπόζουν στην πράξη τα ατομικά, πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, χωρίς το γεγονός αυτό να τυγχάνει πλέον αμφισβήτησης από κανέναν (Giaufret E., 2012: 66-67).

Η Τρίτη Επιτροπή συνεδριάζει ετησίως από αρχές Οκτωβρίου μέχρι τέλη Νοεμβρίου. Στη συνέχεια, διαβιβάζει την αναφορά της στην Ολομέλεια στα τέλη Δεκεμβρίου και αναστέλλει τις δραστηριότητες της μέχρι τον επόμενο χρόνο⁷⁴. Η ημερήσια διάταξη της Επιτροπής κατά τη διάρκεια της μακράς συνόδου της περιλαμβάνει, πλην των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και θέματα κοινωνικής ανάπτυξης, που σχετίζονται για παράδειγμα με τη νεολαία, την οικογένεια, τη γήρανση, τα άτομα με αναπηρίες, την πρόληψη του οργανωμένου εγκλήματος, την ποινική δικαιοσύνη και τον διεθνή έλεγχο της διακίνησης ναρκωτικών⁷⁵.

Ωστόσο, στον πυρήνα των συζητήσεων της Τρίτης Επιτροπής μία ευρεία γκάμα θεμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που κυμαίνονται από την τρέχουσα κατάσταση των δικαιωμάτων των γυναικών και των παιδιών παγκοσμίως, την ανεξιθρησκία και την ελευθερία των πεποιθήσεων, μέχρι τον αντίκτυπο της παγκοσμιοποίησης στην αποτελεσματική απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ταυτόχρονα και παράλληλα με τη γενική συζήτηση για τα θέματα αυτά, διεξάγονται διαδραστικοί διάλογοι με ειδικούς εισηγητές και εγκρίνονται δεκάδες ψηφίσματα είτε με συναίνεση είτε, συχνά, με ψηφοφορία, όταν η Τρίτη Επιτροπή καλείται να αντιμετωπίσει κάποια από τα πλέον αμφιλεγόμενα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Iakovidis I., 2017).

Ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών αποτελεί θεμελιώδη αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και απαραίτητη προϋπόθεση της νομιμοποίησής της (άρθρο 6

⁷⁴ Το γεγονός αυτό δυσχεραίνει την ικανότητα της Επιτροπής να αντιμετωπίζει επείγοντα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Giaufret E., 2012: 68).

⁷⁵ <http://www.un.org/en/ga/third/index.shtml>

ΣΕΕ)⁷⁶. Η εξωτερική της δράση έχει ως γνώμονα και σχεδιάζεται με στόχο να προωθεί στο ευρύτερο παγκόσμιο πλαίσιο τις αρχές της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, την οικουμενικότητα και το αδιαίρετο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, τις αρχές της ισότητας και της αλληλεγγύης και το σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των ΗΕ και του διεθνούς δικαίου. Στο πλαίσιο αυτό η Ένωση προσπαθεί να αναπτύσσει σχέσεις και να δημιουργεί εταιρικές σχέσεις με τρίτες χώρες και διεθνείς, περιφερειακούς ή παγκόσμιους οργανισμούς που συμμερίζονται τις αρχές αυτές και προωθεί πολυμερείς λύσεις σε κοινά προβλήματα, ιδίως στο πλαίσιο των ΗΕ (άρθρο 21 ΣΕΕ). Η δράση της ΕΕ στην Τρίτη Επιτροπή, που αποτελεί το κύριο forum καθορισμού διεθνών κανόνων για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συνιστά μέρος της γενικότερης εξωτερικής πολιτικής της για την προώθηση της πολιτικής και των προτεραιοτήτων της Ένωσης στον τομέα αυτό (Giaufret E., 2012: 70).

Το βασικότερο διακύβευμα για την αποτελεσματική παρουσία της Ε.Ε. στην Τρίτη Επιτροπή είναι η επίτευξη ενιαίας θέσης, το οποίο συνιστά μια *ad hoc* στόχευση που προϋποθέτει χρόνο και αλληπάλληλες διαπραγματεύσεις μεταξύ Νέας Υόρκης, Βρυξελλών και πρωτευουσών των κρατών μελών, προκειμένου η τελική θέση να αντικατοπτρίζει τη συνολική στάση των κρατών μελών επί του θέματος. Η επίτευξη του απαιτούμενου συντονισμού καθίσταται ακόμη πιο πολύπλοκη όταν δεν πρόκειται για απλή προφορική παρέμβαση αλλά για τη διαμόρφωση κοινής διαπραγματευτικής στάσης αναφορικά με υπό συζήτηση σχέδια αποφάσεων (Ιακωβίδης Ι., 2015: 82).

Ο συντονισμός των κρατών μελών της ΕΕ η και παρουσίαση κοινών δηλώσεων στην Τρίτη Επιτροπή έκαναν την εμφάνιση τους στις αρχές της δεκαετίας του '80, μια δεκαετία μετά την έναρξη της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας (τον πρόδρομο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας). Το 1992 ακολούθησε η εισαγωγή από την Ένωση της πρώτης κοινής απόφασης (Smith K., 2006: 156). Πριν τη Συνθήκη της Λισαβόνας, η κυλιόμενη προεδρία προέδρευε τόσο στους συντονιστικούς κύκλους διαβουλεύσεων στη Νέα Υόρκη, όσο και στην Ομάδα Εργασίας για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (Council Working Party on Human Rights- COHOM) στις Βρυξέλλες. Η COHOM ήταν επιφορτισμένη με τη σύνταξη των σχεδίων αποφάσεων και των δηλώσεων της ΕΕ, ενώ οι λεπτομέρειες συζητούνταν και αποφασίζονταν στις

⁷⁶Η έκδοση του κειμένου της Συνθήκης στην ελληνική γλώσσα είναι διαθέσιμη στη σελίδα <http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/SYN-EE-79-EL.pdf>

συντονιστικές διαβουλεύσεις στη Νέα Υόρκη. Ενώπιον της Τρίτης Επιτροπής, οι δηλώσεις και οι αποφάσεις παρουσιάζονταν για λογαριασμό της Ένωσης από την Προεδρία.

Μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, στις επιτροπές και τις ομάδες εργασίας του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ προεδρεύει είτε ο Ύπατος Εκπρόσωπος είτε κάποιος εκπρόσωπος προερχόμενος της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης. Από το 2010, την προεδρία των συντονιστικών διαβουλεύσεων έχει αναλάβει η αντιπροσωπεία της ΕΕ, η οποία εκπροσωπεί πλέον την ΕΕ και στην Τρίτη Επιτροπή. Η πολιτική της Ένωσης σχεδιάζεται στρατηγικά με βάση τις προτεραιότητες που καταρτίζονται από την COHOM, η οποία είναι επίσης αρμόδια για την κατάρτιση των σχεδίων αποφάσεων που παρουσιάζει η ΕΕ στην Τρίτη Επιτροπή σε συνεργασία με την αντιπροσωπεία της ΕΕ στη Νέα Υόρκη (Smith K., 2017).

Η αντιπροσωπεία της ΕΕ εμφανίζεται γενικά αποτελεσματική στην επιβολή της πειθαρχίας της ΕΕ όσον αφορά τη διατήρηση της ενότητας και ενός κοινού μηνύματος, υιοθετώντας μια σθεναρή προσέγγιση για να διασφαλίσει ότι η ΕΕ μιλά μόνο για τα ζητήματα στα οποία έχει υπάρξει συντονισμός (αυτό βέβαια δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη της ΕΕ να παρουσιάζουν τις δικές τους αποφάσεις). Η διαδικασία συντονισμού φαίνεται να λειτουργεί καλά. Το γεγονός αυτό έχει ως συνέπεια, ότι η ΕΕ έχει ισχυροποιήσει τη θέση της ως αυτόνομος δρών στην Τρίτη Επιτροπή και έχει κατορθώσει να “μιλάει με μία φωνή”. Επίσης, το σύστημα του “καταμερισμού βαρών” (burden sharing), σύμφωνα με το οποίο κάθε κράτος μέλος επιφορτίζεται με την παρακολούθηση ενός αριθμού θεμάτων και σχεδίων αποφάσεων που εισάγονται προς συζήτηση, επιτρέπει στην ΕΕ να διεξάγει μια σχολαστική ανάλυση σημαντικών θεμάτων και πρωτοβουλιών. Έτσι, οι συντονιστικές διαβουλεύσεις χρησιμεύουν ως σημαντική πηγή πληροφοριών, οι οποίες, λόγω περιορισμένων πόρων, δεν θα μπορούσαν διαφορετικά να συγκεντρωθούν. Το ερώτημα που τίθεται είναι εάν αυτές οι αλλαγές στην οργάνωση του συντονισμού και της εκπροσώπησης της ΕΕ μπορούν να μεταφραστούν σε βελτίωση της επίδοσης της όσον αφορά την επίτευξη απτών αποτελεσμάτων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Ιακωβίδης Ι., 2015: 80-81; Smith K, 2017).

Εξετάζοντας αρχικά την εσωτερική συναίνεση κατά την ψηφοφορία, σύμφωνα με τα στοιχεία που υπάρχουν στη διάθεση μας (βλ. Πίνακα 1, Παράρτημα ΙΙΙ), με την

αξιοσημείωτη εξαίρεση του 2003, ενός έτους θεαματικού διχασμού μεταξύ των κρατών μελών εξαιτίας του πολέμου στο Ιράκ, παρατηρείται γενικά υψηλή συνοχή στην ψηφοφορία των κρατών μελών της ΕΕ, αν και υπάρχουν ζητήματα που εξακολουθούν να διχάζουν. Η θεσμική μεταρρύθμιση της ΕΕ δεν φαίνεται να είχε σημαντικό αντίκτυπο στη βελτίωση της εσωτερικής συναίνεσης, καθώς η βελτίωση που παρουσιάζεται στο επίπεδο συνοχής μετά το 1990 οφείλεται στην πραγματικότητα στο γεγονός ότι έχουν αυξηθεί τα ζητήματα που υποβάλλονται σε ψηφοφορία. Τα θέματα που διαχρονικά διχάζουν την ΕΕ είναι κυρίως η απόφαση για το “δικαίωμα στην ανάπτυξη”, το οποίο υποβάλλεται σταθερά από το “Κίνημα των Αδεσμεύτων”, με ορισμένα κράτη μέλη, όπως η Σουηδία, να εκφράζουν αντιρρήσεις στην πρόβλεψη νομικά δεσμευτικών μέσων στο κείμενο της απόφασης και ορισμένα να απέχουν, και το θέμα του ρατσισμού, όπου τα κράτη μέλη διχάζονται σε ζητήματα όπως το δικαίωμα αποζημιώσεων για τη δουλεία και την αντίληψη του σιωνισμού ως μια μορφή φυλετικής διάκρισης (Smith K., 2017).

Ιδιαίτερη σημασία στην ανάλυση της επίδοσης της ΕΕ στην Τρίτη Επιτροπή έχει η εξέταση των προφορικών τοποθετήσεων της Ένωσης, οι οποίες αποτελούν έναν εξαιρετικό δίαυλο για τη γνωστοποίηση των θέσεων και των δράσεων της και περιλαμβάνουν τις δηλώσεις (statements) και τις αιτιολογήσεις ψήφων (explanations of vote) για αποφάσεις που είναι υπό διαπραγμάτευση (Ιακωβίδης Ι., 2015: 83). Με την υιοθέτηση της απόφασης 65/276, η ΕΕ κλήθηκε να παρεμβαίνει στη γενική συζήτηση κατά την έναρξη της Γενικής Συνέλευσης και της δόθηκε η δυνατότητα να τοποθετείται στο αρχικό στάδιο μεταξύ των άλλων κύριων ομάδων, εφόσον ομιλεί εξ ονόματος των 28 κρατών μελών της ΕΕ. Οι προφορικές τοποθετήσεις της Ένωσης πραγματοποιούνται από τον εκπρόσωπο της αντιπροσωπείας της ΕΕ στα ΗΕ επί τη βάσει κειμένου που έχει συμφωνηθεί προηγουμένως από τα κράτη μέλη, ενώ κατά την έναρξη της Συνόδου της ΓΣ εξ ονόματος της Ένωσης παρεμβαίνει ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου⁷⁷.

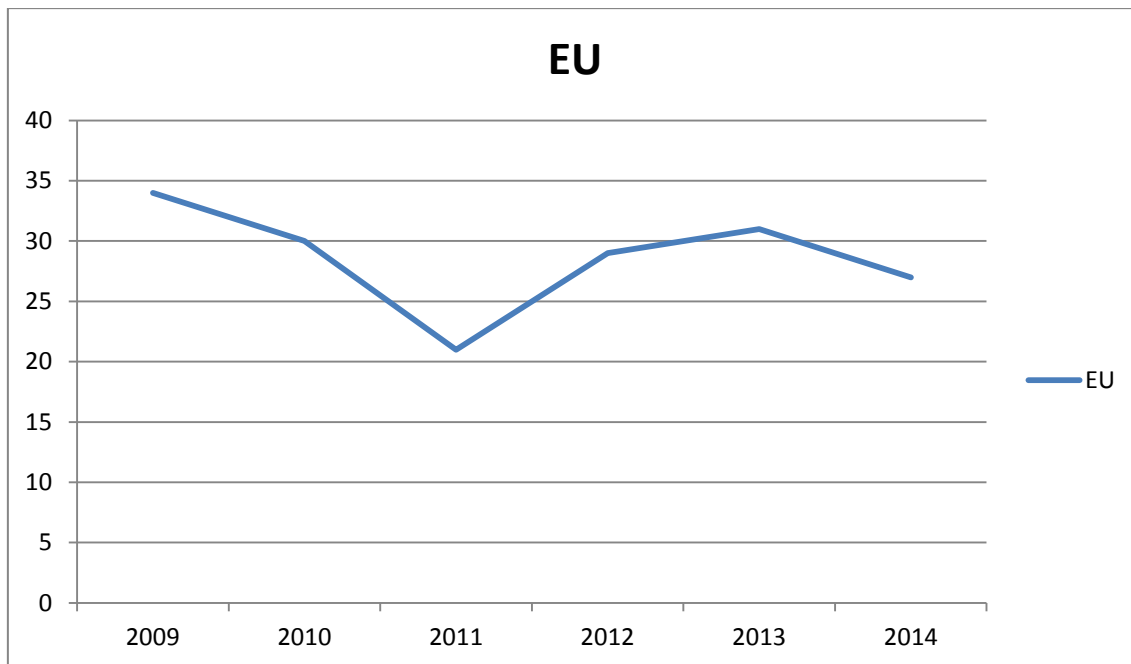
Η προσπάθεια εδραίωσης της θέσης της ΕΕ στη ΓΣ, ωστόσο, συνάντησε αρχικά τις αντιδράσεις των υπόλοιπων γεωγραφικών ομάδων, οι οποίες στην εναρκτήρια συνεδρίαση της Τρίτης Επιτροπής της 66^{ης} Συνόδου της ΓΣ αμφισβήτησαν ρητά το δικαίωμα της ΕΕ να παρέμβει στη σειρά που της αντιστοιχούσε, εξαιτίας του γεγονότος

⁷⁷ <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/unga/>

ότι δεν ήταν κράτος μέλος, αλλά συμμετείχε με την ιδιότητα του παρατηρητή. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η ΕΕ να βρεθεί πολλές φορές να παρεμβαίνει τελευταία, μετά από όλες τις άλλες γεωγραφικές ομάδες. Με απόφαση του Προέδρου της Τρίτης Επιτροπής, τα καθήκοντα του οποίου ασκούσε ο Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Μαλαισίας, αποφασίστηκε το ζήτημα να ρυθμίζεται *ad hoc* σε κάθε συνεδρίαση.

Οι διαφωνίες δεν έλειψαν και στο εσωτερικό της ΕΕ, όπου υπήρξε διχογνωμία μεταξύ των κρατών μελών ως προς τη μορφή της εναρκτήριας πρότασης, εάν δηλαδή θα ήταν «*Λαμβάνω το λόγο για λογαριασμό της ΕΕ*», ή «*για λογαριασμό της ΕΕ και των Κρατών Μελών της*», υπονοώντας ότι στην πρώτη περίπτωση ότι η εξωτερική δράση της Ένωσης είναι αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης και στη δεύτερη ότι είναι συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη. Η λύση που δόθηκε τελικά η εξέταση της εναρκτήριας πρότασης ξεχωριστά κατά περίπτωση. Πλέον, τα αρχικά εμπόδια φαίνεται να έχουν ξεπεραστεί και η ΕΕ, χάρη στη μεθοδικότητα, τη συνοχή και τη συνεπή παρουσία της, έχει εδραιωθεί ως ένας από του πλέον καθοριστικούς δρώντες στις συζητήσεις και τις διαπραγματεύσεις στην Τρίτη Επιτροπή (Ιακωβίδης Ι., 2015: 80-82).

Σύμφωνα με το διάγραμμα που ακολουθεί, το οποίο περιλαμβάνει τις δηλώσεις που έχουν γίνει από την Αντιπροσωπεία της Ε.Ε., την Προεδρία ή από κάποιο άλλο κράτος μέλος στο όνομα της Ένωσης, κατά την περίοδο 2009-2014 η Ένωση ήταν ιδιαίτερος δραστήρια στην Τρίτη Επιτροπή, αν και παρουσιάζεται μια μικρή καμπή κατά την περίοδο υιοθέτησης της απόφασης 65/276. Λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι η ημερήσια διάταξη περιλαμβάνει συνήθως περίπου 20 ζητήματα, ενώ συνολικά η Επιτροπή εξετάζει περίπου 50 σχετικές με ανθρώπινα δικαιώματα αποφάσεις, η ΕΕ έχει μια ιδιαίτερος δυναμική παρουσία, λαμβάνοντας το λόγο για όλα σχεδόν τα εξεταζόμενα θέματα (Smith K, 2017).

Πηγή: Βάση Δεδομένων για την Επίδοση της Ε.Ε. στη Γενική Συνέλευση⁷⁸

Πέρα από τις προφορικές τοποθετήσεις της, η Ένωση έχει προβεί στην κατάρτιση σχεδίων αποφάσεων επί των πλέον σημαντικών θεμάτων στον τομέα της διεθνούς προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ωστόσο, η καινοτομία δεν φαίνεται να συγκαταλέγεται στα δυνατά σημεία της. Από τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεση μας (βλ. Πίνακα 2, Παράρτημα ΙΙΙ), παρατηρούμε ότι από το 2008 η ΕΕ έχει καταρτίσει μόνο τέσσερις αποφάσεις, δύο θεματικές και δύο για καταστάσεις χωρών, για τα ίδια τέσσερα θέματα, που περιλαμβάνονται από καιρό τις προτεραιότητες της Ένωσης στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το πρώτο θεματικό ζήτημα αφορά στα δικαιώματα του παιδιού και υποστηρίζεται από την ΕΕ από το 1998 (σε συνεργασία με την ομάδα των χωρών της Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής-GRULAC), ενώ το δεύτερο, που αφορά στην ελευθερία της θρησκείας και των θρησκευτικών πεποιθήσεων, υποστηρίζεται από την ΕΕ από το 2005. Αντίστοιχα, οι αποφάσεις που αφορούν καταστάσεις χωρών αφορούν, υποστηρίζονται για τη μεν Μυανμάρ από το 2002, για τη δε Βόρειο Κορέα (σε συνεργασία με την Ιαπωνία) από το 2005. Σύμφωνα με τα παραπάνω η στάση της ΕΕ, η οποία εμφανίζεται να επιδιώκει την επίτευξη των

⁷⁸ Πρόγραμμα του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (<http://policyobservatory.eup-unga.eu/en/database.html>), όπως αναφέρεται στο Smith K.E. (2017) "The EU in the Third Committee of UNGA" in Blavoukos S., Bourantonis D. (eds) *The EU in UN Politics*. Palgrave Studies in European Union Politics, London: Palgrave Macmillan.

στόχων που τίθενται από τις προτεραιότητες της κυρίως μέσω δηλώσεων, παρά μέσω πιο δυναμικών διαδικασιών, όπως είναι η κατάρτιση νέων αποφάσεων, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως προβλέψιμη, η ακόμα και επιφυλακτική (Smith K., 2017).

Ένα ακόμα ενδιαφέρον στοιχείο που μπορεί να παρατηρηθεί είναι ότι η ΕΕ ήταν πιο δραστήρια στην κατάρτιση αποφάσεων κατά την περίοδο μεταξύ 1999 και 2008 από ό,τι είναι σήμερα. Η μείωση αυτή φαίνεται να οφείλεται στο γεγονός ότι η ΕΕ φαίνεται να εγκαταλείπει αποφάσεις χωρών, οι οποίες αποδεικνύονται υπερβολικά αμφισβητούμενες. Η αδράνεια αυτή της ΕΕ μπροστά σε κατάφωρα παραδείγματα καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι απογοητευτική. Για παράδειγμα, το 2004 η ΕΕ εγκατέλειψε την απόφαση για το Σουδάν και το 2005 τις αποφάσεις για την Τσετσενία και τη Ζιμπάμπουε, όχι επειδή βελτιώθηκε η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις χώρες αυτές, αλλά για να μην αναγκαστεί να υποστεί μια πιθανή ήττα στην Τρίτη Επιτροπή (Smith K., 2017).

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η παρουσία, ο επαγγελματισμός και η αποτελεσματικότητα της ΕΕ στην Τρίτη Επιτροπή παρουσιάζει μια μεικτή εικόνα. Από τη μια μεριά, η ΕΕ έχει βελτιώσει τη διαπραγματευτική της ικανότητα και έχει καθιερωθεί ως καθοριστικός παράγοντας στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Από την άλλη, και παρά τις βελτιώσεις που επέφερε η Συνθήκη της Λισαβόνας, εξακολουθούν να υφίστανται περιορισμοί που πηγάζουν από το γεγονός ότι οι θέσεις της ΕΕ είναι εγγενώς άκαμπτες, καθώς η αναθεώρηση τους προϋποθέτει την επανεκκίνηση των εσωτερικών διαπραγματεύσεων που οδήγησαν εξ αρχής στο σχηματισμό τους.

Η “*προώθηση πολυμερών λύσεων σε κοινά προβλήματα*” προϋποθέτει ότι η ΕΕ θα είναι σε θέση να δημιουργεί ισχυρές συμμαχίες στην Τρίτη Επιτροπή, κάτι το οποίο ως ένα βαθμό έχει επιτευχθεί. Ωστόσο, η ΕΕ εξακολουθεί να αντιμετωπίζεται από τις αναπτυσσόμενες χώρες ως μια νεοαποικιοκρατική αυταρχική δύναμη που επιδιώκει να επιβάλλει στον υπόλοιπο κόσμο τις δυτικές αξίες και πεποιθήσεις, γεγονός το οποίο συχνά πυροδοτεί την αυτόματη αντίθεση των χωρών αυτών στις δηλώσεις και τις πρωτοβουλίες της Ένωσης εκ του λόγου και μόνο ότι προέρχονται από αυτήν. Μολονότι παρατηρείται μια βελτίωση μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, κυρίως λόγω της υποστήριξης από την Ένωση του δικαιώματος αυτοδιάθεσης της Παλαιστινιακής Αρχής, το πολιτικό κλίμα στη Νέα Υόρκη παραμένει εν πολλοίς εχθρικό. Αυτό έχει

ωθήσει την ΕΕ να είναι προσεκτική στην εισαγωγή νέων ψηφισμάτων, γεγονός το οποίο πλήττει την καινοτομία της δράσης της στην Τρίτη Επιτροπή. Όπως παρατηρούν οι Sebastian Oberthür και Lisanne Groen, οι συντηρητικές θέσεις έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες επιτυχίας από τις μεταρρυθμιστικές (2015: 1323)⁷⁹. Στην περίπτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ενότητα της Ε.Ε. φαίνεται να λειτουργεί περισσότερο εις βάρος της παρά προς όφελος της και το γεγονός αυτό επηρεάζει τη διαδικασία χάραξης πολιτικής με την επιβολή κυρώσεων στην καινοτομία (Smith K., 2017).

3.3 Η Επίδοση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών

Το 2005, με την έκθεση του “Μεγαλύτερη ελευθερία: προς την ανάπτυξη, την ασφάλεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα για όλους” (A/59/2005)⁸⁰, ο Κόφι Ανάν διακήρυξε την ανάγκη αντιμετώπισης των κακώς κειμένων του συστήματος προστασίας των ΗΕ, και πιο συγκεκριμένα την “έλλειψη αξιοπιστίας” της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΑΔ) (Commission on Human Rights- CHR), της οποίας το έργο υπονομευόταν από “πολιτικοποίηση” και “επιλεκτικότητα” στην καταδίκη των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για το σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκε το Σεπτέμβριο του 2005 παγκόσμια διάσκεψη κορυφής, η οποία ενέκρινε ορισμένες μεταρρυθμίσεις, απέτυχε να συμφωνήσει κάποιες, ενώ άλλες τις διαβίβασε προς απόφαση κατά την 60^η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης.

Μεταξύ των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων ήταν και η αντικατάσταση της ΕΑΔ από ένα μικρότερο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΣΑΔ) (Human Rights Council- HRC), που θα ήταν επιφορτισμένο με την αξιολόγηση της επίδοσης όλων των κρατών μελών των ΗΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι χώρες που θα εκλέγονταν σε αυτό “θα έπρεπε να δεσμευτούν να τηρούν τα υψηλότερα πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων” (Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ 2005: παράγραφος 183). Η ΕΕ στήριξε την παραπάνω πρόταση, χωρίς ωστόσο να προσθέσει η ίδια νέες ιδέες (Council of the

⁷⁹Oberthür, Sebastian and Lisanne Groen (2015), “The Effectiveness Dimension of the EU’s Performance in International Institutions: Toward a More Comprehensive Assessment Framework”, *Journal of Common Market Studies*, 53 (6): 1319-1335, όπως αναφέρεται στο Smith K.E. (2017), βλ. ανωτέρω.

⁸⁰ Διαθέσιμη στη διεύθυνση http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/59/2005, ημερομηνία πρόσβασης 13/10/2017.

European Union, 2014)⁸¹, καθώς δεν είχε προηγηθεί εντός της ΕΕ σχετική συζήτηση για τα βασικά προβλήματα της ΕΑΔ και τους πιθανούς τρόπους αντιμετώπισης αυτών. Η στάση της ΕΕ ήταν μάλλον συντηρητική ενώ φάνηκε να ενδιαφέρεται πρωτίστως για τη διατήρηση των ειδικών διαδικασιών (special procedures) της Επιτροπής, κυρίως όσον αφορά στην αποστολή εισηγητών και ομάδων εμπειρογνομόνων για την αξιολόγηση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε τρίτες χώρες (Smith K., 2010: 225-226).

Το ΣΑΔ συστάθηκε εν τέλει το 2006 με την απόφαση 60/251 της Γ.Σ.⁸², ως δευτερεύον όργανο της ΓΣ, με την οποία συνδέεται απευθείας, και είναι θεσμικά ανώτερο από την ΕΑΔ (η οποία υπαγόταν στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο των Η.Ε. (United Nations Economic and Social Council- ECOSOC) την οποία αντικατέστησε. Με την ίδια απόφαση θεσπίστηκε και ο Μηχανισμός Οικουμενικής Αξιολόγησης (Universal Periodic Review- UPR), ο οποίος αποτελεί τη βασικότερη πτυχή του ΣΑΔ που το διαχωρίζει από το προηγούμενο καθεστώς (Gaer F., 2007⁸³). Ο νέος μηχανισμός περιλαμβάνει την αξιολόγηση της επίδοσης όλων των κρατών μελών του ΟΗΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και παρέχει την ευκαιρία σε κάθε κράτος να δηλώσει ποιες ενέργειες έχει λάβει για την εκπλήρωση των σχετικών υποχρεώσεων του και τη βελτίωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην επικράτεια του. Απώτερος στόχος του νέου μηχανισμού είναι η βελτίωση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλα τα κράτη μέλη των ΗΕ και η αντιμετώπιση των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπου και αν λαμβάνουν χώρα⁸⁴.

Το νέο όργανο συνεδριάζει τρεις ή τέσσερις φορές ανά έτος και οι σύνοδοι του διαρκούν συνολικά δέκα εβδομάδες, σε αντίθεση με την ΕΑΔ που συγκαλούνταν σε μία και μοναδική σύνοδο διάρκειας έξι εβδομάδων. Η Οικουμενική Περιοδική Αξιολόγηση συζητείται σε ξεχωριστή συνεδρίαση. Παράλληλα, είναι πιο εύκολο να συγκαλούνται

⁸¹ Διαθέσιμο στη διεύθυνση

<https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/EU%20written%20contribution2.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 13/10/2017.

⁸² Διαθέσιμη στη διεύθυνση http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/A.RES.60.251_En.pdf, ημερομηνία πρόσβασης 13/10/2017.

⁸³ Gaer F. (2007) “A Voice not an Echo: Universal Periodic Review and the UN Treaty Body System”, *Human Rights Law Review*, 7(1), όπως αναφέρεται στο Basu S. (2017), “The EU in the Human Rights Council”, in Bruinickx et al. (eds) *The European Union and Multilateral Governance: Assessing EU Participation in United Nations Human Rights and Environmental Fora*, New York: Palgrave, σελ. 95.

⁸⁴ Μέχρι τον Οκτώβριο του 2011, είχαν εξεταστεί μέσω του Μηχανισμού τα αρχεία για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των 193 κρατών μελών του ΟΗΕ.

(<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/UPRMain.aspx>)

έκτακτες συνεδριάσεις σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς, καθώς αρκεί να το αιτηθεί το ένα τρίτο των μελών του Συμβουλίου, αντί του ενός δευτέρου που ίσχυε για την ΕΑΔ.

Προς ικανοποίηση της ΕΕ, οι ειδικές διαδικασίες που είχαν αναπτυχθεί από την ΕΑΔ διατηρήθηκαν “βελτιωμένες” και “εξορθολογισμένες”. Ωστόσο, δύο άλλα στοιχεία προκάλεσαν την ανησυχία της Ένωσης. Κατ’ αρχάς, σε αντίθεση με την αρχική πρόταση που προέβλεπε αυξημένη πλειοψηφία δύο τρίτων, οι υποψήφιας χώρες εκλέγονται με απλή πλειοψηφία σε μυστική ψηφοφορία που διεξάγεται στη ΓΣ, γεγονός που επιτρέπει την εκλογή ακόμα και κρατών μελών που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις τους στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πράγματι, από τα κράτη που εκλέχθηκαν στο ΣΑΔ από το Μάιο του 2006, πολλά έχουν επικριθεί για την επίδοση στα ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ των οποίων Αζερμπαϊτζάν, Κίνα, Κούβα, Πακιστάν, Ρωσική Ομοσπονδία και Σαουδική Αραβία.

Επίσης, ο αριθμός των μελών μειώθηκε σε 47 από 53, ενώ η σύνθεση του ΣΑΔ ως προς τη γεωγραφική κατανομή των μελών του είναι ελαφρώς διαφοροποιημένη σε σχέση με την ΕΑΔ, καθώς παραχωρεί περισσότερες έδρες στις χώρες της Αφρικής, της Ασίας και της Ανατολικής Ευρώπης συγκριτικά με την Ομάδα των Χωρών της Δυτικής Ευρώπης και Άλλων (WEOG) και την ομάδα των χωρών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής (GRULAC). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της συνολικής συμμετοχής της WEOG στο ΣΑΔ κατά 4%, το οποίο ουσιαστικά μείωσε την πιθανότητα εκλογής των κρατών μελών της ΕΕ στο ΣΑΔ. Το Συμβούλιο της ΕΕ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2007: 84⁸⁵) αναφέρονται στην “*αριθμητικά μειωμένη εκπροσώπηση της ΕΕ*” στο ΣΑΔ σε αντίθεση με την ΕΑΔ ως “*σοβαρή πρόκληση στην ενσωμάτωση των θέσεων της ΕΕ στις εργασίες του ΣΑΔ*”.

Ωστόσο, στην πράξη η συμμετοχή της ΕΕ στο ΣΑΔ είναι παρόμοια με τη συμμετοχή της στην ΕΑΔ: το 2004 και το 2005, από τα 53 κράτη μέλη της ΕΑΔ τα οκτώ (15%) ήταν κράτη μέλη της ΕΕ. Από το 2006 έως το 2007, από τα 47 κράτη μέλη του ΣΑΔ, τα οκτώ (17%) ήταν κράτη μέλη της ΕΕ. Από το 2007 έως το 2008 και από το 2008 έως το 2009, συμμετείχαν στο ΣΑΔ επτά κράτη μέλη της ΕΕ (15%), ενώ από 2009 έως το 2010

⁸⁵ Council of the European Union and European Commission (2007), *EU Annual Report on Human Rights*, διαθέσιμο στη διεύθυνση https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/2007.5997-EN-EU_annual_report_on_human_rights_2007.pdf, ημερομηνία πρόσβασης 17/10/2017.

οκτώ (17 %). Ωστόσο, η ΕΕ εξακολουθεί αποτελεί τη μειοψηφία και αυτή η αριθμητική πραγματικότητα έχει επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζει τις διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο του ΣΑΔ (Basu S., 2012: 87-88; Smith K., 2010: 225-227).

Πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από τις τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις του ΣΑΔ, τα κράτη μέλη της ΕΕ συνέρχονται σε συνεδριάσεις συντονισμού, για να συμφωνήσουν ως προς την κοινή θέση της Ένωσης, τόσο κατά τις συζητήσεις στην ολομέλεια, όσο και κατά τη διαπραγμάτευση των αποφάσεων. Όπως και στην περίπτωση της Τρίτης Επιτροπής, οι προπαρασκευαστικές ενέργειες για την επίτευξη του απαιτούμενου συντονισμού λαμβάνουν χώρα στις Βρυξέλλες στο πλαίσιο της COHOM. Ωστόσο, “η καρδιά” του μηχανισμού συντονισμού για το ΣΑΔ χτυπάει στη Γενεύη, στο Μέγαρο των Εθνών (Palais des Nations) και στο Γραφείο Διασύνδεσης του Συμβουλίου (Council Liaison Office), όπου πραγματοποιούνται οι επίσημες συντονιστικές διαβουλεύσεις μεταξύ των εκπροσώπων των κρατών μελών. Ωστόσο, πρέπει να τονιστεί ότι η διαδικασία συντονισμού δεν είναι μια αυστηρά τυπική διαδικασία και δεν περιορίζεται σε αυτές τις επίσημες συναντήσεις. Αντιθέτως, η χρήση της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και ο *ad hoc* συντονισμός όποτε προκύπτει σχετική ανάγκη κατά τις συζητήσεις στην ολομέλεια, φαίνεται να διαδραματίζει έναν εξίσου σημαντικό ρόλο στην επίτευξη της απαιτούμενης εσωτερικής συναίνεσης. Εξίσου σημαντικός αποδεικνύεται και ο μηχανισμός της “κατανομής βαρών” (burden sharing) μεταξύ των κρατών μελών (Basu S., 2012: 90-91).

Σε αντίθεση με την Τρίτη Επιτροπή, όπου η ΕΕ απολαμβάνει τα προνόμια που απορρέουν από το καθεστώς του “ενισχυμένου παρατηρητή”, στο ΣΑΔ εξακολουθεί ως διακυβερνητικός οργανισμός να έχει την ιδιότητα του “απλού παρατηρητή”, παρά το γεγονός ότι το τελευταίο αποτελεί δευτερεύον όργανο της ΓΣ. Ουσιαστικά η ΕΕ βρίσκεται σε ένα μεταβατικό στάδιο, κατά το οποίο η Προεδρία από τη μια μεριά μιλά εξ ονόματος της Ένωσης στην ολομέλεια και τις γενικές συζητήσεις, ενώ από την άλλη η αντιπροσωπεία της ΕΕ εκπροσωπεί την Ένωση σε διαδραστικούς διαλόγους και επιτροπές. Επιπλέον, από το 2005 τα κράτη μέλη της ΕΕ συμφώνησαν να ακολουθούν τη στρατηγική “ένα κοινό μήνυμα αλλά με πολλές φωνές”, σύμφωνα με την οποία, για την ενίσχυση του μηνύματος της ΕΕ, τα κράτη μέλη οφείλουν να παρεμβαίνουν στις συζητήσεις ενώπιον του Σ.Α.Δ., ευθυγραμμίζοντας τη θέση τους με την κοινή θέση της Ένωσης (Basu S., 2012: 89-92, Smith K., 2017).

Η στρατηγική των “πολλών φωνών” έχει το πλεονέκτημα ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ, αντί να περιοριστούν σε μία φωνή σε μια αίθουσα γεμάτη με ομιλητές, συχνά μάλιστα εχθρικά διακείμενους ενάντια στις θέσεις της ΕΕ, εκμεταλλεύονται το χρόνο που τους αναλογεί για την ενίσχυση του μηνύματος της ΕΕ. Παράλληλα, μετριάζεται η εικόνα της Ένωσης ως “μονολιθικού μπλοκ”, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η αυτόματη αντίθεση των υπολοίπων ομάδων ενάντια στις θέσεις της. Ωστόσο, από τα επίσημα αρχεία του ΣΑΔ φαίνεται ότι η στρατηγική αυτή δεν χρησιμοποιείται συχνά. Τα κράτη μέλη της ΕΕ που συμμετέχουν στο ΣΑΔ σπανίως λαμβάνουν το λόγο (Smith K., 2010: 229)⁸⁶.

Εντούτοις, το γεγονός ότι η ΕΕ καταφέρνει να μιλάει με μία φωνή τόσο συχνά σε δηλώσεις και παρεμβάσεις παραμένει εντυπωσιακό και καταδεικνύει ένα αρκετά υψηλό επίπεδο ενότητας μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης. Η ΕΕ, μέσω της προεδρίας ή όποιου άλλου κράτους μέλους μιλάει για λογαριασμό της Ένωσης, πραγματοποιεί περισσότερες δηλώσεις και παρεμβάσεις από ό,τι στην ΕΑΔ. Μιλάει επίσης συχνότερα από οποιοδήποτε άλλο κράτος ή ομάδα κρατών στο ΣΑΔ. Παράλληλα, τα κράτη μέλη της ΕΕ εξακολουθούν να κάνουν δηλώσεις και να παρεμβαίνουν στις συζητήσεις και τους διαδραστικούς διάλογους του ΣΑΔ όπως και κατά το προηγούμενο καθεστώς⁸⁷.

Τα παραπάνω δεν ισχύουν για το Μηχανισμό Οικουμενικής Περιοδικής Αξιολόγησης. Τα κράτη μέλη της ΕΕ ενθαρρύνονται μεν να εγείρουν τα ζητήματα για τα οποία η Ένωση έχει ήδη εκφράσει τη θέση της κατά την επισκόπηση των τρίτων χωρών και ακολουθείται μια μέθοδος “χαλαρού συντονισμού” (“*loose coordination*”), αλλά η ΕΕ έχει αποφασίσει ότι δεν θα προβαίνει σε κοινές δηλώσεις και ερωτήσεις κατά τη διαδικασία αξιολόγησης αλλά ούτε και σε κοινή ανάλυση των σχετικών εκθέσεων. Αυτό αποτελεί μια σκόπιμη προσπάθεια της Ένωσης να σταματήσει τη “*νοοτροπία της ομαδοποίησης*” (“*bloc mentality*”) στο ΣΑΔ (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2009: παρ. 24).⁸⁸ και το σχηματισμό συνασπισμών μεταξύ των άλλων ομάδων, είτε με σκοπό την

⁸⁶ Αυτό συνέβη στις ειδικές συνεδριάσεις για το Μιανμάρ, το Νταρφούρ και το Μαρόκο, τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (ΛΔΚ), αλλά σχεδόν ποτέ άλλοτε. Βλ. Smith K., 2010: 229 και Πίνακες 1-2 στο Παράρτημα IV της παρούσης.

⁸⁷ Βλ. Πίνακες 1-2 στο Παράρτημα IV της παρούσης.

⁸⁸ European Parliament (2009) “European Parliament Resolution of 14 January 2009 on the development of the Human Rights Council, including the role of the EU”, διαθέσιμη στη διεύθυνση <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P6-TA-2009-0021+0+DOC+PDF+V0//EN>, ημερομηνία πρόσβασης 17/10/2017.

προστασία των μελών τους από την άσκηση κριτικής εναντίον τους είτε προκειμένου να καταδικάσουν τις επιδόσεις των μη μελών (Smith K., 2010: 233-234).

Σε γενικές γραμμές, η ΕΕ φαίνεται να κινείται σε υψηλά επίπεδα συναίνεσης, όπως αποδεικνύεται από τη μεγάλη συνοχή των κρατών μελών κατά τις ψηφοφορίες ενώπιον του ΣΑΔ, υψηλότερα μάλιστα σε σχέση με την αντίστοιχη επίδοση της στην ΕΑΔ. Σε μόνο τρεις περιπτώσεις μέχρι στιγμής παρατηρούνται αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών. Η πρώτη αφορούσε στην απόφαση για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τις ισραηλινές στρατιωτικές επιδρομές στα Κατεχόμενα Παλαιστινιακά εδάφη που συζητήθηκε στην τρίτη έκτακτη σύνοδο και καταψηφίστηκε από τα κράτη μέλη της ΕΕ που συμμετείχαν στο ΣΑΔ, με την εξαίρεση της Γαλλίας η οποία απείχε. Η δεύτερη αφορούσε στο ίδιο θέμα, με ορισμένα κράτη μέλη να απέχουν κατά τη διάρκεια της τακτικής συνόδου του Μαρτίου 2009 και άλλα να ψηφίζουν κατά. Τέλος, η τρίτη περίπτωση τον Οκτώβριο του 2009 αφορούσε σε ένα παρόμοιο θέμα, δηλαδή τα εγκλήματα πολέμου κατά τη διάρκεια του Πολέμου της Γάζας (Smith K., 2010: 229-232).⁸⁹

Ωστόσο, όπως συνάγεται από τη συχνότητα με την οποία έχει καταψηφιστεί στις ονομαστικές ψηφοφορίες, η εσωτερική της αποτελεσματικότητα δεν φαίνεται να μεταφράζεται σε μεγαλύτερη εξωτερική αποτελεσματικότητα. Από τις 70 ονομαστικές ψηφοφορίες κατά τις 12 πρώτες τακτικές συνεδριάσεις του ΣΑΔ, τα κράτη μέλη της ΕΕ μειοψήφησαν σε 55 περιπτώσεις (78,5%). Τη μειοψηφία αποτέλεσαν και σε οκτώ έκτακτες συνεδριάσεις, συμπεριλαμβανομένων των έξι που αφορούσαν την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από το Ισραήλ⁹⁰. Η ΕΕ είναι ιδιαίτερα απομονωμένη στα θέματα που αποτελούν προτεραιότητα για τον Οργανισμό της Ισλαμικής Διάσκεψης (Organisation of Islamic Conference-OIC) και την Ομάδα της Αφρικής, δηλαδή στα ζητήματα της Μέσης Ανατολής και της προσβολής των θρησκειών (defamation of religions) (Smith K., 2010: 234-235). Ίσως η πιο ανησυχητική απόδειξη της περιορισμένης επιρροή της ΕΕ προς τα υπόλοιπα κράτη είναι το γεγονός ότι κατά τη διεξαγωγή των ψηφοφοριών μόνο ένας μικρός αριθμός κρατών ευθυγραμμίζεται με τις θέσεις της, όπως για παράδειγμα ο Καναδάς, η Ιαπωνία, η Νότιος Κορέα και η Ελβετία (Smith K., 2010: 234).

⁸⁹ Βλ. Πίνακες 1-2 στο Παράρτημα IV της παρούσης.

⁹⁰ Βλ. για παράδειγμα τις περιπτώσεις των έκτακτων συνεδριάσεων για τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό και τη Σρι Λάνκα, Smith K., 2010: 234.

Το πολιτικό περιβάλλον στο ΣΑΔ, όπου ορισμένοι συνασπισμοί, όπως ο Οργανισμός για την Ισλαμική Συνεργασία, η Ομάδα της Αφρικής και το Κίνημα των Αδέσμευτων (Non Alignment Movement), αλλά και μεμονωμένες χώρες, όπως η Κίνα και η Ρωσία, αντιτίθενται ενεργά στις θέσεις της ΕΕ είναι ιδιαίτερος δυσμενής για την ΕΕ. Έτσι, μολονότι εκφράζει ολοένα και πιο συχνά τις απόψεις της και τα κράτη μέλη της ψηφίζουν σχεδόν πάντα ομόφωνα, έχει εντούτοις υιοθετήσει μια χαμηλών τόνων στάση. Παρατηρούμε ότι κατά την πρώτη περίοδο λειτουργίας του ΣΑΔ εγκρίθηκαν όλες οι υποβληθείσες από την ΕΕ αποφάσεις⁹¹. Το γεγονός αυτό όμως δεν είναι ιδιαίτερος ενδεικτικό, καθώς δεδομένης της αριθμητικής μειονεξίας της, φαίνεται ότι η Ε.Ε. επιχειρεί την επίτευξη συναίνεσης και είναι ιδιαίτερα προσεκτική στο να μην υποβάλλει αποφάσεις που θα μπορούσαν να προκαλέσουν την αντίδραση των άλλων κρατών μελών του ΣΑΔ, προκειμένου να αποφύγει τη διεξαγωγή ψηφοφορίας. Στην πράξη, ωστόσο, στην προσπάθεια της να επιτύχει την επιθυμητή συναίνεση, η ΕΕ αναγκάζεται συχνά να συμβιβάσει την αρχική της θέση, κάνοντας παραχωρήσεις και συχνά επιλέγοντας να απέχει εντελώς από την ανάληψη δράσης.⁹²

Οι αποφάσεις που έχει υποβάλει η ΕΕ στο ΣΑΔ, είναι λιγότερες συγκριτικά με αυτές που είχε υποβάλει κατά τα δύο τελευταία χρόνια λειτουργίας της ΕΑΔ. Αυτό μπορεί να αποδοθεί εν πολλοίς στην απροθυμία την Ένωση να προωθεί αποφάσεις για καταστάσεις χωρών, λόγω της έντονης αντίστασης που ενδέχεται να συναντήσει από τα υπόλοιπα μέλη του ΣΑΔ. Ο κατάλογος των χωρών για τις οποίες η ΕΕ είχε υποστηρίξει σχετική απόφαση υπό το προηγούμενο καθεστώς της ΕΑΔ αλλά όχι πλέον είναι μεγάλος και περιλαμβάνει τη Λευκορωσία, την Τσετσενία, τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, το Ιράν, το Ιράκ, το Τουρκμενιστάν και τη Ζιμπάμπουε. Η κατάσταση ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις χώρες αυτές δεν έχει βελτιωθεί σε βαθμό που να δικαιολογεί τη μη ενασχόληση του ΣΑΔ. Επομένως, η επιλογή της ΕΕ να υποβάλλει λιγότερες αποφάσεις σε θέματα χωρών μπορεί να αποδοθεί στη γενικότερη στρατηγική της να αποφεύγει τις αρνητικές αντιδράσεις και την καταβαράθρωση του κύρους της που μπορεί να επέλθει από μια πιθανή ήττα⁹³. Από την άλλη μεριά, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να προωθούν τις δικές τους αποφάσεις στα θεματικά πεδία που τα ενδιαφέρουν πρωτίστως. Παρ' όλα αυτά, μολονότι οι αποφάσεις αυτές συζητούνται στις συναντήσεις συντονισμού και μπορεί να ζητηθεί η υποστήριξη των άλλων κρατών

⁹¹ Βλ. Πίνακες 3-4 στο Παράρτημα IV της παρούσης.

⁹² Όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της Ζιμπάμπουε.

⁹³ Βλ. Πίνακες 3-4 στο Παράρτημα IV της παρούσης.

μελών της ΕΕ, δεν αποτελούν επί της ουσίας προϊόν μιας συλλογικής διπλωματικής διαδικασίας (Smith K., 2010: 232-233).

Εξετάζοντας τη θέση της ΕΕ στο ΣΑΔ, ένα τελευταίο σημαντικό στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν είναι η συνεισφορά της στις Ειδικές Διαδικασίες (Special Procedures), οι οποίες περιλαμβάνουν εντολές (mandates) προς ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων να υποβάλλουν εκθέσεις και να παρέχουν συμβουλές σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα ανά θεματικό πεδίο ή χώρα, με απώτερο στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού και την ανάπτυξη διεθνών προτύπων για τα ανθρώπινα δικαιώματα⁹⁴. Τα καθήκοντα των εθνικών εμπειρογνομόνων καθορίζονται στις αποφάσεις του ΣΑΔ (ή της ΕΑΔ εφόσον είναι προγενέστερες της ίδρυσης του) με τις οποίες δόθηκε ή επεκτάθηκε η σχετική εντολή.

Η συμμετοχή της ΕΕ στον τομέα των ειδικών διαδικασιών έχει αποφέρει μεικτά αποτελέσματα. Από τη μια μεριά απέτυχε να εξασφαλίσει την απαιτούμενη υποστήριξη για την ανανέωση της εντολή για τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, ενώ δεν μπόρεσε να αποτρέψει και τον τερματισμό των εντολών στη Λευκορωσία και την Κούβα. Από την άλλη μεριά, μπόρεσε να διασφαλίσει την ανανέωση άλλων εντολών. Στην περίπτωση του Σουδάν, για παράδειγμα, η ΕΕ κατάφερε να περάσει μια σημαντική τροπολογία που όριζε ότι ο έλεγχος της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα θα διεξάγεται από έναν ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα, όταν στην αρχική απόφαση που είχε υποβληθεί από την Ομάδα της Αφρικής προβλεπόταν μόνο η συνεργασία της κυβέρνησης με την Υπηρεσία του Ύπατου Αρμοστή για Ανθρώπινα Δικαιώματα (Basu S., 2012: 92-93).

Από την ανάλυση της συμμετοχής της ΕΕ στις διάφορες πτυχές του ΣΑΔ μπορεί να παρατηρηθεί ότι από τη μια μεριά η Ένωση έχει επιτύχει μια αξιοπρόσεκτη εσωτερική συναίνεση μεταξύ των κρατών μελών της και μια ισχυρή παρουσία, η οποία εκδηλώνεται μέσω των πολυάριθμων δηλώσεων και παρεμβάσεων που πραγματοποιεί στο πλαίσιο δημόσιων συζητήσεων και διαδραστικών διαλόγων. Από την άλλη μεριά όμως, όσον αφορά ικανότητα της να επηρεάζει την ατζέντα του ΣΑΔ και να προωθεί τις πρωτοβουλίες της, η ΕΕ αποδεικνύεται κατώτερη των περιστάσεων, καθώς φαίνεται ότι το δυσμενές εξωτερικό περιβάλλον την έχει ωθήσει να επικεντρωθεί στη διατήρηση του

⁹⁴ Από την 1η Αυγούστου 2017, υπάρχουν 44 θεματικές και 12 εντολές χωρών. <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/Welcomepage.aspx>

θεσμού του ΣΑΔ, επιδιώκοντας τη συναίνεση και την εύρεση ενός κοινού παρανομαστή με κάθε κόστος, ανεξάρτητα του πόσο αυτός ο κοινός παρανομαστής μπορεί τελικά να χαμηλώσει τον πήχη στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Smith, 2010: 236).

3.4 Συγκριτική Ανάλυση της Επίδοσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Τρίτη Επιτροπή και στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων- Ευρήματα

Εξετάζοντας την επίδοση της ΕΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντός του συστήματος των ΗΕ, η παρούσα ανάλυση επικεντρώθηκε στα δύο βασικά διακυβερνητικά όργανα του Οργανισμού, το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και την Τρίτη Επιτροπή (Κοινωνική, Ανθρωπιστική και Πολιτιστική) της Γενικής Συνέλευσης. Αν και το ΣΑΔ θεωρείται το σημαντικότερο forum για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η Τρίτη Επιτροπή, λόγω της καθολικής συμμετοχής των κρατών μελών των ΗΕ, κατέχει δεσπόζουσα θέση στο διεθνές σύστημα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως παράγοντας συλλογικής νομιμοποίησης (Claude L., 1966: 367-379)⁹⁵.

Η ΕΕ εκπροσωπείται διαφορετικά στην Τρίτη Επιτροπή από ό,τι στο ΣΑΔ. Η αντιπροσωπεία της Ένωσης είναι και στις δύο περιπτώσεις αρμόδια να προεδρεύει των συντονιστικών διαβουλεύσεων και να αναπτύσσει διπλωματικές σχέσεις με τρίτα κράτη, αλλά μόνο στην Τρίτη Επιτροπή, όπου αναγνωρίζεται στην ΕΕ η ιδιότητα του “ενισχυμένου παρατηρητή”, μπορεί να μιλάει για λογαριασμό της Ένωσης. Στο ΣΑΔ, μολονότι αποτελεί δευτερεύον όργανο της ΓΣ η Ε.Ε. παραμένει “απλός παρατηρητής”, και η προεδρία εξακολουθεί να εκπροσωπεί την Ένωση στις γενικές συζητήσεις και την ολομέλεια, ενώ η αντιπροσωπεία περιορίζεται στην πραγματοποίηση δηλώσεων σε διαδραστικές συζητήσεις και επιτροπές. Ο ενισχυμένος ρόλος της αντιπροσωπείας στην Τρίτη Επιτροπή δημιουργεί προσδοκίες για μια ενεργότερη παρουσία της Ε.Ε., η οποία ωστόσο δυσχεραίνεται από το δυσμενές πολιτικό περιβάλλον.

Αν και η “πολιτική των ομαδοποιήσεων” (“block politics) είναι πιο ισχυρή στο ΣΑΔ, το χάσμα μεταξύ πλούσιου Βορρά και φτωχού Νότου είναι εξίσου εμφανές και στα δύο όργανα. Ωστόσο, στην Τρίτη Επιτροπή η Ε.Ε. έχει κατορθώσει να εδραιώσει ορισμένες

⁹⁵ Claude, Inis L. Jr. (1966), “Collective Legitimization as a Political Function of the United Nations”, *International Organization*, 20 (3): 367-379, όπως αναφέρεται στο Smith K.E. (2017), βλ. ανωτέρω.

επιτυχείς διαπεριφερειακές συνεργασίες με απτά αποτελέσματα. Ως σχετικό παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί η συνεργασία της με την Ομάδα των κρατών της Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής (GRULAC) για την κατάρτιση μιας κοινής απόφασης για τα δικαιώματα του παιδιού. Επίσης, και στην περίπτωση της πρωτοβουλίας για την κατάργηση της θανατικής ποινής, το επιθυμητό αποτέλεσμα μπόρεσε να επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό χάρη στη δημιουργία διαπεριφερειακών συμμαχιών με τις χώρες που ήταν προσηλωμένες στον κοινό στόχο (Giaufret, 2012: 80-81)⁹⁶.

Παράλληλα, στην Τρίτη Επιτροπή η Ένωση έχει δημιουργήσει μερικές ισχυρές συμμαχίες, όπως για παράδειγμα με τις αποκαλούμενες 15 “ευθυγραμμισμένες χώρες” (“*alignment countries*”), οι οποίες έχουν λάβει αυτό το χαρακτηρισμό από το γεγονός ότι, λόγω της ιδιαίτερης σχέσης που έχουν αναπτύξει με την Ένωση, καλούνται τακτικά να ευθυγραμμίσουν τη θέση τους με τις δηλώσεις της⁹⁷. Εκτός από τις χώρες αυτές, το πρότυπο ψηφοφορίας της ΕΕ ακολουθούν και αρκετά μικρά ευρωπαϊκά κράτη, όπως το Μονακό, το Σαν Μαρίνο και η Ανδόρρα. Τέλος, υπάρχουν οι λεγόμενες χώρες “συγγενούς ιδεολογίας”, όπως η Ελβετία, ο Καναδάς, η Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία και οι Ηνωμένες Πολιτείες, των οποίων οι θέσεις είναι συνήθως σύμφωνες με αυτές της Ένωσης.

Όλες μαζί αυτές οι χώρες εκπροσωπούν περίπου 50 ψήφους, το οποίο συνιστά μια υπολογίσιμη δύναμη, αλλά και πάλι όχι αρκετή για να προωθήσει καινοτόμες πρωτοβουλίες στη ΓΣ των 193 μελών, όταν μάλιστα η ΕΕ αντιμετωπίζεται συνήθως από τις αναπτυσσόμενες χώρες ως μια νεοαποικιοκρατική αυταρχική δύναμη που επιδιώκει να επιβάλλει στον υπόλοιπο κόσμο τις δυτικές αξίες και πεποιθήσεις. Το γεγονός αυτό μπορεί να πυροδοτήσει την αυτόματη αντίθεση των χωρών αυτών στις δηλώσεις και τις πρωτοβουλίες της Ένωσης εκ του λόγου και μόνο ότι προέρχονται από αυτήν. Στο πλαίσιο αυτό, η ανάπτυξη διαπεριφερειακών συμμαχιών θα μπορούσε να βοηθήσει στην αντιμετώπιση αυτής της προβληματικής δυναμικής. Ωστόσο, φαίνεται ότι ο συντονισμός που προϋποθέτει η συλλογική δράση της ΕΕ στην Τρίτη Επιτροπή απαιτεί τόσο πολύ χρόνο, ώστε τελικά συρρικνώνεται ο χρόνος που απομένει για τη διαβούλευση με τρίτα μέρη και την ανάπτυξη συνεργειών (Smith K., 2006a: 165-166).

⁹⁶ Για την περίπτωση της θανατικής ποινής βλ. Iakovidis I., (2017).

⁹⁷ Οι χώρες αυτές είναι η Τουρκία, η Κροατία, η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, η Ισλανδία, το Μαυροβούνιο, η Αλβανία, η Βοσνία Ερζεγοβίνη, η Σερβία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία, η Ουκρανία, η Δημοκρατία της Μολδαβίας, η Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν και η Γεωργία.

Η ίδια πόλωση μεταξύ Βορρά και Νότου επικρατεί και στο ΣΑΔ, όπου η νοοτροπία της ομαδοποίησης είναι εντονότερη και η ΕΕ δεν έχει επιτύχει να δημιουργήσει τις απαιτούμενες συμμαχίες για την υποστήριξη των πρωτοβουλιών της. Συχνά, βρίσκεται αντιμέτωπη με την Αίγυπτο, η οποία μιλά εξ ονόματος της Ομάδας της Αφρικής, το Πακιστάν το οποίο μιλάει για λογαριασμό του Οργανισμού Ισλαμικής Διάσκεψης, την Κίνα, τη Νότιο Αφρική και την Κούβα. Συγχρόνως, οι χώρες που αγωνίζονται για μια έδρα στο Συμβούλιο Ασφαλείας, όπως η Βραζιλία, η Ινδία και η Νότιος Αφρική, δεν διακινδυνεύουν να ταχθούν με το μέρος της ΕΕ και να χάσουν έτσι την πολυπόθητη υποστήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών. Επιπλέον, η “Ισλαμοφοβία” στο Βορρά και οι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων που πολλά ευρωπαϊκά κράτη έχουν δικαιολογήσει στο όνομα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, καθώς και η άμεση ή έμμεση συνηγορία με τις ΗΠΑ σε περιπτώσεις καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι μερικές μόνο από τις κατηγορίες που ανακύπτουν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων στο ΣΑΔ, κυρίως από τα μουσουλμανικά κράτη.

Η ΕΕ κατηγορείται συχνά για μεροληπτικότητα και υποκρισία, καθώς εμφανίζεται απρόθυμη να εξετάσει την επίδοση των συμμάχων της στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φαίνεται να βρίσκεται παγιδευμένη από την ίδια τη ρητορική της και τη διάσταση μεταξύ θεωρίας και πράξης σε όσα πρεσβεύει για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πέρα όμως από τις εξωτερικές πολιτικές συνθήκες, και η ίδια η ΕΕ δεν έχει επενδύσει αρκετά στην προσέγγιση των τρίτων χωρών. Η διαδικασία συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης φαίνεται να δαπανά το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου των διπλωματών, ενώ η ανάπτυξη διπλωματικών σχέσεων στη Γενεύη είναι σχετικά αποκομμένη από την άσκηση εξωτερικής πολιτικής στις Βρυξέλλες (Smith K. 2010: 235-236). Στο πλαίσιο αυτό παρατηρείται μια αξιοσημείωτη διαφορά σε σχέση με τη δραστηριότητα των κρατών μελών της ΕΕ, τα οποία, σε αντίθεση με την Τρίτη Επιτροπή, τα οποία επιλέγουν να δρουν όλο και περισσότερο σε διαπεριφερειακές ομάδες εκτός του πλαισίου της Ε.Ε., για να προωθήσουν αποφάσεις που εμπίπτουν στους τομείς του εθνικού τους ενδιαφέροντος. Οι αποφάσεις αυτές, ωστόσο, δεν θεωρούνται ότι προέρχονται από την Ε.Ε., καθώς δεν αποτελούν προϊόν μιας συλλογικής διπλωματικής διαδικασίας (Smith K., 2017).

Σε ένα ομολογουμένως προβληματικό πολιτικό περιβάλλον, η αξιοσημείωτη εσωτερική συναίνεση των κρατών μελών της ΕΕ, τόσο στην Τρίτη Επιτροπή όσο και στο Σ.Α.Δ., δεν μεταφράζεται σε μεγαλύτερη εξωτερική αποτελεσματικότητα. Οι δυσκολίες,

ωστόσο, της Ένωσης υπερβαίνουν την περιορισμένη εξωστρέφεια της και δεν μπορούν να αποδοθούν αποκλειστικά στο δυσχερές εξωτερικό πλαίσιο. Η “χαμηλών τόνων” προσέγγιση που έχει επιλέξει να υιοθετήσει η ΕΕ φαίνεται να πηγάζει από το γεγονός ότι δεν έχει αναπτύξει μια συνεκτική στρατηγική στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το σύστημα εξωτερικής πολιτικής της Ένωσης δεν ευνοεί τη στοχοθεσία και την ανάπτυξη στρατηγικών για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων. Σε μια διακυβερνητική διαδικασία λήψης αποφάσεων, όπου τα κράτη μέλη έχουν διαφορετικές προτεραιότητες και η δυνατότητα “κεντρικού” πολιτικού σχεδιασμού είναι περιορισμένη, η ΕΕ, αντίθετα με τη διακηρυγμένη προσήλωση της στην αποτελεσματική πολυμέρεια από τη μια και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την άλλη, φαίνεται να δυσκολεύεται να αναλάβει τον ηγετικό ρόλο που της αρμόζει.

Συμπεράσματα

Η ΕΕ έχει τοποθετήσει στον πυρήνα της διεθνούς δράσης της την αναζήτηση της πολυδιάστατης συνεργασίας της με διεθνείς οργανισμούς εν γένει και με τα ΗΕ ειδικότερα, θέτοντας την αρχή της αποτελεσματικής πολυμέρειας ως το θεμέλιο λίθο της εξωτερικής της πολιτικής. Ωστόσο, η εκπλήρωση της αυτοδέσμευσης της Ε.Ε. στην αποτελεσματική πολυμερή προσέγγιση αποδεικνύεται ενίοτε δυσχερής στην πράξη, αφενός λόγω της δυσκολία επίτευξης ομοφωνίας μεταξύ των κρατών μελών και αφετέρου λόγω των περιορισμών που πηγάζουν από τη διακυβερνητική θεσμική οργάνωση των ΗΕ.

Οι μεταρρυθμίσεις που επήλθαν με τη Συνθήκη της Λισαβόνας και στόχευαν στην ενοποίηση της εκπροσώπησης της Ένωσης στα διεθνή fora, δημιούργησαν στην πράξη προβλήματα στο σύστημα της εκπροσώπησης της ΕΕ στη Γενική Συνέλευση των ΗΕ, τα οποία ήρθε να διευθετήσει η απόφαση 65/276 της ΓΣ. Αποδίδοντας στην ΕΕ την ιδιότητα του “ενισχυμένου παρατηρητή”, η απόφαση αυτή διασφάλισε τη συμπερίληψη της ΕΕ στην ομάδα των μεγάλων περιφερειακών ομάδων και επιβεβαίωσε το δικαίωμα λόγου και παρέμβασης στις πρώτες θέσεις των ομιλητών, τόσο στην Ολομέλεια όσο και στις Κύριες Επιτροπές της Γενικής Συνέλευσης, επιτρέποντας τη σταδιακή μετακύλιση του βάρους εκπροσώπησης από την Προεδρία στην Αντιπροσωπεία της ΕΕ.

Έτσι, με τη Συνθήκη της Λισαβόνας από τη μια, η οποία αναδιοργάνωσε τη διαχείριση της εξωτερικής πολιτικής της Ένωσης και της προσέδωσε διακριτή νομική προσωπικότητα, και με την απόφαση 65/276 της ΓΣ από την άλλη, με την οποία η Ένωση απέκτησε τα πρόσθετα προνόμια που συνεπάγεται η αναγνώριση της ιδιότητας του “ενισχυμένου παρατηρητή”, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η *de jure* αναγνώριση της ΕΕ έχει ως ένα βαθμό επιτευχθεί. Στο Συμβούλιο Ασφαλείας των ΗΕ αντιθέτως, η ΕΕ εκπροσωπείται κυρίως από τα κράτη μέλη της που συμμετέχουν σε αυτό ως μόνιμα ή προσωρινά μέλη. Μολονότι η Συνθήκη της Λισαβόνας δημιούργησε το πλαίσιο για μια ισχυρότερη συλλογική παρουσία της ΕΕ, ενισχύοντας το ρόλο του Υπατου Εκπροσώπου, λαμβάνοντας υπ’ όψιν ότι ο τελευταίος δεν έχει δικαίωμα ψήφου, αλλά και ότι η πλειοψηφία των διαπραγματεύσεων λαμβάνει χώρα από τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας σε διαβουλεύσεις και ανεπίσημες συναντήσεις που πραγματοποιούνται εκτός των επίσημων συνεδριάσεων του Συμβουλίου, ο βαθμός κατά τον οποίο η ΕΕ θα μπορέσει να κάνει αισθητή την παρουσία της κατά τη διαδικασία

λήψης αποφάσεων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα κράτη μέλη της. Ωστόσο, παρά τις όποιες προκλήσεις, η ΕΕ έχει κατορθώσει να εδραιώσει μια ισχυρή πολιτική παρουσία στο Συμβούλιο Ασφαλείας, η οποία γίνεται αισθητή, αφενός με την υποστήριξη ποικίλων σχεδίων αποφάσεων του Συμβουλίου από τα κράτη μέλη της ΕΕ, τόσο κατά την ατομική όσο και κατά τη συλλογική (σε συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας) δράση τους, και αφετέρου με την ανάληψη δράσεως για τη διασφάλιση της εφαρμογής των αποφάσεων αυτών.

Παρατηρείται λοιπόν ότι, δεδομένης της διακυβερνητικής δομής των ΗΕ, τα οποία αποτελούν πρωτίστως μια «πολιτική αρένα», η ανάδειξη της ΕΕ ως ενεργού δρώντος δεν εξαρτάται τόσο από το νομικό της καθεστώς, όσο από την ικανότητα της να επιδεικνύει μια ισχυρή πολιτική παρουσία. Μια πρώτη βασική προϋπόθεση για την εδραίωση της ΕΕ ως καθοριστικού παράγοντα στο σύστημα των ΗΕ είναι η ικανότητα της να συντονίζει τις θέσεις της και να «μιλά με ενιαία φωνή». Χρησιμοποιώντας ως δείκτη τη συνοχή κατά τις ψηφοφορίες ενώπιον της ΓΣ για να εξετάσουμε την «εσωτερική αποτελεσματικότητα της Ένωσης», παρατηρούμε ότι η συμπεριφορά των κρατών μελών της ΕΕ δεν είναι γραμμική, αλλά παρουσιάζει διαφοροποιήσεις, ανά τομέα ενδιαφέροντος. Συγκεκριμένα, παρατηρείται η ύπαρξη αυξημένης συνοχής σε θέματα αποκλειστικής αρμοδιότητας της ΕΕ, ενώ αντίθετα η συνοχή τείνει να είναι πιο προβληματική στον τομέα της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας εξαιτίας των σχετικών εθνικών συμφερόντων, αλλά και της διακυβερνητικής φύσης αυτού του τομέα πολιτικής. Στο Συμβούλιο Ασφαλείας, το επίπεδο συνοχής στο Συμβούλιο Ασφαλείας είναι εξ ορισμού υψηλό για όλα τα κράτη μέλη. Σύμφωνα με μια μελέτη για την περίοδο 1993-2012, οι μόνες αποφάσεις στις οποίες παρατηρήθηκε απόκλιση μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. σχετίζονταν με την κρίση στο Ιράκ και τον εμφύλιο πόλεμο στη Λιβύη.

Συχνά, τα εθνικά συμφέροντα των κρατών μελών θέτουν εμπόδια στην εσωτερική συναίνεση της ΕΕ. Τα περισσότερα κράτη ήταν μέλη των ΗΕ προτού γίνουν μέλη της Ε.Ε. και έχουν αναπτύξει εντός των Η.Ε. διπλωματικές σχέσεις πολύ πριν η ΕΕ επιχειρήσει να αποκτήσει ενιαία φωνή. Έτσι, έχει διαμορφωθεί ένα πλαίσιο όπου η διαμόρφωση μιας κοινής ευρωπαϊκής φωνής έρχεται συχνά αντιμέτωπη με προκλήσεις. Προσφάτως, μάλιστα, η Ελλάδα αρνήθηκε να εγκρίνει δήλωση της ΕΕ στο ΣΑΔ., η οποία επέκρινε την καταστολή των ακτιβιστών και των αντιφρονούντων από τον Κινέζο πρόεδρο, Xi Jinping, προκαλώντας τη δριμεία κριτική διπλωματών και Μη

Κυβερνητικών Οργανισμών, οι οποίοι θεώρησαν ότι η κίνηση αυτή, υπαγορευόμενη από οικονομικά συμφέροντα που συνδέονται με τις κινεζικές επενδύσεις στην οικονομικά υποβαθμισμένη χώρα, υπονόμεισε τη θέση της Ε.Ε. ως υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων⁹⁸.

Ακόμα όμως κι όταν επιτυγχάνεται η πολυπόθητη εσωτερική συναίνεση, με όλες τις προκλήσεις που συνεπάγεται η ανάγκη συντονισμού 28 κρατών μελών με συχνά διαφορετικά εθνικά συμφέροντα, το γεγονός αυτό δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη την ικανότητα της Ένωσης να πρωτοπορεί και να αναλαμβάνει ηγετικό ρόλο στην προώθηση των στόχων της. Οι παράγοντες που φαίνεται να επηρεάζουν την επίδοση της ΕΕ περιλαμβάνουν τόσο το θεσμικό πλαίσιο εντός του οποίου πραγματοποιούνται οι διαπραγματεύσεις και λαμβάνονται οι αποφάσεις, όσο και το ευρύτερο πολιτικό πλαίσιο το οποίο τις πλαισιώνει. Αυτό που παρατηρείται γενικά είναι ότι η επίδοση της ΕΕ παρουσιάζει διαφοροποιήσεις, όχι μόνο μεταξύ διαφορετικών τομέων πολιτικής, αλλά πολλές φορές και εντός του ίδιου τομέα.

Συγκεκριμένα στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο οποίος αποτέλεσε αντικείμενο ειδικής εξέτασης κατά την παρούσα ανάλυση, φαίνεται ότι η αξιοσημείωτη εσωτερική συναίνεση των κρατών μελών της ΕΕ, τόσο στην Τρίτη Επιτροπή όσο και στο ΣΑΔ, δεν συνεπάγεται μεγαλύτερη εξωτερική αποτελεσματικότητα. Η Ένωση εμφανίζεται ιδιαίτερα προσεκτική στο να εισάγει αποφάσεις για επίκαιρα ζητήματα που χρήζουν την προσοχή της διεθνούς κοινότητας, ενώ παράλληλα τείνει να εγκαταλείπει την υποστήριξη των αποφάσεων που είναι υπερβολικά αμφισβητούμενες. Το δυσμενές πολιτικό περιβάλλον και ο περιορισμένος χρόνος που αφιερώνεται στην ανάπτυξη διπλωματικών σχέσεων με τρίτες χώρες αποτελεί μόνο τη μία όψη του προβλήματος. Η συντηρητική προσέγγιση που έχει υιοθετήσει η ΕΕ φαίνεται να πηγάζει εξίσου και από την έλλειψη μιας συνεκτικής στρατηγικής στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία με τη σειρά της απορρέει από το διακυβερνητικό χαρακτήρα της σχετικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων και τη συνεπαγόμενη περιορισμένη δυνατότητα “κεντρικού” πολιτικού σχεδιασμού.

⁹⁸ “Greece blocks EU's criticism at UN of China's human rights record”, the guardian, international edition, διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://www.theguardian.com/world/2017/jun/18/greece-eu-criticism-un-china-human-rights-record>, ημερομηνία πρόσβασης 20/10/2017.

Ωστόσο, θα ήταν λάθος να αγνοήσουμε την τεράστια συμβολή της ΕΕ στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για να έχουμε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της επίδοσης της Ένωσης στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ποσοτική ανάλυση των συγκεκριμένων αποδόσεων (outputs) της Ένωσης ενώπιον των βασικών οργάνων των ΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα θα έπρεπε να σταθμίζεται από μια ποιοτική ανάλυση του πολιτικού βάρους κάθε ψηφοφορίας. Για παράδειγμα, θα ήταν λάθος να προσμετράται εξίσου η διαπεριφερειακή πρωτοβουλία για την αναστολή της θανατικής ποινής, η οποία εισήγαγε ένα νέο σημαντικό ζήτημα στην ατζέντα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με άλλες αποφάσεις οι οποίες είχαν μικρότερο αντίκτυπο στη διεθνή συζήτηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Επίσης, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι για να δρέψουμε τους καρπούς της προσπάθειας προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χρειάζεται χρόνος. Χρειάζεται να επιμένεις σε μια θέση αρχής και να δέχεσαι διαδοχικές ήττες, προκειμένου να τεθούν τα θεμέλια για μια ουσιαστική αλλαγή. Η σταθερότητα και η συνέπεια των θέσεων έχουν καθοριστική σημασία στην εδραίωση της αξιοπιστίας και από αυτή την άποψη η ΕΕ αποτελεί έναν “αξιόπιστο συνεργάτη” της διεθνούς κοινότητας στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Giaufret E., 2012: 82-83).

Βιβλιογραφία

Βιβλιογραφικές αναφορές

Balducci G. (2012), “The EU’s promotion of human Rights”, in Jørgensen K. & Laatikainen K. (eds.), *Routledge Handbook on the European Union and International Institutions. Performance, Policy, Power*, UK: Routledge, σελ. 185- 202.

Basu S. (2012), “The EU in the Human Rights Council”, in Bruinickx et al. (eds) *The European Union and Multilateral Governance: Assessing EU Participation in United Nations Human Rights and Environmental Fora*, New York: Palgrave, σελ. 86- 102.

Basu S. et al. (2012), “The European Union’s Participation in United Nations Human Rights and Environmental Governance: Key Concepts and Major Challenges”, in Bruinickx et al. (eds) *The European Union and Multilateral Governance: Assessing EU Participation in United Nations Human Rights and Environmental Fora*, New York: Palgrave, σελ. 3- 22.

Birnberg G. (2009), “The Voting Behaviour of the European Union Member States in the United Nations General Assembly”, *thesis submitted to the Department of Government of the London School of Economics for the degree of Doctor of Philosophy*, διαθέσιμη στη διεύθυνση http://etheses.lse.ac.uk/23/1/Birnberg_The_voting_behaviour_of_the_European_Union_member_states_in_the_United_Nations_General_Assembly.pdf, ημερομηνία πρόσβασης 2/10/2017.

Biscop S. and Driesken E. (2006), “Effective Multilateralism and Collective Security” in Laatikainen K. and Smith K. (eds.), *The European Union at the United Nations. Intersecting Multilateralisms*, New York: Palgrave Macmillan, σελ. 115- 132.

Blavoukos S. and Bourantonis D. (2011), “Introduction”, in Blavoukos S. and Bourantonis D. (eds), *The EU Presence in International Organizations*, UK: Routledge, σελ. 1- 12.

Blavoukos S., and Bourantonis D., (2012) “The UN Security Council Reform Debate”, in Jørgensen K. & Laatikainen K. (eds.), *Routledge Handbook on the European Union and International Institutions. Performance, Policy, Power*, UK: Routledge, σελ. 128- 140.

Blavoukos S., Bourantonis D. and Portela C. (2014), “Introduction”, in Blavoukos S., Bourantonis D. and Portela C. (eds), *The EU and the Non-Proliferation of Nuclear Weapons*, UK: Palgrave Macmillan, σελ. 12- 23.

Boşilcă R. (2014), “The European Union - a ‘*Sui Generis*’ International Diplomatic Actor: Challenges Posed to the International Diplomatic Law”, *Romanian Journal Of European Affairs*: Vol. 14, No. 1, σελ. 22-31, διαθέσιμο στη διεύθυνση http://rjea.ier.ro/sites/rjea.ier.ro/files/articole/RJEA_2014_vol14_no1_art2.pdf, ημερομηνία πρόσβασης 29/9/2017.

Bouchard C. and Drieskens E. (2012), “The European Union in UN Politics”, in Jørgensen K. & Laatikainen K. (eds.), *Routledge Handbook on the European Union and International Institutions. Performance, Policy, Power*, UK: Routledge, σελ. 115- 127.

Bruynickx et al. (2012), “The Position(s) of the EU in the UN System”, in Bruinickx et al. (eds) *The European Union and Multilateral Governance: Assessing EU Participation in United Nations Human Rights and Environmental Fora*, New York: Palgrave σελ. 253- 281.

Burmester N. & Jankowski M. (2014) “Reassessing the European Union in the United Nations General Assembly”, *Journal of European Public Policy*, σελ. 1-15.

Damro C. (2006), “EU- UN Environmental Relations : Shared Competence and Effective Multilateralism”, in Laatikainen K. and Smith K. (eds.), *The European Union at the United Nations. Intersecting Multilateralisms*, New York: Palgrave Macmillan σελ. 175- 192.

De Haro S. (2012), “Participation of the European Union in the Work of the United Nations: General Assembly Resolution 65/276”, *CLEER Working Papers 2012/4*, Den Haag: Centre for the Law of the EU External Relations, διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.asser.nl/media/1633/cleer2012-4web.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 25/9/2017.

Duke S. (2012), “Form and substance in the EU’s multilateral diplomacy”, in Jørgensen K. & Laatikainen K. (eds.), *Routledge Handbook on the European Union and International Institutions. Performance, Policy, Power*, UK: Routledge, σελ. 15- 26.

Farell M., “EU Representation and Coordination within the United Nations”, in Laatikainen K. and Smith K. (eds.), *The European Union at the United Nations. Intersecting Multilateralisms*, New York: Palgrave Macmillan σελ. 27- 46.

Gehring T., Oberthür S. and Mühleck M., (2013), “EU Actorness in International Institutions: Why the EU is Recognized as an Actor in Some International Institutions, but not in Others”, *Journal of Common Market Studies* (51:5), σελ. 849– 865.

Giaufret E. (2012) “The EU in the UNGA Third Committee”, in Wouters et al (eds.) *The European Union and Multilateral Governance. Assessing EU Participation in United Nations Human Rights and Environmental Fora*, Palgrave Macmillan, σελ. 66-85.

Hill C. (2006), “The European Powers in the Security Council: Differing Interests, Differing Arenas”, in Laatikainen K. and Smith K. (eds.), *The European Union at the United Nations. Intersecting Multilateralisms*, New York: Palgrave Macmillan σελ. 49-69.

Hosli M. et al, (2010), “Voting Cohesion in the United Nations General Assembly: The Case of the European Union”, *Paper to be presented at the ECPR Fifth Pan-European Conference*, σελ. 4- 27, διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.jhubc.it/ecpr-porto/virtualpaperroom/082.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 30/9/2017.

Iakovidis I. (2017), “EU Negotiating Performance: The Case of the International Moratorium on Death Penalty”, in Blavoukos S., Bourantonis D. (eds) *The EU in UN Politics. Palgrave Studies in European Union Politics*. London: Palgrave Macmillan.

Jin Xi (2014) “European Union representation at the United Nations: towards more coherence after the treaty of Lisbon”, *Leiden University Repository*, σελ.1- 169, διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/22977/Full%20text.pdf?sequence=15>, ημερομηνία πρόσβασης 2/10/2017.

Jin Xi and Hosli M. (2013), “Pre- and Post-Lisbon: European Union Voting in the United Nations General Assembly”, *West European Politics*, 36:6, σελ. 1274-1291.

Johannes Arvidson Persson (2012), “Cohesion or Cacophony? An analysis of EU voting behaviour in the United Nations General Assembly from the 62nd until the 65th session,

CFE Working paper series No. 48, σελ. 6-69, διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.cfe.lu.se/sites/cfe.lu.se/files/cfewp48.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 27/9/2017.

Jørgensen K. (2006), “Intersecting Multilateralisms: The European Union and Multilateral Institutions”, in Laatikainen K. and Smith K. (eds.), *The European Union at the United Nations. Intersecting Multilateralisms*, New York: Palgrave Macmillan, σελ. 195- 211.

Kissack R. (2012) “The UN in the Negotiations of a UN General Assembly Resolution on a Moratorium on the Use of the Death Penalty”, in Wouters et al (eds.) *The European Union and Multilateral Governance. Assessing EU Participation in United Nations Human Rights and Environmental Fora*, Palgrave Macmillan, σελ. 103- 121.

Laatikainen K. and Smith K., (2006) “Introduction- The European Union at the United Nations: Leader, Partner or Failure?”, in Laatikainen K. and Smith K. (eds.), *The European Union at the United Nations. Intersecting Multilateralisms*, New York: Palgrave Macmillan σελ. 1- 23.

Luif P. (2003), “EU Cohesion in the UN General Assembly”, EU Institute for Security Studies, *Chaillot Occasional Papers: 49*, σελ. 5- 52, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://peacepalacelibrary.nl/ebooks/files/occ49.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 1/10/2017.

Novosselloff A. (2012), “Options for improving UN- EU cooperation in the field of peacekeeping”, in Krause J. and Ronzitti N (eds.), *The EU, the UN and Collective Security. Making multilateralism effective*, UK: Routledge, σελ. 150- 174.

Persson J. (2012), “Cohesion or Cacophony? An analysis of EU voting behaviour in the United Nations General Assembly from the 62nd until the 65th session”, *CFE Working paper series No. 48*, Sweden: Centre for European Studies at Lund University, σελ. 6- 69, διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.cfe.lu.se/sites/cfe.lu.se/files/cfewp48.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 3/10/2017.

Pirozzi N., (2012), “EU’s Contribution to UN Security Council”, in Krause J. and Ronzitti N. (eds.), *The EU, the UN and Collective Security. Making multilateralism effective*, UK: Routledge, σελ. 94- 114.

Ronzitti N. (2012), “The Reform of the Security Council”, in Krause J. and Ronzitti N. (eds.), *The EU, the UN and Collective Security. Making multilateralism effective*, UK: Routledge, σελ. 73- 93.

Schunz et al., “Analysing the Position of the European Union in the United Nations System: Analytical Framework” (2012), in Wouters J. et al. *The European Union and Multilateral Governance. Assessing EU Participation in United Nations Human Rights and Environmental Fora*, New York: Palgrave Macmillan, σελ. 25- 45.

Smith K.E, (2006b), “Speaking with One Voice? European Union Co-ordination on Human Rights Issues at the United Nations”, *Journal of Common Market Studies*, Volume 44, Number 1: 113– 137.

Smith K.E. (2011), “The European Union and the Review of the Human Rights Council”, Study requested by the European Parliament's Committee on Subcommittee on Human Rights, διαθέσιμο στη διεύθυνση [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2011/433870/EXPO-DROI_ET\(2011\)433870_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2011/433870/EXPO-DROI_ET(2011)433870_EN.pdf), ημερομηνία πρόσβασης 13/10/2017.

Smith K.E. (2017) “The EU in the Third Committee of UNGA” in Blavoukos S., Bourantonis D. (eds) *The EU in UN Politics. Palgrave Studies in European Union Politics*. London: Palgrave Macmillan.

Smith K.E., (2006a), “The European Union, Human Rights and the United Nations”, in Laatikainen K. and Smith K. (eds.), *The European Union at the United Nations. Intersecting Multilateralisms*, New York: Palgrave Macmillan σελ. 154- 174.

Smith K.E., (2010), “The European Union at the Human Rights Council: speaking with one voice but having little influence”, *Journal of European Public Policy*, 17:2, σελ. 224- 241.

Zaru D. and Geurts C. (2012) “Legal Framework for EU Participation in Global Human Rights Governance” in Wouters J. et al. (eds.), *The European Union and Multilateral Governance. Assessing EU Participation in United Nations Human Rights and Environmental Fora*, UK: Palgrave Macmillan, σελ. 49- 65.

Γιαννιού Μ., Γαλαριώτης Ι. και Ασημακόπουλος Ε. (2015), “Η παρουσία και συνοχή της ΕΕ στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ μετά τη Λισσαβόνα”, στο Μπουραντώνης Δ.

(επ.), *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική- Τετραμηνιαία Πολιτική και Οικονομική Επιθεώρηση*, Τ.33, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 66- 78.

Ιακωβίδης Ι. (2015), “Η Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, στο Μπουραντώνης Δ. (επ.), *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική- Τετραμηνιαία Πολιτική και Οικονομική Επιθεώρηση*, Τ.33, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 79- 91.

Μπλαβούκος Σ. (2015), “Η Θεσμική Εκπροσώπηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. μετά τη Λισαβόνα”, στο Μπουραντώνης Δ. (επ.), *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική- Τετραμηνιαία Πολιτική και Οικονομική Επιθεώρηση*, Τ.33, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 49- 65.

Μπουραντώνης Δ. (2015). “Η Ε.Ε. στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών”, στο Μπουραντώνης Δ. (επ.), *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική- Τετραμηνιαία Πολιτική και Οικονομική Επιθεώρηση*, Τ.33, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 41- 48.

Έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Council of the European Union (2004), *Paper for Submission to the High-Level Panel on Threats, Challenges and Change*, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/EU%20written%20contribution2.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 13/10/2017.

Council of the European Union and European Commission (2007), “EU Annual Report on Human Rights”, διαθέσιμο στη διεύθυνση https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/2007.5997-EN-EU_annual_report_on_human_rights_2007.pdf, ημερομηνία πρόσβασης 17/10/2017.

Council of the European Union, “EU Annual Report on Human Rights and Democracy in the World in 2014”, Brussels, 10152/15, διαθέσιμο στη διεύθυνση www.consilium.europa.eu/en/policies/pdf/st10152-en15_pdf/, ημερομηνία πρόσβασης 10/10/2017.

Council of the European Union, “EU Annual Report on Human Rights and Democracy in the World in 2015”, Brussels, 10255/16, διαθέσιμο στη διεύθυνση

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10255-2016-INIT/en/pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 10/10/2017.

Council of the European Union, 17 July 2017, “EU priorities at the United Nations and the 72nd United Nations General Assembly (September 2017 - September 2018)”, Brussels: 11332/17, διαθέσιμο στο <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/07/17-eu-priorities-un/>, ημερομηνία πρόσβασης 9/10/2017.

Council of the European Union, European Union External Action, “The European Union at the United Nations”, *factsheet 14 September 2017*, διαθέσιμο στη διεύθυνση https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu-un_relations_fact_sheet.pdf, ημερομηνία πρόσβασης 5/10/17.

European Commission (2001), “European Governance: A White Paper”, COM (2001) 428 final, Brussels, 25 July.

European Commission (2003), “Communication from the Commission to the Council and the European Parliament, The European Union and the United Nations: The Choice of Multilateralism”, COM (2003) 526 final, Brussels, 10 September.

European Council (2008), “Report on the Implementation of the European Security Strategy- Providing Strategy in a Changing World” (doc. S 407/08), Brussels, 11 December.

European Parliament (2009) “European Parliament Resolution of 14 January 2009 on the development of the Human Rights Council, including the role of the EU”, διαθέσιμη στη διεύθυνση <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P6-TA-2009-0021+0+DOC+PDF+V0//EN>, ημερομηνία πρόσβασης 17/10/2017.

European Parliament, “Recommendation to the Council on the 65th Session of the United Nations General Assembly”, 25 Μαρτίου 2010.

European Parliament, “Recommendation to the Council on the EU priorities for the 64th Session of the UN General Assembly”, 24 Μαρτίου 2009.

European Parliament, “Resolution on the EU as a global actor; its role in multilateral organisations”, 11 Μαΐου 2011.

European Parliament, “Resolution on the Reform of the United Nations”, 6 Ιουνίου 2005.

Δήλωση της Ύπατης Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών στις 9 Μαΐου 2017, διαθέσιμη στη διεύθυνση https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/9875/the-european-union-at-the-united-nations_en, ημερομηνία πρόσβασης 20/10/2017.

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 18 Δεκεμβρίου 2014, Λουξεμβούργο:
Γνωμοδότηση 2/13, διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://curia.europa.eu/cms/upload/docs/application/pdf/2014-12/cp140180el.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 9/10/17.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, (2017), “Ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ένωση”, θεματολογικό δελτίο, διαθέσιμο στη διεύθυνση http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_2.1.2.html, ημερομηνία πρόσβασης 10/10/2017.

Συμβούλιο της Ε.Ε., 20 Ιουλίου 2015, “Σχέδιο Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Δημοκρατία”, Βρυξέλλες, 10897/15, διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10897-2015-INIT/el/pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 9/10/2017.

Συμβούλιο της Ε.Ε., (2017), “Συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ε.Ε. Σχετικά με τις Προτεραιότητες της Ε.Ε. στα Φόρουμ των Η.Ε. για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα το 2017”, Βρυξέλλες, 5689/17, διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5689-2017-INIT/el/pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 17/10/2017.

Συμβούλιο της Ε.Ε., “Προστασία και Προαγωγή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων”, <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/human-rights/>

Συνθήκη Λισαβόνας, διαθέσιμη στην ελληνική γλώσσα στη διεύθυνση <http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/SYN-EE-79-EL.pdf>

Έγγραφα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών

“The European Union and International Human Rights Law”, *Publication by the Office of the High Commissioner, Europe Regional Office*, διαθέσιμη στη διεύθυνση http://www.europe.ohchr.org/Documents/Publications/EU_and_International_Law.pdf, ημερομηνία πρόσβασης 7/10/2017.

“The Partnership between the Un and the EU. The United Nations and the European Commission working together in Development and Humanitarian Cooperation”, *UN Report*, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.unric.org/html/english/pdf/UN-EC%20Report.pdf>, ημερομηνία πρόσβασης 5/10/2017.

Report of the Secretary-General, (2005) “in larger freedom: towards development, security and human rights for all”, A/59/2005, διαθέσιμο στη διεύθυνση http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/59/2005, ημερομηνία πρόσβασης 13/10/2017.

United Nations General Assembly, A/520/Rev18, “Rules of Procedure”.

United Nations General Assembly (1963), Res. 1991-XVIII, “Question of equitable representation on the Security Council and the Economic and Social Council”.

United Nations General Assembly (2006), Res. A/60/251, “Human Rights Council”.

United Nations General Assembly (2009), UN Doc. A/64/220, “Scale of Assessments for the apportionment of the Expenses of UN Peacekeeping Operations”.

United Nations General Assembly (2009), Res. A/64/220, “Operational activities for development of the United Nations system”.

United Nations General Assembly, Res. A/65/276- A/65/PV.88, “Participation of the European Union in the work of the United Nations”.

United Nations Security Council (2004), Res. 1526.

United Nations Security Council (2004), Res. 1536.

United Nations Security Council , (2005), Res. 1624.

United Nations Security Council , (2010), Res. 1913.

United Nations Security Council, (1997), Res. 1134.

United Nations Security Council, (1999), Res. 1284.

United Nations Security Council, (2003), Res. 1487.

United Nations Security Council, (2003), Res. 1497.

United Nations Security Council, (2006), Res. 1707.

United Nations Security Council, (2006), Res. 1737.

United Nations Security Council, (2007), Res. 1747.

United Nations Security Council, (2008) Res. 1857.

United Nations Security Council, (2008), Res. 1803.

United Nations Security Council, (2008), Res. 1844.

United Nations Security Council, (2010), Res. 1944.

United Nations Security Council, (2010), Res. 1958.

United Nations Security Council, (2010), Res. 1965.

United Nations Security Council, (2011), Res. 1973.

Διαδικτυακοί τόποι

“Documents and Publications”- Σύνδεση με τα επίσημα έγγραφα του Συμβολίου της ΕΕ, <http://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/>

“European Parliament Public Register of Documents”- Σύνδεση με τα επίσημα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου:
<http://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/home/welcome.htm?language=EN>

“General Assembly of the United Nations Main Committees”, Επίσημη ιστοσελίδα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών:
<http://www.un.org/en/ga/maincommittees/index.shtml>

“General Assembly of the United Nations- Social, Humanitarian & Cultural Issues (Third Committee”, Επίσημη ιστοσελίδα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών: <http://www.un.org/en/ga/third/index.shtml>

“Greece blocks EU's criticism at UN of China's human rights record”, *The guardian, international edition*, διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://www.theguardian.com/world/2017/jun/18/greece-eu-criticism-un-china-human-rights-record>, ημερομηνία πρόσβασης 20/10/2017.

“United Nations Human Rights- Office of the High Commissioner”, Επίσημη Ιστοσελίδα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/Welcomepage.aspx>

“United Nations Security Council Documents”- Σύνδεση με τα επίσημα έγγραφα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών: <http://www.un.org/en/sc/documents/>

“United Nations Working Party- CONUN”, Επίσημη ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης <http://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/united-nations-working-party/>

“Universal Periodic Review”, Επίσημη Ιστοσελίδα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα : <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/UPRMain.aspx>

“Η ΕΕ στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ”, Επίσημη ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης: <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/unga/>

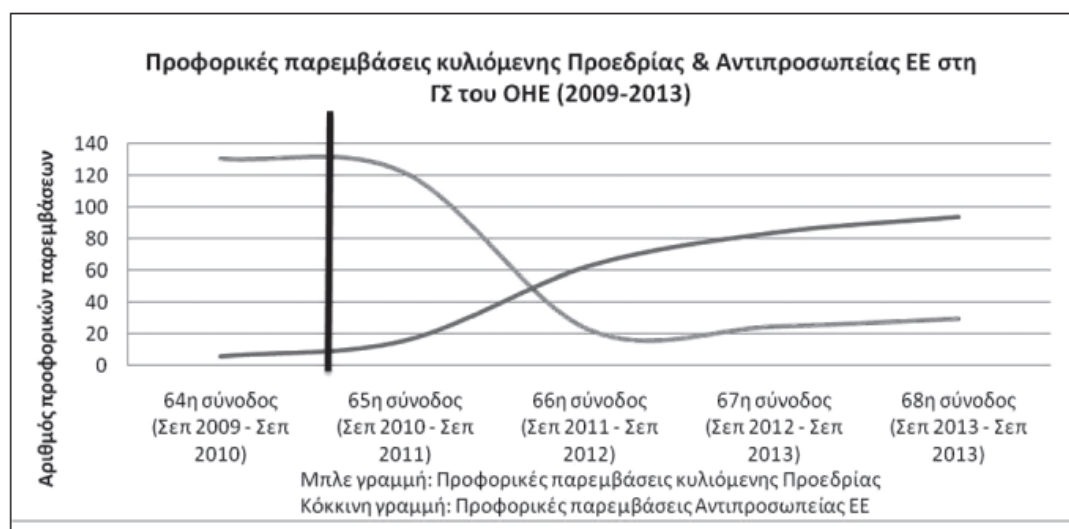
“Ομάδα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα”, Επίσημη ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης: <http://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/preparatory-bodies/working-party-human-rights/>

Documents”- Σύνδεση με τα επίσημα έγγραφα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών: <http://www.un.org/en/ga/documents/index.shtml>

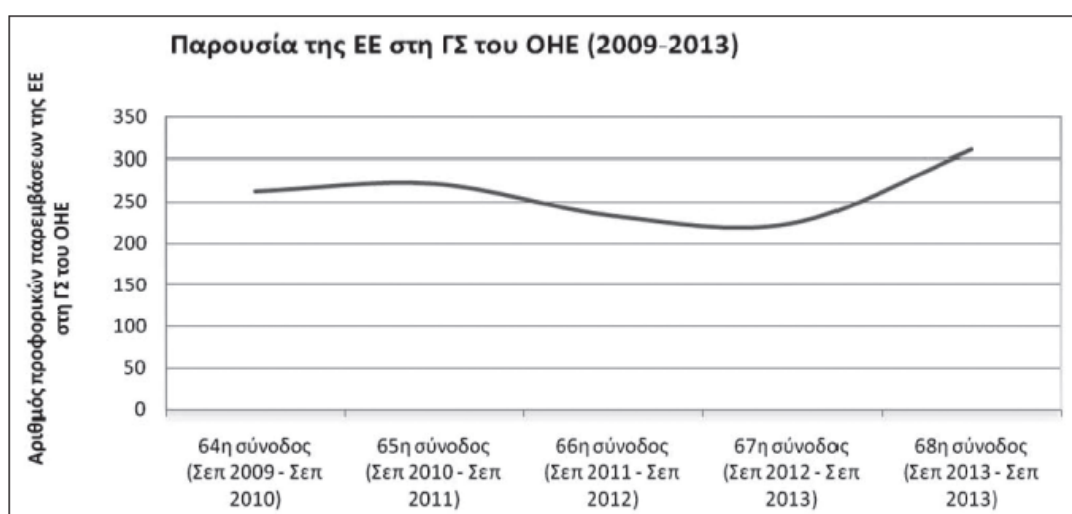
Βιβλιογραφικό Σύστημα Πληροφοριών των Ηνωμένων Εθνών (UN Bibliographic Information System): <http://unbisnet.un.org/>

Παράρτημα Ι: Η Εκπροσώπηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών

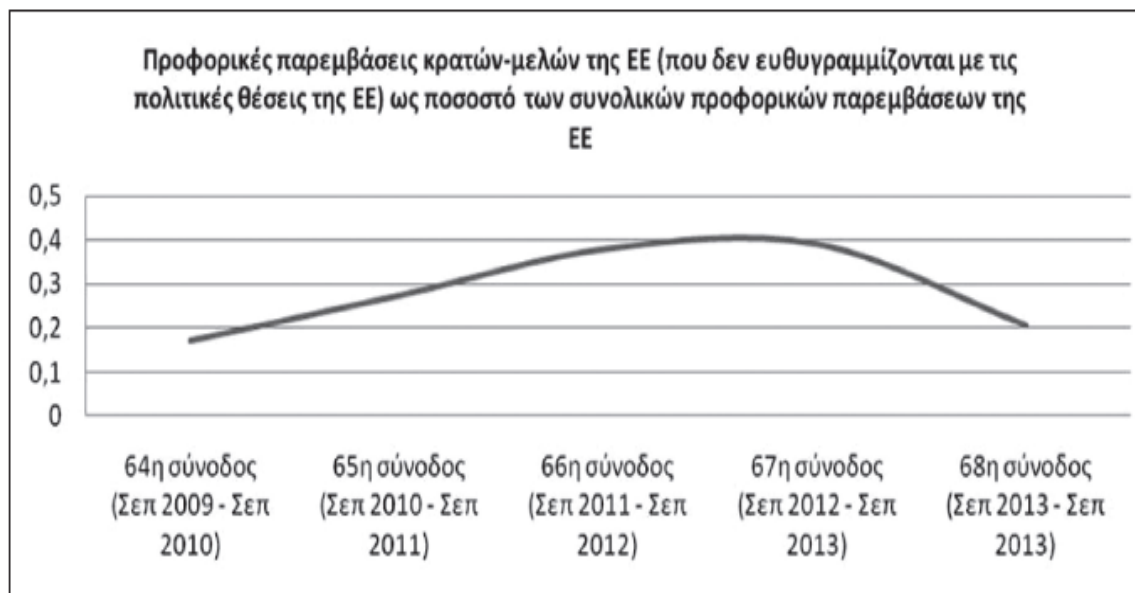
Γράφημα 1: (Πηγή: Γιαννιού Μ., Γαλαριώτης Ι. και Ασημακόπουλος Ε., 2015 “Η Παρουσία και συνοχή της ΕΕ στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ μετά τη Λισσαβόνα”, στο Μπουραντώνης Δ. (επ.), *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική- Τετραμηνιαία Πολιτική και Οικονομική Επιθεώρηση*, Τ.33, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση).

Γράφημα 2: (Πηγή: Γιαννιού Μ., Γαλαριώτης Ι. και Ασημακόπουλος Ε., 2015)

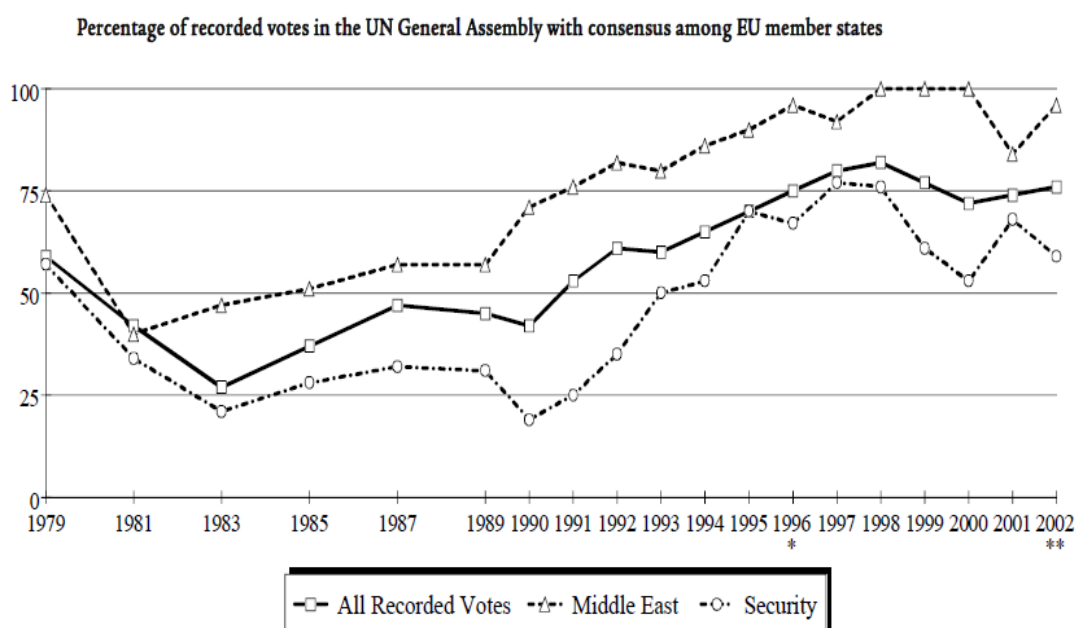
Γράφημα 3: (Πηγή: Γιαννιού Μ., Γαλαριώτης Ι. και Ασημακόπουλος Ε., 2015)

Παράρτημα II: Η Εσωτερική Συναίνεση των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Ηνωμένα Έθνη

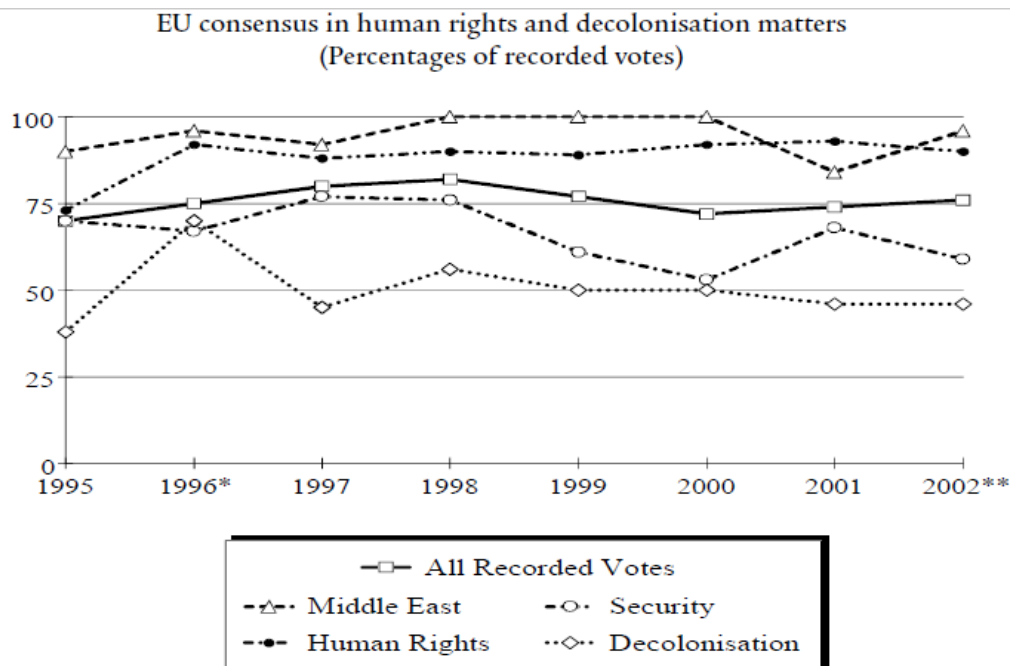
Γράφημα 1: Ποσοστό εγγεγραμμένων ψήφων στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών όπου καταγράφεται συναίνεση μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. (Πηγή: Luif P. (2003) “EU Cohesion in the UN Assembly”, *EU Institute of Security Studies Occasional Paper no. 49*. Paris, διαθέσιμο διαδικτυακά: <https://www.iss.europa.eu/content/eu-cohesion-un-general-assembly>)

(ημερομηνία πρόσβασης: 28 Σεπτεμβρίου 2017)

Notes: * 1996 EU without Greece; ** until 31 December 2002. This graph is a partial rendition of Table 14 (Annex 1).

Γράφημα 2: Συνοχή της Ε.Ε. σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κατάργησης του αποικιακού καθεστώτος (Πηγή: Luif P., 2003)

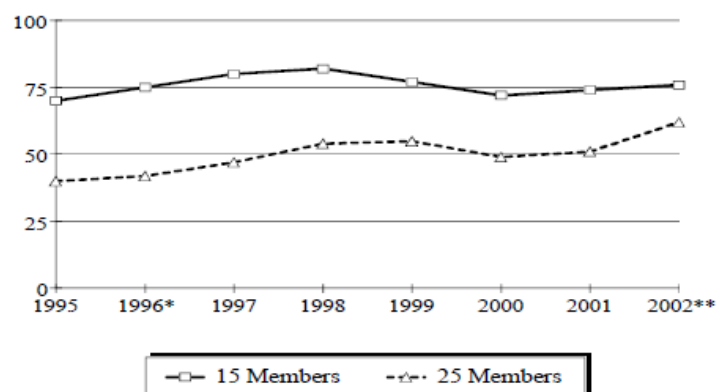
Notes:

* 1996 EU without Greece;

** until 31 December 2002.

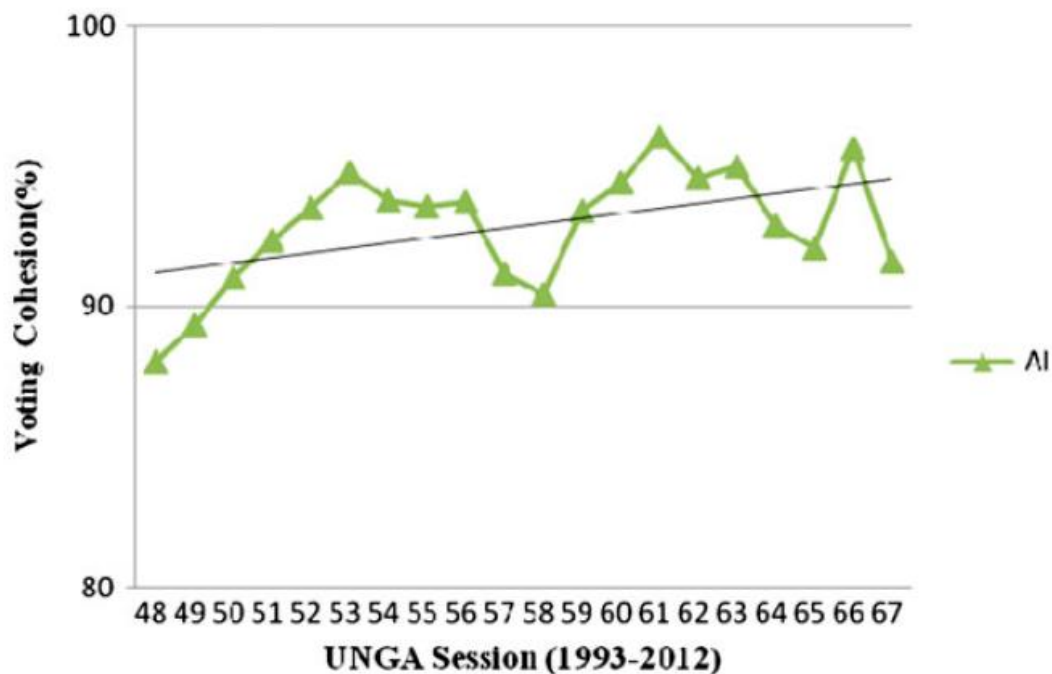
Γράφημα 3: Συνοχή στην Ε.Ε. των 15 κρατών μελών σε σύγκριση με τη Συνοχή στην Ε.Ε. των 25 κρατών μελών (Πηγή: Luif P., 2003)

Consensus among 15 EU members compared with (assumed) 25 EU members

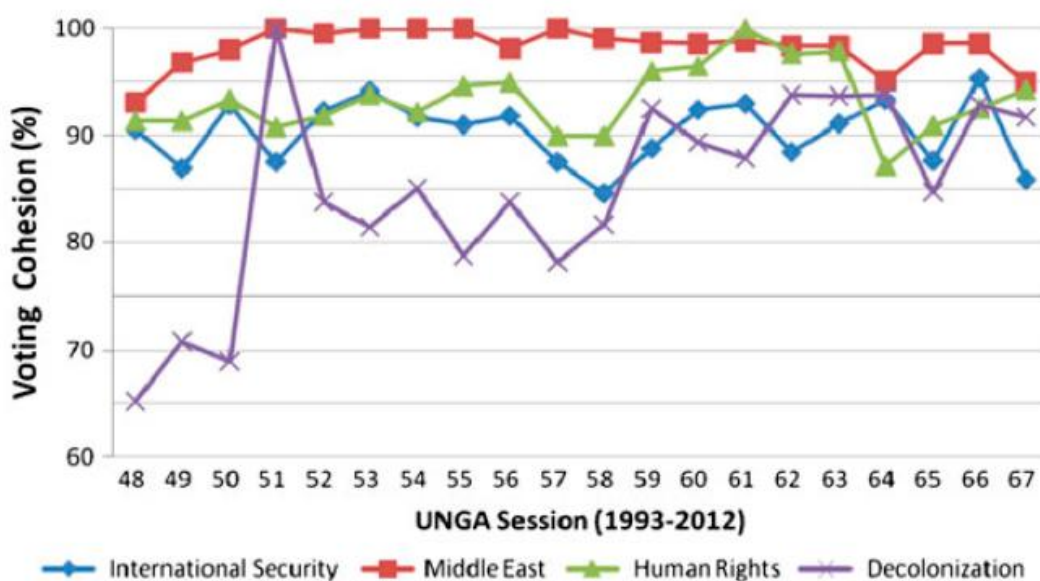

Notes: * 1996 EU without Greece; ** until 31 December 2002.

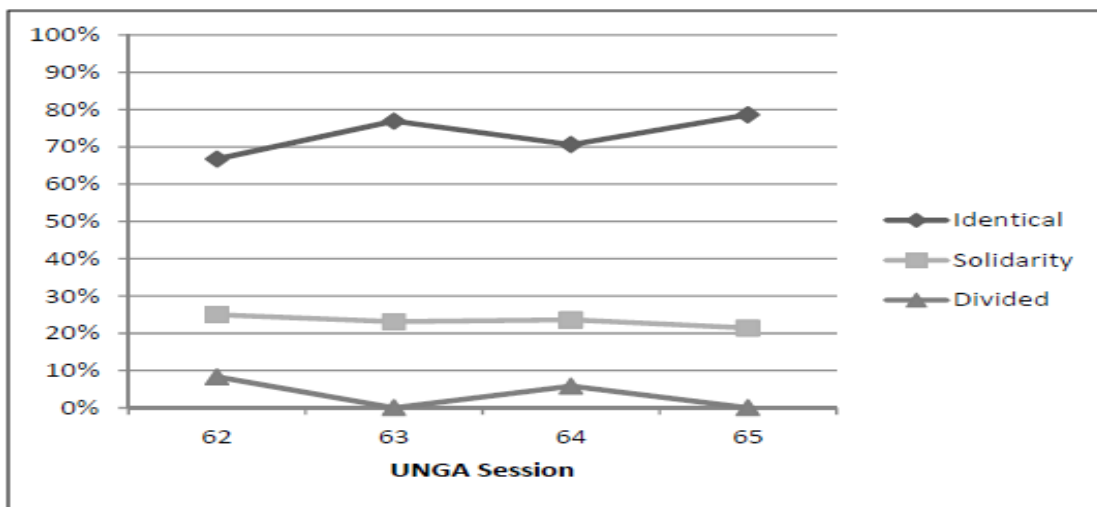
Γράφημα 4: Συνοχή των κρατών μελών της Ε.Ε. κατά την περίοδο 1993-2012 (Πηγή: Xi Jin and Madeleine O. Hosli, 2013 “Pre- and Post-Lisbon: European Union Voting in the United Nations General Assembly”, *West European Politics*, 36:6)

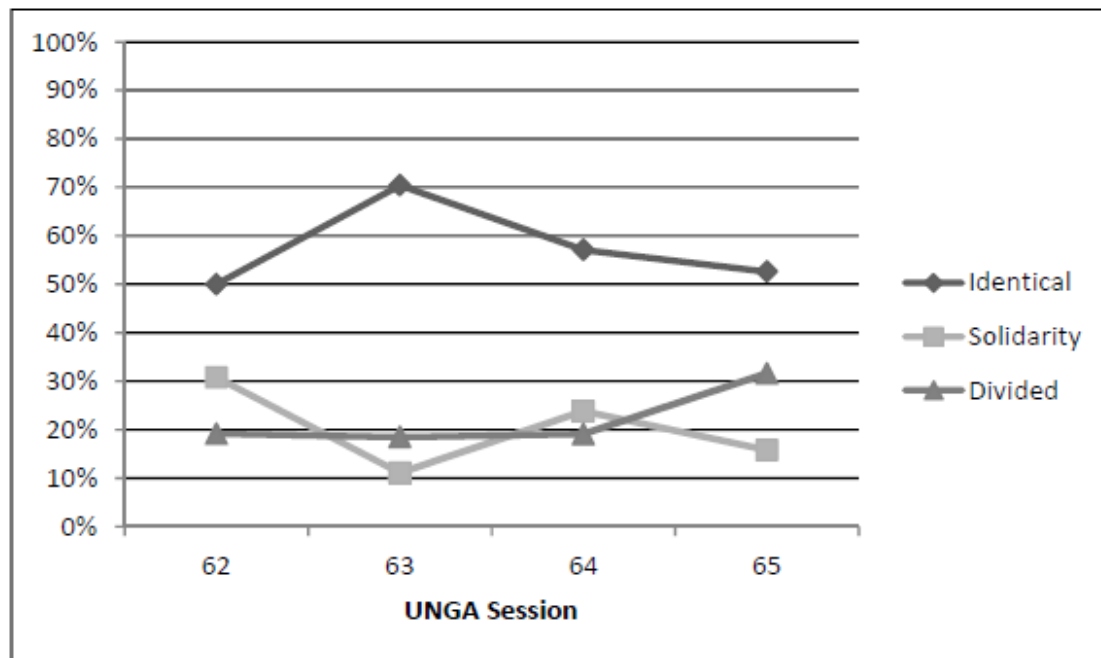
Γράφημα 5: Συνοχή των κρατών μελών της Ε.Ε. σε επιμέρους τομείς κατά την περίοδο 1993-2012 (Πηγή: Xi Jin and Madeleine O. Hosli, 2013)

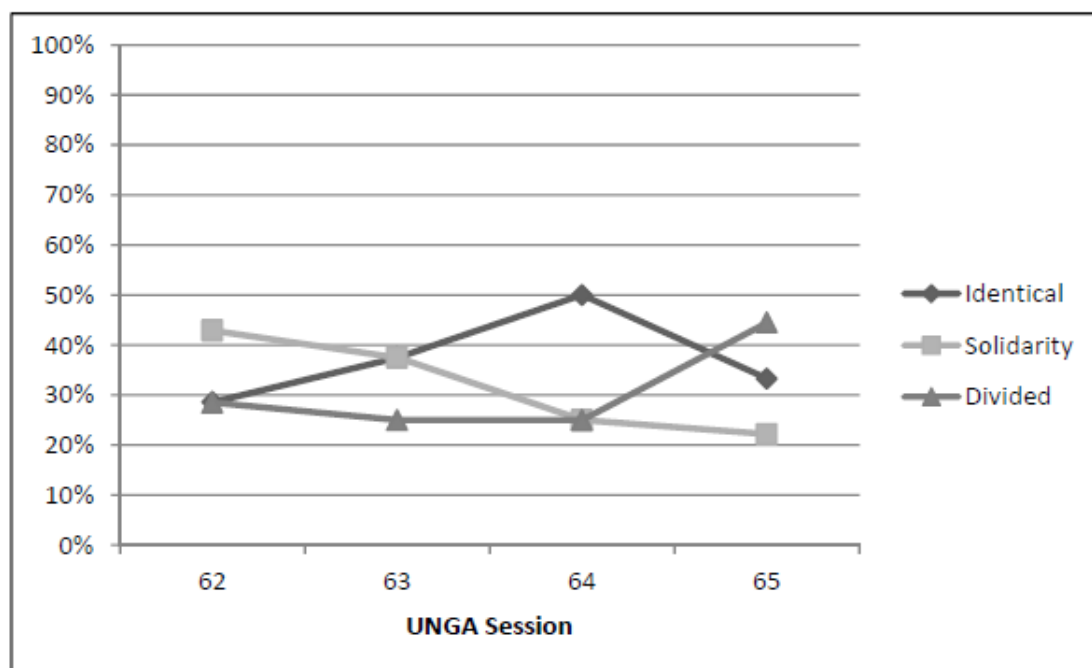
Γράφημα 6: Συνοχή των κρατών μελών της Ε.Ε. στο ζήτημα της Μέσης Ανατολής κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ της 62^{ης} και της 65^{ης} συνόδου της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (Πηγή: Johannes Arvidson Persson, 2012 “Cohesion or Cacophony? An analysis of EU voting behaviour in the United Nations General Assembly from the 62nd until the 65th session”, *CFE Working paper series No. 48*, Sweden: Centre for European Studies at Lund University, διαθέσιμο διαδικτυακά: <http://www.cfe.lu.se/sites/cfe.lu.se/files/cfewp48.pdf> (Ημερομηνία πρόσβασης: 3/10/2017))

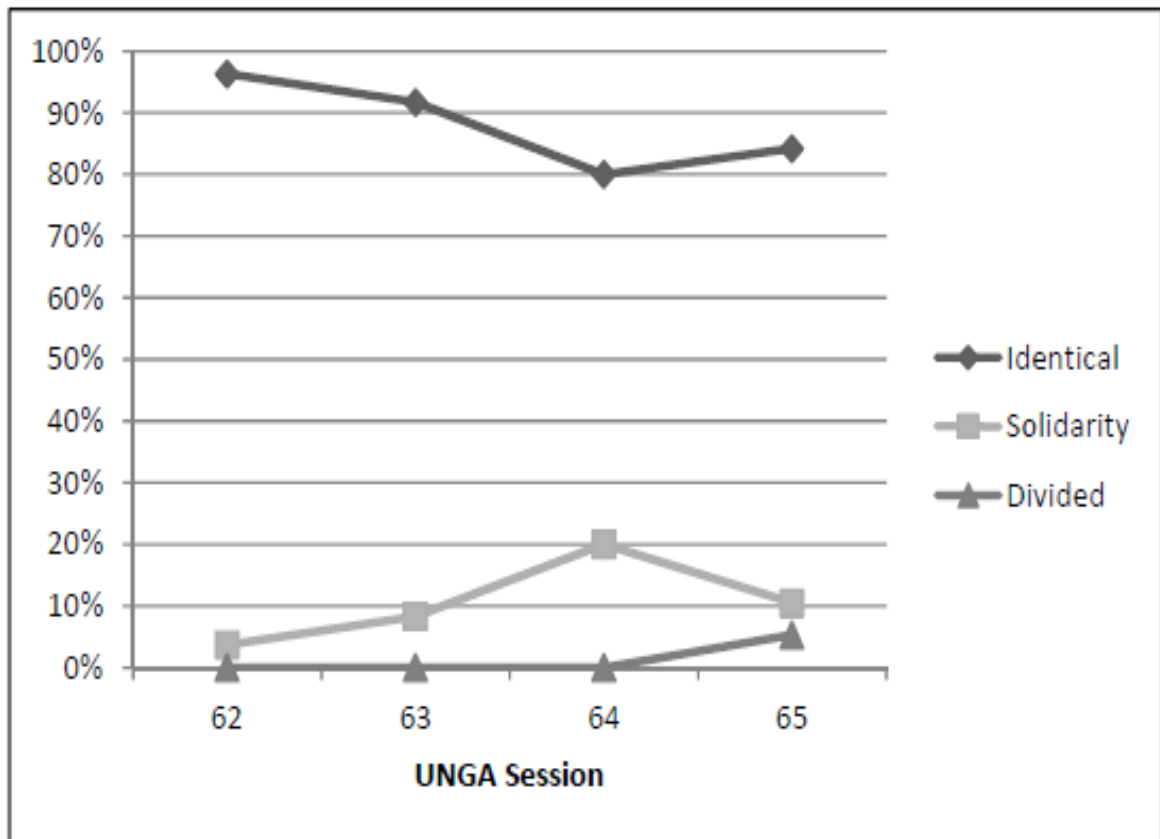
Γράφημα 7: Συνοχή των κρατών μελών της Ε.Ε. στο θέμα της διεθνούς ασφάλειας κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ της 62^{ης} και της 65^{ης} συνόδου της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών Διεθνής Ασφάλεια (Πηγή: Johannes Arvidson Persson, 2012)

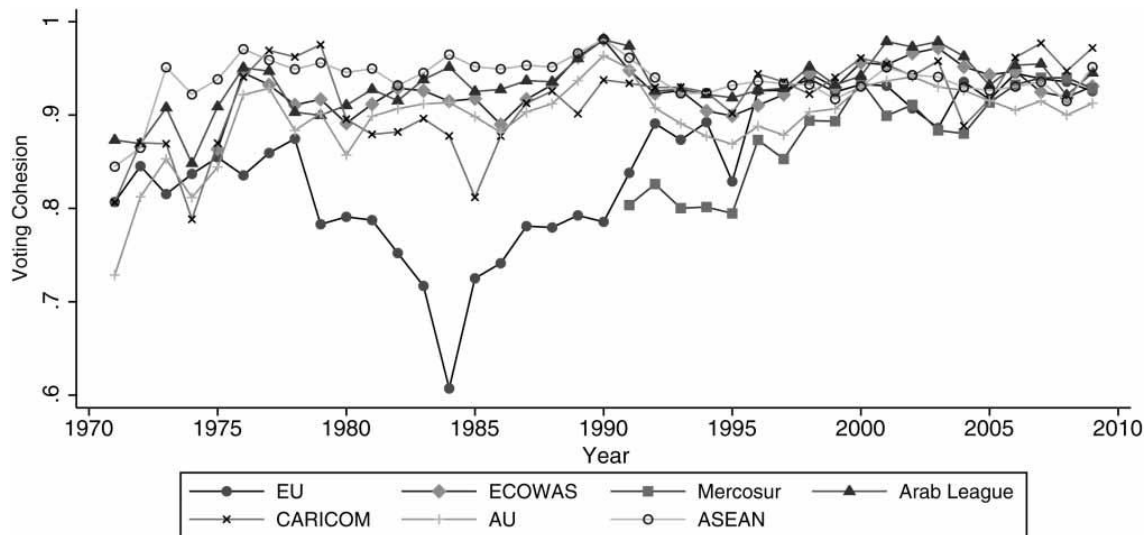
Γράφημα 8: Συνοχή των κρατών μελών της Ε.Ε. στο ζήτημα της διεθνούς ασφάλειας κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ της 62^{ης} και της 65^{ης} συνόδου της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (Πηγή: Johannes Arvidson Persson, 2012)

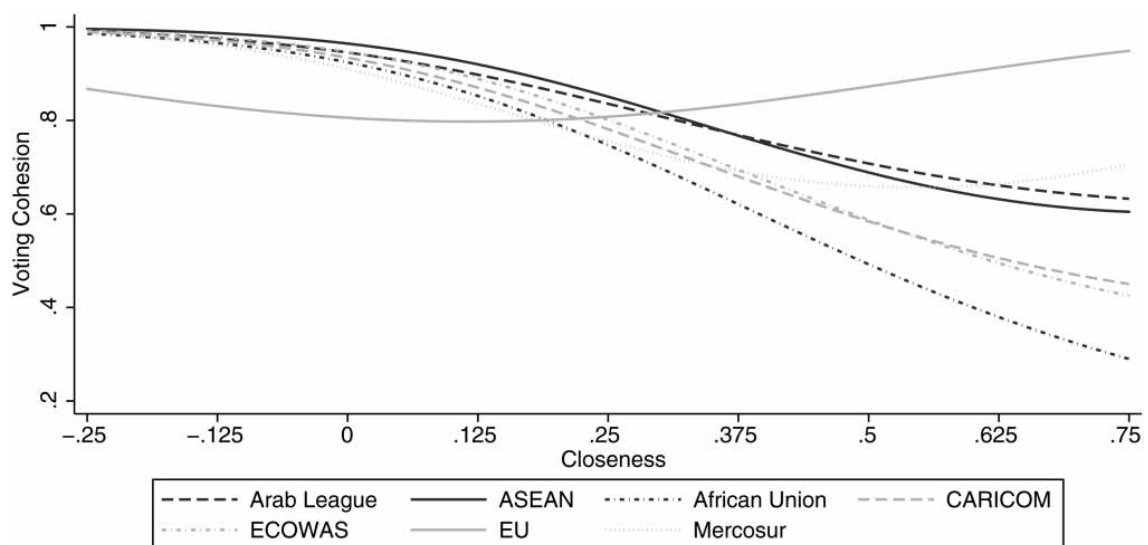
Γράφημα 9: Συνοχή των κρατών μελών της Ε.Ε. στο ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ της 62^{ης} και της 65^{ης} συνόδου της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (Πηγή: Johannes Arvidson Persson, 2012)

Γράφημα 10: Συνοχή των κρατών μελών της Ε.Ε. σε σχέση με άλλους περιφερειακούς οργανισμούς (Πηγή: Nicolas Burmester and Michael Jankowski, 2014, “Reassessing the European Union in the United Nations General Assembly” *Journal of European Public Policy*, UK: Routledge)

Γράφημα 11: Συνοχή των κρατών μελών της Ε.Ε. σε διαφιλονικούμενα ζητήματα (Πηγή: Nicolas Burmester and Michael Jankowski, 2014)

Πίνακας 1: Απόκλιση των κρατών μελών της Ε.Ε. από την πλειοψηφική θέση της Ένωσης (Πηγή: Luif P., 2003)

Distance from the EU *majority*: all votes
(Maximum distance from the EU majority = 100, minimum = 0)

	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996*	1997	1998	1999	2000	2001	2002**
Austria	17	15	26	27	19	23	22	11	6	8	5	2	5	4	1	2	2	2	3
Finland	21	18	25	27	21	21	18	7	5	5	1	4	2	4	1	1	1	1	1
Sweden	20	14	21	25	21	22	21	7	6	7	5	1	6	4	2	4	2	4	4
Spain	26	20	20	20	13	13	14	10	7	7	3	2	3	1	1	1	2	2	3
Portugal	17	14	12	6	1	2	2	4	2	1	0	1	2	1	1	1	1	1	4
Greece	28	20	35	32	24	22	15	12	8	8	2	4	n/a	1	1	1	1	1	2
Ireland	10	11	18	17	15	17	17	10	5	7	5	2	6	5	3	4	4	5	5
Denmark	9	14	13	11	11	11	11	4	3	2	0	0	2	2	1	1	0	2	1
UK	9	9	12	9	9	10	15	10	10	9	10	13	7	7	10	9	9	9	8
France	13	8	8	11	7	8	14	7	6	9	12	8	7	6	10	13	13	9	8
Italy	8	3	3	4	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	1	2	3	2
Germany (FR)	5	5	7	3	4	3	1	3	1	1	0	2	2	1	1	2	1	1	2
Netherlands	9	3	3	2	2	0	0	1	0	1	1	5	3	2	1	1	1	1	2
Luxembourg	1	3	2	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	2	1	1	1	1	1
Belgium	1	1	2	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1

Notes: * 1996 EU without Greece; ** until 31 December 2002; n/a: absent in more than one third of the votes.

Πίνακας 2: Απόκλιση των κρατών μελών της Ε.Ε. από την πλειοψηφική θέση της Ένωσης σε ζητήματα Μέσης Ανατολής (Πηγή: Luif P., 2003)

Distance from the EU *majority*: Middle East questions
(Maximum distance from the EU majority = 100, minimum = 0)

	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996*	1997	1998	1999	2000	2001	2002**
Austria	7	11	17	16	12	7	9	5	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finland	6	4	10	13	8	3	4	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sweden	6	4	10	15	9	4	5	2	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spain	35	44	28	22	19	12	15	12	11	13	3	3	2	0	0	0	0	0	0
Portugal	24	33	18	9	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Greece	35	44	35	31	25	24	16	12	11	13	3	3	n/a	0	0	0	0	0	0
Ireland	2	5	0	2	3	0	0	0	2	3	3	3	0	0	0	0	0	0	0
Denmark	4	5	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
UK	2	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
France	11	2	1	2	0	0	0	0	0	6	3	3	0	0	0	0	0	0	0
Italy	2	2	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
Germany (FR)	2	0	3	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
Netherlands	4	0	0	0	0	1	0	2	0	0	3	0	0	0	0	0	0	2	0
Luxembourg	2	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
Belgium	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3

Notes: * 1996 EU without Greece; ** until 31 December 2002; n/a: absent from more than one third of the votes.

Πίνακας 3: Απόκλιση των κρατών μελών της Ε.Ε. από την πλειοψηφική θέση της Ένωσης σε θέματα ασφάλειας και αφοπλισμού (Πηγή: Luif P., 2003)

Distance from the EU *majority*: security, disarmament
(Maximum distance from the EU majority = 100, minimum = 0)

	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996 *	1997	1998	1999	2000	2001	2002 **
Austria	13	34	47	39	39	42	33	26	6	12	10	2	10	8	3	4	3	1	4
Finland	25	50	54	44	38	39	29	15	6	9	0	0	3	4	1	3	2	1	3
Sweden	15	32	46	41	39	41	35	18	6	12	8	2	11	8	4	8	5	7	8
Spain	10	8	19	14	11	13	6	3	0	0	3	2	1	0	1	1	2	1	3
Portugal	5	6	5	5	0	1	4	12	3	0	0	1	1	1	0	0	0	0	3
Greece	8	28	48	43	34	31	12	15	6	3	0	2	n/a	0	0	0	0	0	0
Ireland	13	30	46	34	34	37	29	24	9	12	7	2	11	10	4	9	6	9	10
Denmark	3	18	28	16	23	21	17	9	3	0	0	0	3	4	1	0	0	0	0
UK	10	10	13	9	15	14	31	18	32	18	17	13	8	6	13	14	11	13	15
France	15	6	8	18	25	18	37	18	9	12	18	10	10	7	14	24	23	14	15
Italy	3	2	1	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	3	1
Germany (FR)	0	2	1	1	2	3	0	3	0	0	0	2	3	1	0	0	2	1	3
Netherlands	3	4	5	0	0	0	0	3	0	0	1	2	1	1	0	0	0	0	0
Luxembourg	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Belgium	0	0	0	1	0	0	0	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0

Notes: * 1996 EU without Greece; ** until 31 December 2002; n/a: absent from more than one third of the votes.

Πίνακας 4: Απόκλιση των κρατών μελών της Ε.Ε. από την πλειοψηφική θέση της Ένωσης στο θέμα της κατάργησης του αποικιακού καθεστώτος (Πηγή: Luif P., 2003)

Distance from the EU *majority*: decolonisation
(Maximum distance from the EU majority = 100, minimum = 0)

	1995	1996 *	1997	1998	1999	2000	2001	2002 **
Austria	15	6	0	0	0	0	6	5
Finland	0	6	11	6	0	6	0	0
Sweden	15	6	0	0	0	0	6	5
Spain	15	6	5	0	0	6	6	5
Portugal	15	6	5	0	0	6	6	n/a
Greece	15	n/a	11	0	0	0	0	5
Ireland	15	6	5	0	0	6	6	5
Denmark	15	6	0	0	0	0	11	5
UK	46	24	32	38	40	39	28	25
France	15	12	26	25	27	22	22	15
Italy	0	6	0	0	0	0	0	0
Germany (FR)	8	0	5	6	7	6	0	0
Netherlands	8	6	5	6	7	6	0	5
Luxembourg	0	6	5	6	7	6	6	5
Belgium	8	6	5	6	7	6	0	0

Notes: * 1996 EU without Greece; ** until 31 December 2002; n/a: absent from more than one third of the votes.

Πίνακας 5: Απόκλιση των κρατών μελών της Ε.Ε. από την πλειοψηφική θέση της Ένωσης σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Πηγή: Luif P., 2003)

Distance from the EU *majority*: human rights
(Maximum distance from the EU majority = 100, minimum = 0)

	1995	1996 *	1997	1998	1999	2000	2001	2002 **
Austria	0	0	0	0	3	4	4	3
Finland	0	0	4	0	0	0	0	0
Sweden	0	0	4	0	3	0	0	0
Spain	5	4	4	6	3	4	4	5
Portugal	0	0	4	6	3	4	4	5
Greece	14	n/a	4	6	3	4	4	5
Ireland	5	4	4	6	3	4	4	2
Denmark	0	0	4	0	3	0	0	0
UK	0	0	4	0	0	0	0	0
France	5	4	4	6	3	4	4	3
Italy	0	0	0	0	3	4	4	3
Germany (FR)	0	0	0	0	3	0	0	2
Netherlands	0	0	4	0	3	0	0	2
Luxembourg	0	0	4	0	0	0	0	0
Belgium	0	0	0	0	0	0	0	0

Notes: * 1996 EU without Greece; ** until 31 December 2002; n/a: absent from more than one third of the votes.

Πίνακας 6: Δείκτης Συνοχής Ψήφου των κρατών μελών της Ε.Ε. με τους εταίρους τους κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ της 62^{ης} και της 65^{ης} συνόδου της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (Πηγή: Johannes Arvidson Persson, 2012 “Cohesion or Cacophony? An analysis of EU voting behaviour in the United Nations General Assembly from the 62nd until the 65th session”, *CFE Working paper series No. 48*, Sweden: Centre for European Studies at Lund University)

62		63		64		65	
Belgium	97,85	Bulgaria	98,02	Greece	97,27	Denmark	96,72
Denmark	97,82	Estonia	98,02	Luxembourg	97,18	Bulgaria	96,63
Portugal	97,67	Hungary	98,02	Estonia	97,13	Poland	96,63
Lithuania	97,62	Luxembourg	98,01	Latvia	97,07	Germany	96,6
Greece	97,6	Slovenia	98,01	Bulgaria	96,95	Greece	96,6
Slovenia	97,6	Lithuania	97,95	Spain	96,9	Estonia	96,52
Slovakia	97,57	Belgium	97,91	Denmark	96,77	Luxembourg	96,52
Luxembourg	97,5	Portugal	97,88	Slovakia	96,71	Portugal	96,52
Finland	97,49	Finland	97,65	Finland	96,51	Slovakia	96,51
Romania	97,37	Germany	97,65	Portugal	96,46	Czech Rep.	96,48
Estonia	97,35	Italy	97,65	Slovenia	96,43	Lithuania	96,48
Netherlands	97,35	Poland	97,64	Belgium	96,37	Latvia	96,47
Hungary	97,32	Czech Rep.	97,63	Romania	96,32	Slovenia	96,41
Latvia	97,32	Denmark	97,63	Hungary	96,3	Hungary	96,4
Poland	97,3	Latvia	97,38	Czech Rep.	96,26	Netherlands	96,4
Germany	97,27	Greece	97,24	Netherlands	96,26	Italy	96,36
Italy	97,27	Netherlands	97,24	Germany	96,18	Romania	96,14
Bulgaria	97,16	Slovakia	97,15	Italy	96,1	Finland	96,09
Spain	97,05	Spain	97,07	Lithuania	95,82	Belgium	95,97
Sweden	96,29	Sweden	96,95	Austria	95,76	Spain	95,13
Ireland	96,12	Romania	96,79	Sweden	95,7	Sweden	94,78
Cyprus	95,87	Ireland	96,59	Ireland	95,27	Austria	94,5
Czech Rep.	95,79	Austria	96,52	Poland	95,26	Ireland	94,5
Malta	95,57	Malta	95,44	Malta	94,17	Cyprus	93,58
Austria	95,49	Cyprus	93,78	Cyprus	93,64	Malta	93,28
France	90,63	France	91,32	UK	89,43	France	88,65
UK	88,63	UK	89,58	France	89,2	UK	85,27
EU mean	96,51	EU mean	96,77	EU mean	95,68	EU mean	95,26

Παράρτημα ΙΙΙ: Η Επίδοση της Ε.Ε. στην Τρίτη Επιτροπή

Πίνακας 1: Συνοχή στην ψηφοφορία των κρατών μελών της Ε.Ε. στην Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης κατά την περίοδο 1990-2015

Γ.Σ. Σύνοδος/έτος	Αριθμός ψήφων, συμπεριλαμβανομένων των ψήφων σε παραγράφους, τροπολογίες, ψηφίσματα, αποφάσεις και προτάσεις	Αριθμός διαιρεμένων ψήφων	Συνοχή της Ε.Ε. στην ψηφοφορία (ποσοστό ψήφων στις οποίες υπήρξε ομοφωνία μεταξύ των κρατών μελών)	Θέματα στα οποία διαχωρίστηκε η θέση των κρατών μελών
70 ^η – 2015	21	4	81%	δικαίωμα στην ανάπτυξη, επιρροή της παγκοσμιοποίησης στα ανθρώπινα δικαιώματα, Συρία, Συνέχεια της Διακήρυξης του Ντέρμπαν
69 ^η – 2014	22	2	91%	δικαίωμα στην ανάπτυξη, Συνέχεια της Διακήρυξης του Ντέρμπαν

68 ^η – 2013	16	2	87.5%	δικαίωμα στην ανάπτυξη, Συνέχεια της Διακήρυξης του Ντέρμπαν
67 ^η – 2012	23	2	91%	δικαίωμα στην ανάπτυξη, Συνέχεια της Διακήρυξης του Ντέρμπαν
66 ^η – 2011	20	2	90%	δικαίωμα στην ανάπτυξη, Συνέχεια της Διακήρυξης του Ντέρμπαν
65 ^η - 2010	22	2	91%	δικαίωμα στην ανάπτυξη, Συνέχεια της Διακήρυξης του Ντέρμπαν
64 ^η – 2009	23	3	87%	δικαίωμα στην ανάπτυξη, Συνέχεια της Διακήρυξης του Ντέρμπαν, έγγραφο με τα τελικά πορίσματα του Durban

63 ^η – 2008	41	3	93%	Ιράν, Συνέχεια της Διακήρυξης του Ντέρμπαν, παράγραφο για απόφαση σχετικά με την Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (Committee on the Elimination of National Discrimination – CERD)
62 ^η – 2007	46	1	98%	Παράγραφο στην απόφαση σχετικά με τη Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διακρίσεων κατά των Γυναικών (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women- CEDAW)
61 ^η – 2006	32	0	100%	--

60 th – 2005	38	3	92%	Διεθνές Ινστιτούτο Ερευνών και Εκπαίδευσης για την Πρόοδο των Γυναικών (International Research and Training Institute for the Advancement of Women INSTRAW), δικαίωμα στην ανάπτυξη, Βόρειος Κορέα
59η – 2004	42	2	95.25%	INSTRAW, δικαίωμα στην ανάπτυξη

58 ^η – 2003	36	8	78%	INSTRAW, μισθοφόροι ειδικός εκπρόσωπος για θέματα βίας κατά παιδιών σε διάρκεια πολέμου; αυτοδιάθεση, δικαίωμα στην υγεία, δικαίωμα στην ανάπτυξη, τρομοκρατία, πρόκληση στην απόφαση για τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό
57 ^η – 2002	46	4	91%	INSTRAW. μισθοφόροι, τροπολογία στην απόφαση για το δικαίωμα στο φαγητό, δίκες των ερυθρών Χμερ
56 ^η – 2001	16	1	94%	Μισθοφόροι
55 ^η – 2000	16 (2 not roll call)	1	94%	Μισθοφόροι
54 ^η – 1999	29	2	93%	Μισθοφόροι, δικαίωμα στην ανάπτυξη

53 ⁿ – 1998	11 (1 όχι ονομαστική ψηφοφορία στο θέμα των μισθοφόρων)	0	100%	
52 ⁿ – 1997	18	2	88.8%	Μισθοφόροι, δικαίωμα στην ανάπτυξη
51 st – 1996	13	2	84.5%	Μισθοφόροι, Βοσνία Ερζεγοβίνη, Κροατία και Σερβία-Μαυροβούνιο
50 th – 1995	17	3	82.3%	Μισθοφόροι, Κόσοβο, Βοσνία Ερζεγοβίνη, Κροατία και Σερβία-Μαυροβούνιο
49 th – 1994	19	5	73.5%	Αυτοδιάθεση, μισθοφόροι, θανατική ποινή, επανένωση οικογενειών, Κόσοβο
48 ⁿ – 1993	15	2	86.5%	Αυτοδιάθεση, μισθοφόροι
47 ⁿ – 1992	14	3	78.5%	Αυτοδιάθεση, μισθοφόροι, εκλογές

46 ^η – 1991	10	3	70%	Κοινωνική ανάπτυξη Αυτοδιάθεση, μισθοφόροι
45 ^η – 1990	13	5	61.5%	Νότιος Αφρική, φυλετικές διακρίσεις (2 ψηφοί), αυτοδιάθεση, μισθοφόροι

Πηγή: αρχεία ψηφοφοριών της Τρίτης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, διαθέσιμα στη διεύθυνση <http://www.un.org/en/ga/third/index.shtml>, όπως αναφέρεται στο Smith K.E. (2017) “The EU in the Third Committee of UNGA” In Blavoukos S., Bourantonis D. (eds) *The EU in UN Politics. Palgrave Studies in European Union Politics*. London: Palgrave Macmillan.

Πίνακας 2: Αποφάσεις προωθούμενες από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης κατά την περίοδο 1990-2015

Γ.Σ. Σύνοδος/ έτος	Αριθμός και θέμα των προωθούμενων αποφάσεων από την Ε.Ε.	Ποσοστό Επιτυχίας
70 ^η – 2015	4: Μυανμάρ, Βόρειος Κορέα, δικαιώματα του παιδιού, ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων	Όλες πέρασαν, 2 χωρίς ψηφοφορία. Τα δικαιώματα του παιδιού με ψηφοφορία (129-0-44) και 2 τροπολογίες απορριφθείσες από την Ε.Ε. και άλλους (67-85-15, 63-90-11). Η Βόρειος Κορέα με ψηφοφορία (112-19-50)

69 ^η - 2014	4: Μυανμάρ, Βόρειος Κορέα, δικαιώματα του παιδιού, ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων	Όλες πέρασαν, 3 χωρίς ψηφοφορία. Η Βόρειος Κορέα με ψηφοφορία (119-19-55)
68 ^η – 2013	4: Μυανμάρ, Βόρειος Κορέα, δικαιώματα του παιδιού, ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων	Όλες πέρασαν χωρίς ψηφοφορία
67 ^η – 2012	4: Μυανμάρ, Βόρειος Κορέα, δικαιώματα του παιδιού, ελευθερία της θρησκείας ή των πεποιθήσεων	Όλες πέρασαν χωρίς ψηφοφορία
66 th – 2011	4: Μυανμάρ, Βόρειος Κορέα, δικαιώματα του παιδιού, εξάλειψη κάθε διάκρισης λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων	Όλες πέρασαν, 2 χωρίς ψηφοφορία, η Μυανμάρ με ψηφοφορία (98-25-63), η Βόρειος Κορέα με ψηφοφορία (112-16-55); 2 τροπολογίες στην απόφαση για τα δικαιώματα του παιδιού απορρίφθηκαν από την Ε.Ε. και άλλους (48-78-21, 26-78-27)
65 ^η - 2010	4: Μυανμάρ, Βόρειος Κορέα, δικαιώματα του παιδιού, εξάλειψη κάθε διάκρισης λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων	Όλες πέρασαν, 2 χωρίς ψηφοφορία, η Μυανμάρ με ψηφοφορία (96-28-60), η Βόρειος Κορέα με ψηφοφορία (100-18-60)
64 ^η – 2009	4: Μυανμάρ, Βόρειος Κορέα, δικαιώματα του παιδιού, εξάλειψη κάθε διάκρισης λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων	Όλες πέρασαν, 2 χωρίς ψηφοφορία, η Μυανμάρ με ψηφοφορία (92-26-65), η Βόρειος Κορέα με ψηφοφορία (97-19-65)
63 ^η – 2008	4: Μυανμάρ, Βόρειος Κορέα, δικαιώματα του παιδιού, εξάλειψη κάθε διάκρισης λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων	Όλες πέρασαν, 1 χωρίς ψηφοφορία, δικαιώματα του παιδιού με ψηφοφορία (180-1-0), Μυανμάρ με ψηφοφορία (89-29- 63) το αίτημα για αναβολή της συζήτησης για τη Μυανμάρ απορρίφθηκε από την Ε.Ε. και άλλους (54-90-34), Βόρειος Κορέα με ψηφοφορία (95-24-62)

62 ^η – 2007	6: Λευκορωσία (με τις ΗΠΑ), Μυανμάρ, Βόρειος Κορέα, δικαιώματα του παιδιού, κατάργηση της θανατικής ποινής (συνυποστήριξη), εξάλειψη κάθε διάκρισης λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων	Όλες πέρασαν, 1 χωρίς ψηφοφορία, η απόφαση για την κατάργηση της θανατικής ποινής (99-52-33), 14 τροπολογίες απορρίφθηκαν από την Ε.Ε. και άλλους, 4 ψηφοφορίες για μέρη αποφάσεων ή διαδικαστικά ζητήματα επίσης απορρίφθηκαν από την Ε.Ε. και άλλους, τα δικαιώματα του παιδιού με ψηφοφορία, (176-1-0), η Λευκορωσία με ψηφοφορία (68-32-76), το αίτημα για αναβολή της συζήτησης για τη Λευκορωσία απορρίφθηκε με ψηφοφορία (65-79-31), η Μυανμάρ με ψηφοφορία (88-24-66), το αίτημα για αναβολή της συζήτησης για τη Λευκορωσία απορρίφθηκε με ψηφοφορία από την Ε.Ε. και άλλους (54-88-34), η Βόρειος Κορέα με ψηφοφορία (97-23-60)
61 ^η – 2006	4: Μυανμάρ, Βόρειος Κορέα, δικαιώματα του παιδιού, εξάλειψη κάθε διάκρισης λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων	Όλες πέρασαν: 1 χωρίς ψηφοφορία, δικαιώματα του παιδιού με ψηφοφορία (176-1-0), Μυανμάρ με ψηφοφορία (79-28-63), αίτημα για αναβολή της συζήτησης για τη Μυανμάρ απορρίφθηκε από την Ε.Ε. και άλλους (64-77-30), η Βόρειος Κορέα με ψηφοφορία (91-21-60)
60 th – 2005	7: Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Μυανμάρ, Βόρειος Κορέα, Σουδάν, Ουζμπεκιστάν, δικαιώματα του παιδιού, εξάλειψη κάθε διάκρισης λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων	Όλες εκτός από μία (Σουδάν) πέρασαν: 1 χωρίς ψηφοφορία, δικαιώματα του παιδιού (173-1-1), και 8 ψηφοφορίες σχετικά με τροπολογίες ή παραγράφους απορρίφθηκαν από την Ε.Ε. και άλλους, Δανικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (Danish Refugee Council- DRC) (96-2-66) και δύο ψηφοφορίες για παραγράφους εγκρίθηκαν από την Ε.Ε. και άλλους, αίτημα για αναβολή της συζήτησης για τη Μυανμάρ απορρίφθηκε από την Ε.Ε. και άλλους (54-77-35), Βόρειος Κορέα (84-22-62), αίτημα για αναβολή της συζήτησης για το Σουδάν εγκρίθηκε παρά τις αντιρρήσεις της Ε.Ε. (84-79-12), Ουζμπεκιστάν (73-38-58) και αίτημα για αναβολή της συζήτησης απορρίφθηκε από την Ε.Ε. και άλλους (65-75-28)

59 ^η – 2004	6: δικαιώματα του παιδιού, Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Μυανμάρ, Σουδάν, Τουρκμενιστάν, Ζιμπάμπουε	4 εγκρίθηκαν και 2 (Σουδάν, Ζιμπάμπουε) απορρίφθηκαν: 1 (Μυανμάρ) πέρασε χωρίς ψηφοφορία, δικαιώματα του παιδιού (170-2-3) και 7 άλλες ψηφοφορίες σχετικά με παραγράφους ή τροπολογίες πέρασαν ή απορρίφθηκαν σύμφωνα με τις προτιμήσεις της Ε.Ε., DRC (72-2-94), αίτημα για αναβολή της συζήτησης για το Σουδάν εγκρίθηκε παρά τις αντιρρήσεις της Ε.Ε. (91-74-11), Τουρκμενιστάν (65-49-56); αίτημα για αναβολή της συζήτησης για τη Ζιμπάμπουε εγκρίθηκε παρά τις αντιρρήσεις της Ε.Ε. (92-72-9)
58 ^η – 2003	4: Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Μυανμάρ, Τουρκμενιστάν, δικαιώματα του παιδιού	Όλες εγκρίθηκαν: 1 χωρίς ψηφοφορία (Μυανμάρ), δικαιώματα του παιδιού (159-1-0) και δύο απόπειρες να απορριφθούν μέρη της απόφασης απορρίφθηκαν από την Ε.Ε. και άλλους, DRC (74-3-85) και 4 ψηφοφορίες σχετικά με παραγράφους ή τροπολογίες πέρασαν ή απορρίφθηκαν από την Ε.Ε. και άλλους, Τουρκμενιστάν (72-37-53)
57 ^η – 2002	5: Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Ιράκ, Μυανμάρ, Σουδάν, δικαιώματα του παιδιού	Όλες εγκρίθηκαν: 1 (Μυανμάρ) χωρίς ψηφοφορία, δικαιώματα του παιδιού (164-1-0), DRC (83-3-72) και 1 ψηφοφορία για μία παράγραφο εγκρίθηκε σε συμφωνία με τις προτιμήσεις της Ε.Ε., Ιράκ (86-4-71) και 4 ψηφοφορίες για παραγράφους εγκρίθηκαν από την Ε.Ε. και άλλους, Σουδάν (74-53-29)
56 ^η – 2001	5: Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Ιράν, Ιράκ, Σουδάν, δικαιώματα του παιδιού	Όλες εγκρίθηκαν: 1 (δικαιώματα του παιδιού) χωρίς ψηφοφορία, DRC (88-2-66), Ιράν (71-53-41), Ιράκ (91-3-55), Σουδάν (82-34-45)
55 ^η – 2000	5: Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Ιράν, Ιράκ, Σουδάν, δικαιώματα του παιδιού	Όλες εγκρίθηκαν, 4 με ψηφοφορία: DRC (94-4-55), Ιράν (58-53-48), Ιράκ (89-2-56), Σουδάν (75-30-45)
54 ^η – 1999	6 (5): Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Ιράν, Ιράκ, Σουδάν, θανατική ποινή (αποσύρθηκε), δικαιώματα του παιδιού	Η απόφαση για τη θανατική ποινή αποσύρθηκε, όλες οι άλλες εγκρίθηκαν, 4 με ψηφοφορία: DRC (), Ιράν (60-41-53); Ιράκ (96-2-51) και μια ψηφοφορία για ξεχωριστές παραγράφους (91-1-54), Σουδάν (81-28-42)

53 ^η – 1998	4: Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Ιράν, Ιράκ, δικαιώματα του παιδιού	Όλες εγκρίθηκαν, 2 με ψηφοφορία: Ιράν (63-35-60), Ιράκ (92-2-56) και Ε.Ε. και άλλες ψηφοφορίες υπέρ συγκεκριμένων παραγράφων στην απόφαση για το Ιράκ (88-1-55)
52 ^η – 1997	3: Ιράν, Ιράκ, Νιγηρία	Όλες εγκρίθηκαν, όλες με ψηφοφορία: Ιράν (68-27-49), Ιράκ (94-2-51), Νιγηρία (79-15-56)
51 ^η – 1996	4: Ιράν, Ιράκ, Νιγηρία, Ενίσχυση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ	Όλες εγκρίθηκαν, 3 με ψηφοφορία: Ιράν (78-26-49), Ιράκ (102-2-51), Νιγηρία (86-14-56)
50 ^η – 1995	4: Ιράν, Ιράκ, Νιγηρία, Ενίσχυση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ	Όλες εγκρίθηκαν, 3 με ψηφοφορία: Ιράν (74-26-49) και Ιράκ (104-4-49). Η απόφαση σχετικά με τη Νιγηρία πέρασε (98-12-42), και τρεις τροπολογίες απορρίφθηκαν από την Ε.Ε. και άλλους (18-85-33, 10-90-35, 23-80-30).
49 ^η – 1994	3: Ιράν, Ιράκ, τα δεινά των παιδιών του δρόμου	Όλες εγκρίθηκαν, 2 με ψηφοφορία: Ιράν (68-23-56) και Ιράκ (105-3-45)
48 ^η – 1993	3: Ιράν, Ιράκ, τα δεινά των παιδιών του δρόμου	Όλες εγκρίθηκαν, 2 με ψηφοφορία: Ιράν (68-22-45) και Ιράκ (105-2-41)
47 ^η - 1992	3: Ιράν, Ιράκ, τα δεινά των παιδιών του δρόμου	Όλες εγκρίθηκαν, 2 με ψηφοφορία: Ιράν (83-16-34) και Ιράκ (110-2-26)
46 ^η – 1991	--	
45 ^η – 1990	--	

Πηγή: Λίστα κατάστασης προτάσεων για κάθε σύνοδο της Τρίτης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, διαθέσιμη στη διεύθυνση <http://www.un.org/en/ga/third/index.shtml>, όπως αναφέρεται στο στο Smith K.E. (2017) “The EU in the Third Committee of UNGA” In Blavoukos S., Bourantonis D. (eds) *The EU in UN Politics. Palgrave Studies in European Union Politics*. London: Palgrave Macmillan.

Παράρτημα IV: Η Επίδοση της Ε.Ε. στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Πίνακας 1: Δηλώσεις/ παρεμβάσεις/ αιτιολογήσεις ψήφων/ συνοχή στην ψηφοφορία της Ε.Ε. στην Ε.Α.Δ. κατά την περίοδο 2002-2005 (Πηγή: Karen E. Smith K. (2010) “The European Union at the Human Rights Council: speaking with one voice but having little influence”, *Journal of European Public Policy*, 17:2, 224-241. και Smith K. (2011), “European Parliament and the Review of the Human Rights Council”, *study requested by the European Parliament's Committee on Subcommittee on Human Rights*, διαθέσιμη στη διεύθυνση

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2011/433870/EXPO-DROI_ET\(2011\)433870_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2011/433870/EXPO-DROI_ET(2011)433870_EN.pdf), ημερομηνία πρόσβασης 18/10/2017).

	Ε.Α.Δ. 2002	Ε.Α.Δ. 2003	Ε.Α.Δ. 2004	Ε.Α.Δ. 2005
Δηλώσεις/ παρεμβάσεις σε δημόσιες συζητήσεις και διαδραστικούς διαλόγους	12	10	14	12
Αιτιολογήσεις ψήφων/ δηλώσεις που έγιναν κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας	33	30	32	35
Ποσοστό διαφορετικών ψήφων ως ποσοστό % των ονομαστικών ψηφοφοριών	18,87% (10 από 53 ψήφους)	12,3% (7 από 57 ψήφους)	3,48%	6,25% (4 από 64 ψήφους)

Πίνακας 2: Δηλώσεις/ παρεμβάσεις/ αιτιολογήσεις ψήφων/ συνοχή στην ψηφοφορία της Ε.Ε. στο Σ.Α.Δ. κατά την περίοδο 2006-2009. (Πηγή Smith K. 2010, 2011, βλ. ανωτέρω πίνακα 1).

	Σ.Α.Δ. 2006 (τακτικές σύνοδοι 1-3)	Σ.Α.Δ. 2007 (τακτικές σύνοδοι 4-6)	Σ.Α.Δ. 2008 (τακτικές σύνοδοι 7-9)	Σ.Α.Δ. 2009 (τακτικές σύνοδοι 10-12)	Σ.Α.Δ. 2010 (τακτικές σύνοδοι 13-15)	Σ.Α.Δ. (έκτακτες σύνοδοι 1-14)
Δηλώσεις/ παρεμβάσεις σε δημόσιες συζητήσεις και διαδραστικούς διαλόγους	55	70	96	80	92	14
Αιτιολογήσεις ψήφων/ δηλώσεις που έγιναν κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας	15	22	34	27	23	10
Ποσοστό διαφορετικών ψήφων ως ποσοστό % των ονομαστικών ψηφοφοριών	0%	0%	0%	4% (1 από 25 ψήφους)	15% (3 από 20 ονομαστικές ψηφοφορίες)	20% (2 από συνολικά 10 ονομαστικές ψηφοφορίες)

Πίνακας 3: Υποστηριζόμενες από την Ε.Ε. αποφάσεις στην Ε.Α.Δ. κατά την περίοδο 2002-2005. (Πηγή Smith Κ. 2010, 2011, βλ. ανωτέρω πίνακα 1)

	Ε.Α.Δ. 2002	Ε.Α.Δ. 2003	Ε.Α.Δ. 2004	Ε.Α.Δ. 2005
	11:	11:	10:	8:
	Τσετσενία	Τσετσενία	Λευκορωσία	Τσαντ: συμβουλευτικές υπηρεσίες
	Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό	Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό	Τσετσενία	Λιβερία
	Ιράν	Ιράκ	Ισραηλινοί εποικισμοί	Μυανμάρ
	Ιράκ	Ισραηλινοί εποικισμοί	Μυανμάρ	Βόρειος Κορέα
	Ισραηλινοί εποικισμοί	Μυανμάρ	Βόρειος Κορέα	Δικαιώματα του παιδιού
	Μυανμάρ	Βόρειος Κορέα	Τουρκμενιστάν	Θανατική ποινή
	Νοτιοανατολική Ευρώπη	Σουδάν	Ζιμπάμπουε	Θρησκευτική μισαλλοδοξία
	Σουδάν	Τουρκμενιστάν	Δικαιώματα του παιδιού	(+Σουδάν που αποσύρθηκε)
	Ζιμπάμπουε	Ζιμπάμπουε	Θανατική ποινή	
	Δικαιώματα του παιδιού	Δικαιώματα του παιδιού	Θρησκευτική μισαλλοδοξία	
	Θανατική ποινή	Θανατική ποινή		

Υποστηριζόμενες
αποφάσεις (Με
έντονο χρώμα
αυτές που
απορρίφθηκαν σε
ψηφοφορία)

Πίνακας 4: Υποστηριζόμενες από την Ε.Ε. αποφάσεις στο Σ.Α.Δ. κατά την περίοδο 2006-2009 (Πηγή Smith K. 2010, 2011, βλ. ανωτέρω Πίνακα 3)

	Σ.Α.Δ. 2006 (τακτικές σύνοδοι 1-3)	Σ.Α.Δ. 2007 (τακτικές σύνοδοι 4-6)	Σ.Α.Δ. 2008 (τακτικές σύνοδοι 7-9)	Σ.Α.Δ. 2009 (τακτικές σύνοδοι 10- 12)	Σ.Α.Δ. (ειδικές σύνοδοι 1-12)
	2:	8:	9:	6:	1:
	Αφγανιστάν (συμβουλευτικές υπηρεσίες- Νοέμβριος 2006)	Νταρφούρ (Μάρτιος 2007 και Ιούνιος 2007)	Δικαιώματα του παιδιού (Μάρτιος 2008)	Αούνγκ Σαν Σου κι (Οκτώβριος 2009)	Μυανμάρ (Οκτώβριος 2007)
Υποστηριζόμενες αποφάσεις (Με έντονο χρώμα αυτές που απορρίφθηκαν σε ψηφοφορία)	Νεπάλ (συμβουλευτικές υπηρεσίες- Νοέμβριος 2006)	Θρησκευτική μισαλλοδοξία (Μάρτιος 2007 και Δεκέμβριος 2007)	Βόρειος Κορέα (Μάρτιος 2008)	Δικαιώματα του παιδιού (Μάρτιος 2009)	+1 που αποσύρθηκε (Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Νοέμβριος 2008)
		Συμμαχία των Πολιτισμών (Δεκέμβριος 2007)	Σουδάν (Μάρτιος 2008 και Σεπτέμβριος 2008)	Θρησκευτικές διακρίσεις (Μάρτιος 2009)	
	Παρακολούθηση των εξελίξεων στη Μυανμάρ (Δεκέμβριος 2007)	Μυανμάρ (Μάρτιος 2008 και Ιούνιος 2008)	Δημοσίευση εκθέσεων της υποεπιτροπής (Μάρτιος 2009)		
	Νταρφούρ- Ομάδα εμπειρογνώμων (Δεκέμβριος 2007)	Ειδικός απεσταλμένος στη Μυανμάρ (Μάρτιος 2008)	Δικαιώματα του παιδιού		
		Λιβερία (συμβουλευτικές υπηρεσίες)	Βόρειος Κορέα (Μάρτιος 2009)		
			Μυανμάρ (Μάρτιος 2009)		

Ε.Π.
**ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ**
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ)

Πειραιώς 211, ΤΚ 177 78, Τάυρος

τηλ: 2131306349 , fax: 2131306479

www.ekdd.gr